

๓๗๙ 15๘

ร.1๙๙๓

๙.๓

ปัจจัยที่ส่งเสริมโรงเรียนประถมศึกษาให้ได้เข้ารับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น
ในจังหวัดฉะเชิงเทรา

ปริญญานิพนธ์

ของ

सनัน พรหมสุวรรณ

13 ก.ย. 2536

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา

ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มกราคม 2536

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

185799

คณะกรรมการควบคุมและคณะกรรมการสอบได้พิจารณาปริญญานิพนธ์ฉบับนี้แล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอก
การบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒได้

คณะกรรมการควบคุม

.....ประธาน

(ผศ.ดร.เนาวรัตน์ วิไลขันธ์)

.....กรรมการ

(รศ.ดร.เชิดศักดิ์ ไชวาสินธุ์)

คณะกรรมการสอบ

.....ประธาน

(ผศ.ดร.เนาวรัตน์ วิไลขันธ์)

.....กรรมการ

(รศ.ดร.เชิดศักดิ์ ไชวาสินธุ์)

.....กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม

(ผศ.ดร.สุภา ทักษสุวรรณ)

บัณฑิตวิทยาลัยอนุมัติให้รับปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

(ศ.ดร.สมพร บัวทอง)

วันที่ 29 เดือน มกราคม พ.ศ. 2535

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยความเรียบร้อยโดยได้รับความกรุณาช่วยเหลือจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เนาวรัตน์ วิไลชนม์ ประธานคณะกรรมการที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.เชิดศักดิ์ ไชวาสินธุ์ ที่ได้ควบคุมดูแล เสนอแนะตลอดจนสละเวลาพิเศษให้ผู้วิจัยจนสามารถ ทาสำเร็จลุล่วงด้วยดี ซึ่งผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภา ทัพสุวรรณ กรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการบริหารหลักสูตรปริญญาการศึกษาคุณวุฒิปบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ที่กรุณา รับเป็นกรรมการสอบปากเปล่า

ในการทำวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์จากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่านในการพัฒนาเครื่องมือ ผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา หัวหน้า การประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอทุกท่าน ศึกษาในเทศก์อำเภอ/กิ่งอำเภอทุกท่าน รวมทั้งผู้บริหาร และครูโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการแจกแบบสอบถามและตอบ แบบสอบถามเป็นอย่างดี ผู้วิจัยขอขอบพระคุณไว้ ณ ที่นี้ด้วย

ขอขอบคุณอาจารย์องอาจ นัยพัทธ์ ที่ช่วยเหลือในด้านสถิติ คุณบุญส่ง มีทองหลวง ที่ช่วยเหลือในการพิมพ์และขอขอบคุณคุณคุณจันทร์พร พรหมสุวรรณ เด็กชายวันนิวัต พรหมสุวรรณ และเด็กชายรัฐกร พรหมสุวรรณ ซึ่งเป็นทั้งกำลังใจ กาลังใจและกำลังใจให้ผู้วิจัยทำวิจัย จนสำเร็จ

คุณค่าและประโยชน์ที่พึงมีจากปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเพื่อบูชาพระคุณของบิดา มารดา และครู อาจารย์ผู้มีพระคุณของผู้วิจัย

สนั่น พรหมสุวรรณ

สารบัญ

บทที่	หน้า	
1	บทนำ	1
	ภูมิหลัง	1
	ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	4
	ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า	5
	ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า	5
	นิยามศัพท์เฉพาะ	7
	สมมติฐานการวิจัย	10
2	เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	11
	องค์ประกอบ หน้าที่ และขอบข่ายงานบริหารโรงเรียน	11
	การพัฒนา โรงเรียนและเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนดีเด่น	14
	ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนา โรงเรียนให้เป็น โรงเรียนดี เด่น	25
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	42
3	วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	48
	ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	48
	เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	49
	การเก็บรวบรวมข้อมูล	55
	การจัดกระทำข้อมูล	56
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	57

บทที่	หน้า
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	58
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	58
การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล	59
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	73
ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า	73
วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า	73
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	74
การวิเคราะห์ข้อมูล	75
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	76
อภิปรายผล	78
ข้อเสนอแนะ	90
ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป	94
บรรณานุกรม	95
ภาคผนวก	103
ประวัติย่อของผู้วิจัย	157

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 คำความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม	52
2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างของประชากร ในแต่ละตัวแปร	61
3 ตัวแปรอิสระที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการจำแนกกลุ่ม	63
4 ค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มของตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการจำแนกกลุ่ม	64
5 การทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของสมการจำแนกกลุ่ม	66
6 ผลของการจำแนกกลุ่มที่เป็นจริงที่ประมาณได้และสัดส่วนของการจำแนกได้ถูกต้อง ในแต่ละกลุ่มและของทั้งสองกลุ่ม	68
7 ตัวแปรที่ถูกตัดออกจากสมการจำแนกกลุ่ม	69
8 ลำดับความสำคัญของตัวแปรอิสระในสมการจำแนกกลุ่ม	71

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 ขอบข่ายงานบริหารโรงเรียนประถมศึกษา	13
2 แผนภูมิของระบบ	15
3 แผนภูมิของระบบโรงเรียน	16

ภูมิหลัง

การประถมศึกษาเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานที่รัฐจัดให้ประชาชนทุกคนโดยไม่คิดค่าใช้จ่ายใด ๆ ทั้งนี้เพื่อฝึกอบรมให้ผู้เรียนมีความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐาน สามารถอ่านออก เขียนได้ คิดเป็น ทำเป็น และแก้ปัญหาเป็น รู้จักนำความรู้ไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวันได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข

รูปแบบการให้การศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายดังกล่าว รัฐได้ดำเนินการในลักษณะระบบโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ปัจจุบันสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติมีโรงเรียนประถมศึกษาอยู่ในสังกัดจำนวน 31,394 โรงเรียน เป็นโรงเรียนขนาดเล็กมาก 3,316 โรงเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก 7,671 โรงเรียน โรงเรียนขนาดกลาง 15,318 โรงเรียน โรงเรียนขนาดใหญ่ 4,599 โรงเรียน และโรงเรียนขนาดใหญ่มาก 490 โรงเรียน มีครูทั้งสิ้น 339,652 คน เป็นครูที่มีวุฒิทางการศึกษา 334,856 คน เป็นครูที่มีวุฒิปริญญาเอก 6 คน ปริญญาโท 998 คน ปริญญาตรี 207,299 คน อนุปริญญา 86,263 คน และต่ำกว่าอนุปริญญา 40,290 คน เป็นครูไม่มีวุฒิทางการศึกษา 4,796 คน (กองนโยบายและแผน สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2532 : 9, 36)

รายงานการวิจัยและประเมินผลประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2526 : 3 - 8, 158) ได้ศึกษาองค์ประกอบประสิทธิภาพของการประถมศึกษา 4 องค์ประกอบ ได้แก่ โอกาสการเข้ารับการศึกษา กลไกการจัดการประถมศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และสัมฤทธิ์ผลของนักเรียนโดยการเปรียบเทียบประสิทธิภาพของโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (สพช.) โรงเรียนเทศบาล โรงเรียนสังกัดกรมสามัญศึกษาและโรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาเอกชน พบว่า โรงเรียนสังกัดสำนักงานคณะกรรมการ

การประถมศึกษาแห่งชาติ มีผลสัมฤทธิ์ทางวิชาการและไม่ใช้ทางวิชาการ กับโอกาสเข้าเรียนระดับประถมศึกษา หรือความสามารถบริการประชากรในวัยเรียนอยู่ในอันดับสุดท้ายและจัดอยู่ในเกณฑ์ต่ำ

สาเหตุที่ประสิทธิภาพของโรงเรียนประถมศึกษาต่ำเนื่องจากโรงเรียนส่วนใหญ่ตั้งกระจัดกระจายอยู่ในชนบท ประชากรมีฐานะทางเศรษฐกิจยากจน โรงเรียนมีขนาดเล็กขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ การคมนาคมไม่สะดวก ครูมีวุฒิตำแหน่งและขาดประสบการณ์ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2526 : 4) ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้วิเคราะห์และสรุปว่า ปัญหาที่สำคัญของการประถมศึกษาขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการ คุณภาพของผู้เรียนและความไม่เสมอภาคในโอกาสที่จะได้รับการศึกษา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2526 : 79)

ระบบโครงสร้างบริหารการประถมศึกษา ปัจจุบันถือว่าโรงเรียนเป็นหน่วยปฏิบัติการที่สำคัญโดยการนำเอานโยบายหลักสูตรไปปฏิบัติ หน่วยงานต้นสังกัดแต่ละระดับเป็นหน่วยงานที่ต้องดูแลสนับสนุน ช่วยเหลือส่งเสริมให้โรงเรียนได้ทำหน้าที่ของตนอย่างดีที่สุด การดำเนินงานเพื่อที่จะแก้ปัญหาของการประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติได้ดำเนินการในส่วนเกี่ยวข้องกับโรงเรียน ดังนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2526 : 17)

1. พยายามเผยแพร่และปลุกฝังให้โรงเรียนตระหนักในบทบาทหน้าที่ของตนและขอให้โรงเรียนได้ทำหน้าที่ของตนอย่างดีที่สุด
2. พยายามจัดหาและจัดสรรงบประมาณเพื่อให้โรงเรียนได้มีอาคารสถานที่ ครูครุภัณฑ์ อุปกรณ์ และค่าใช้จ่ายที่จำเป็นเพียงพอกับงานที่โรงเรียนจะต้องรับผิดชอบ
3. พยายามสร้างขวัญและกำลังใจให้ครู โดยวางหลักเกณฑ์การพิจารณาความดีความชอบ หลักเกณฑ์การลาศึกษาต่อ หลักเกณฑ์การย้ายข้าราชการครู หลักเกณฑ์การแต่งตั้งข้าราชการครู เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างยุติธรรม ทั้งยังใช้สิทธิ์ในการเบิกค่าเช่าบ้าน และค่าใช้จ่ายในการไปราชการเท่าเทียมกับข้าราชการสังกัดอื่นอีกด้วย

4. ค่าเงินการในการก่อสร้าง จัดหาครุภัณฑ์ให้โรงเรียนได้เป็นไปอย่างถูกต้องทัน
 งบประมาณ และจัดหาเครื่องเขียน แบบเรียน เครื่องแบบนักเรียนให้มีคุณภาพและทันต้ง
 การศึกษา

5. ส่งเสริมและติดตามการดำเนินงานของโรงเรียน โดยการให้โรงเรียนจัดทำแผน
 ปฏิบัติงานประจำปีให้มีสำนักงานกลุ่มโรงเรียน มีครูวิชาการกลุ่มโรงเรียน มีศึกษานิเทศก์อำเภอ
 และมีการจัดหาเครื่องมือในการประเมินคุณภาพโรงเรียน ส่งเสริมให้มีการทดลองวิจัยเพื่อพัฒนา
 การเรียนการสอนอีกด้วย

จากแนวทางแก้ปัญหาเหล่านี้ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้จัด
 กิจกรรมเพื่อจะยกฐานะโรงเรียนประถมศึกษาให้เข้าสู่เกณฑ์มาตรฐานยิ่งขึ้น ได้แก่ กิจกรรม
 คัดเลือกครูผู้สอนดีเด่น คือ ครูคณิตศาสตร์ดีเด่น ครูภาษาไทยดีเด่น ครูกลุ่มสร้างเสริม
 ประสพการณ์ชีวิตดีเด่น ครูกลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัยดีเด่น ครูกลุ่มงานพื้นฐานอาชีพดีเด่น
 และครูภาษาอังกฤษดีเด่น กิจกรรมคัดเลือกครูสอนก่อนระดับประถมศึกษาดีเด่น กิจกรรม
 การคัดเลือกโรงเรียนจัดกิจกรรมการสอนประชาธิปไตยดีเด่น กิจกรรมการคัดเลือกโรงเรียน
 จัดกิจกรรมการเรียนการสอนสหกรณ์ดีเด่น กิจกรรมการคัดเลือกโรงเรียนจัดกิจกรรมการเรียน
 การสอนเพื่ออาหารกลางวันดีเด่น กิจกรรมการคัดเลือกโรงเรียนในโครงการการศึกษาเพื่อพัฒนา
 ชนบท (กศ.พช.) ดีเด่น กิจกรรมการคัดเลือกกลุ่มโรงเรียนดีเด่น และกิจกรรมคัดเลือก
 โรงเรียนดีเด่น (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2533 : 5 - 6)

การคัดเลือกโรงเรียนดีเด่น เป็นกิจกรรมหนึ่งที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษา
 แห่งชาติ ให้ความสำคัญจัดให้มีขึ้นตั้งแต่ปีการศึกษา 2524 เป็นต้นมา ซึ่งกิจกรรมนี้ทางสำนักงาน
 คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติได้วางหลักเกณฑ์ กำหนดปฏิทินการปฏิบัติงาน สร้างแบบ
 ประเมิน และคู่มือการประเมินแล้วมอบให้สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดแต่ละจังหวัดเป็นผู้
 ดำเนินงาน โดยทำการคัดเลือกตั้งแต่ระดับกลุ่มโรงเรียน อำเภอ จังหวัด ตามลำดับ จนกระทั่ง
 คณะกรรมการตัดสินให้เป็นโรงเรียนดีเด่นระดับจังหวัด 1 โรงเรียน ซึ่งสำนักงานการประถม
 ศึกษาจังหวัด เสนอรายชื่อโรงเรียนดีเด่นต่อสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ
 เพื่อประกาศผลให้เป็นโรงเรียนดีเด่นของจังหวัด และมอบรางวัลให้โรงเรียนดีเด่นเหล่านี้
 ในวันประถมศึกษาแห่งชาติทุกปี

การที่สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้จัดกิจกรรมคัดเลือกโรงเรียนดีเด่น ทำให้มีโรงเรียนดีเด่นทั้งจังหวัดละ 1 โรงเรียนต่อปี โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นจึงเป็นโรงเรียนที่ได้รับการยอมรับจากทุกฝ่ายว่ามีการพัฒนาในทุกด้าน และเป็นแบบอย่างในการปรับปรุงโรงเรียน ผู้บริหารโรงเรียนดีเด่นยังได้รับการพิจารณาผลงานในการเลื่อนระดับและตำแหน่งด้วย (สำนักงานโครงการรับความช่วยเหลือ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2530 : 66) แต่ในขณะที่เดียวกันก็ยังมีโรงเรียนอีกเป็นจำนวนมากที่ยังไม่สามารถพัฒนาจนเป็นโรงเรียนดีเด่นได้ อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนเหล่านี้ยังขาดปัจจัยและวิธีการที่เอื้ออำนวยต่อการพัฒนาโรงเรียน

สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจะเข็งเทพร้าได้ดำเนินการคัดเลือกโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นทุกปี แล้วเสนอชื่อโรงเรียนดีเด่นต่อสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติเพื่อรับรางวัลในวันประถมศึกษาแห่งชาติ ในแต่ละปีทีดำเนินการคัดเลือกจะประสบปัญหา คือ มีโรงเรียนประถมศึกษาในแต่ละสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอเข้ารับการคัดเลือกจำนวนน้อย เนื่องจากผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาแต่ละโรงเรียนอ้างว่าโรงเรียนของตนไม่พร้อม ซึ่งหาสาเหตุไม่ได้ว่าไม่พร้อมในเรื่องใด จากปัญหานี้ ผู้วิจัยจึงมุ่งศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งเสริมโรงเรียนประถมศึกษาให้ได้เข้ารับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น โดยศึกษาเป็นกรณีศึกษาจากโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นของแต่ละสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอในจังหวัดจะเข็งเทพร้ากับโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นของแต่ละสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอนั้น จะช่วยให้ได้รับคำตอบเกี่ยวกับการส่งโรงเรียนเข้ารับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น ว่ามีปัจจัยสิ่งใดที่มีส่วนส่งเสริมให้โรงเรียนได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น อันจะเป็นแนวทางในการส่งเสริมให้โรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกได้ทราบถึงปัจจัยเหล่านี้ เพื่อที่จะพัฒนาจนได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นต่อไป

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมโรงเรียนประถมศึกษาเข้ารับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นของสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจะเข็งเทพร้า

ความสำคัญของการศึกษาค้นคว้า

1. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นของแต่ละอำเภอได้ใช้เป็นข้อมูลในการพัฒนาโรงเรียนเพื่อเป็นโรงเรียนดีเด่น
2. ผลการวิจัยจะเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาของทุกโรงเรียนในจังหวัดจะเชิงเตตราให้ใกล้เคียงกัน

ขอบเขตของการศึกษาค้นคว้า

1. การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมโรงเรียนประถมศึกษาเข้ารับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น โดยศึกษาในรายละเอียดของปัจจัยค้ำผู้บริหารโรงเรียน ครู การบริหารโรงเรียน และชุมชนจากการสำรวจโรงเรียนและความคิดเห็นของครูและผู้บริหารโรงเรียน
2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
 - 2.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจะเชิงเตตรา จาก 330 โรงเรียน จำนวน 3,670 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ
 - 2.1.1 กลุ่มโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นระดับอำเภอ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2524 - 2533 อำเภอละ 10 โรงเรียน ยกเว้นกิ่งอำเภอราชสาส์นมี 5 โรงเรียน ในจังหวัดจะเชิงเตตรา มี 8 อำเภอ กับ 1 กิ่งอำเภอ จึงมีโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นทั้งหมดจำนวน 85 โรงเรียน
 - 2.1.2 กลุ่มโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอทั้งหมด จำนวน 245 โรงเรียน
 - 2.2 กลุ่มตัวอย่าง
 - 2.2.1 กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นของแต่ละอำเภอ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2524 - 2533 จำนวน 85 โรงเรียน หากการสุ่มแบบง่ายได้อำเภอละ 2 โรงเรียน จะได้โรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 18 โรงเรียน ได้ผู้บริหารโรงเรียนและครูเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 247 คน

2.2.2 กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือก เป็นโรงเรียนดีเด่นของแต่ละอำเภอ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2524 - 2533 จำนวน 245 โรงเรียน ทำการสุ่มแบบง่ายได้อำเภอละ 2 โรงเรียน จะได้โรงเรียนเป็นกลุ่มตัวอย่างจำนวน 18 โรงเรียน ได้ผู้บริหารโรงเรียนและครูเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 240 คน
รวมเป็นกลุ่มตัวอย่าง 487 คน (ดูภาคผนวก ง)

3. ตัวแปรที่ศึกษา

ตัวแปรที่ศึกษาในการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

3.1 ตัวแปรจำแนกกลุ่ม ได้แก่ ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการบริหารโรงเรียน 18 ปัจจัย คือ

- 3.1.1 คุณวุฒิและการศึกษาอบรมของผู้บริหารและครู
- 3.1.2 ความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของผู้บริหาร
- 3.1.3 ความสามารถในการบริหารของผู้บริหาร
- 3.1.4 มนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร
- 3.1.5 ความสามารถในการสอนของครู
- 3.1.6 ความรับผิดชอบในงานและการเอาใจใส่ต่อนักเรียนของครู
- 3.1.7 ขวัญและกำลังใจของครู
- 3.1.8 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน
- 3.1.9 การใช้หลักสูตร พ.ศ. 2521
- 3.1.10 การนิเทศภายในโรงเรียน
- 3.1.11 การจัดบริการสวัสดิการนักเรียน
- 3.1.12 การจัดกิจกรรมนักเรียน
- 3.1.13 ความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่
- 3.1.14 การตกแต่งบริเวณโรงเรียน
- 3.1.15 การให้บริการแก่ชุมชน
- 3.1.16 ความร่วมมือจากชุมชน

- 3.1.17 ความพร้อมของนักเรียน
- 3.1.18 ความร่วมมือของผู้ปกครอง
- 3.2 ตัวแปรเกณฑ์ ได้แก่ ประเภทของกลุ่มโรงเรียน แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ
 - 3.2.1 กลุ่มโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น
 - 3.2.2 กลุ่มโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. โรงเรียน หมายถึง สถานศึกษาที่สอนตั้งแต่ชั้น ป.1 - ป.6 สังกัดสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา
2. โรงเรียนดีเด่น หมายถึง โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกจากคณะกรรมการคัดเลือก
โรงเรียนดีเด่นระดับอำเภอให้เป็นโรงเรียนดีเด่นของอำเภอส่งเข้าคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น
ระดับจังหวัด
3. โรงเรียนไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น หมายถึง โรงเรียนที่ไม่เคย
ส่งเข้ารับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น
4. บัณฑิตที่ส่งเสริมโรงเรียนประถมศึกษา หมายถึง องค์กรที่ส่งผลต่อการพัฒนา
โรงเรียน ที่เป็นตัวงานแทนหรือสามารถอธิบายความแตกต่างของโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือก
เป็นโรงเรียนดีเด่น และไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นได้ จำนวน 18 บัณฑิต คือ
 - 4.1 คุณวุฒิและการศึกษาอบรมของผู้บริหารและครู หมายถึง ระดับการศึกษา
และการเข้าร่วมประชุมสัมมนา หรือเข้ารับการอบรมทางวิชาการที่เกี่ยวกับงานในหน้าที่ของ
ผู้บริหารและครู ซึ่งเป็นกิจกรรมที่มีวัตถุประสงค์ให้ผู้เข้าร่วมประชุม สัมมนา หรือผ่านการอบรม
ไปแล้วนำความรู้ไปปรับปรุงหรือปฏิบัติงานในหน้าที่ให้ดียิ่งขึ้น
 - 4.2 ความสามารถในการบริหารของผู้บริหาร หมายถึง ผู้บริหารสามารถจัดการ
ควบคุม ดูแลกิจการต่าง ๆ ของโรงเรียนให้ดำเนินไปตามแผนปฏิบัติการได้อย่างถูกต้อง ประหยัด
ทั้งเวลา แรงงาน ทุนทรัพย์และงานนั้นได้ผลสำเร็จตามเป้าหมายเกิดประโยชน์สูงสุดต่อโรงเรียน

4.3 ความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของผู้บริหาร หมายถึง ภาระหรือความผูกพันต่องานในหน้าที่ของคนที่ต้องกระทำให้สำเร็จลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์และต้องยอมรับต่อผลของการกระทำที่เกิดขึ้นด้วย

4.4 มนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร หมายถึง การรู้จักสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคล รู้จักใช้ความสามารถที่มีอยู่ในตัวครูแต่ละคนให้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของโรงเรียน รู้จักประพฤตินั้นเป็นที่ยอมรับนับถือ นำคบหาสมาคมแก่ผู้ร่วมงานและบุคคลอื่นทั้งโรงเรียนและในชุมชน

4.5 ความสามารถในการสอนของครู หมายถึง ความเชี่ยวชาญของครูในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ถูกต้อง ชัดเจน เหมาะสมกับเนื้อหาวิชาที่สอน เหมาะสมกับสถานที่และสภาพแวดล้อม ประหยัดเวลา แรงงาน ทุนทรัพย์ ทำให้นักเรียนสนใจอยากเรียนอยากรู้ อยากปฏิบัติและเจริญงอกงามตามจุดมุ่งหมายที่ระบุไว้ในหลักสูตรพุทธศักราช 2521

4.6 ความรับผิดชอบในงานและการเอาใจใส่ต่อนักเรียนของครู หมายถึง ความมุ่งมั่นเอาใจใส่ดูแลต่อการจัดการเรียนการสอน เพื่อความเจริญงอกงามของนักเรียน และตั้งใจทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ รวมทั้งยอมรับต่อผลการกระทำที่เกิดขึ้นด้วย

4.7 วิชาและกำลังใจของครู หมายถึง สภาพความรู้สึกละเจตคติที่มีต่อสภาพการทำงานและบรรยากาศทั่ว ๆ ไป ซึ่งสามารถสังเกตได้จากการทำงานของกลุ่มบุคคล หากครูมีวิชาและกำลังใจดีอาจแสดงออกในรูปของความกระตือรือร้น ตั้งใจปฏิบัติงานเพื่อให้นักเรียนบรรลุวัตถุประสงค์ ความสามัคคีในหมู่คณะ ความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน การรู้จักให้การอุทิศเวลาให้แก่งาน ในทางตรงกันข้ามหากขวัญและกำลังใจตกต่ำจะแสดงออกในรูปความเฉื่อยชา หมกมุ่นตายอยาก ความอิจฉาริษยา

4.8 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน หมายถึง การจัดอาคารสถานที่ ตัวบุคคล บรรยากาศในห้องเรียนและกลุ่มเพื่อให้เกิดความสะดวกราบรื่น และอบอุ่น เหมาะสมและกระตุ้นให้เด็กอยากเรียนรู้และสามารถเรียนได้เกิดผลดี

4.9 การใช้หลักสูตร หมายถึง การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอนหรือการนำเอาเนื้อหาสาระและกิจกรรมที่หลักสูตรกำหนดไว้ไปสู่การเรียนรู้ ซึ่งผู้บริหารและครูในฐานะผู้มีบทบาทสำคัญในการใช้หลักสูตร จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจและใช้หลักสูตรได้ตรงตามหลักการ จุดมุ่งหมาย โครงสร้างที่หลักสูตรกำหนดไว้

4.10 การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง กระบวนการทำงานร่วมกันของผู้ในเทศครู ผู้บริหารโรงเรียนเพื่อพัฒนาการเรียนการสอนภายในโรงเรียนของตน โดยมุ่งปรับปรุง การสอนของครู การพัฒนาหลักสูตร และส่วนที่เกี่ยวข้องและเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน ซึ่งจะทำให้การจัดการเรียนการสอนได้ผลตามจุดประสงค์ของการจัดการศึกษา

4.11 การจัดบริการสวัสดิการนักเรียน หมายถึง การจัดให้ความช่วยเหลือ นักเรียนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การให้คำปรึกษาเพื่อแก้ปัญหา การส่งเสริมสุขภาพการปฐมพยาบาล การให้บริการอาหาร การดูแลสุขภาพความปลอดภัย การช่วยเหลือนักเรียนที่ขาดแคลน

4.12 การจัดกิจกรรมนักเรียน หมายถึง การจัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมและ แสดงออกเพื่อเป็นการเสริมสร้างประสบการณ์ พัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

4.13 ความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่ หมายถึง การที่โรงเรียนจัดให้มีพื้นที่ เพื่อใช้เป็นบริเวณพักผ่อนหย่อนใจ สนามหญ้า สนามเด็กเล่น ทางสัญจร และที่จอดรถยนต์ พาหนะ ที่อยู่อาศัย สาธารณูปโภค บริเวณกิจกรรมต่าง ๆ และการจัดให้มีอาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องพิเศษต่าง ๆ อย่างเพียงพอ

4.14 การตกแต่งบริเวณโรงเรียน หมายถึง การประดับดูแลทำการปรับปรุง บำรุงรักษา อาคารสถานที่ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ให้มีความสวยงามร่มรื่น เสริมสร้างบรรยากาศภายในโรงเรียนให้น่าอยู่ และเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน

4.15 ความร่วมมือจากชุมชน หมายถึง การสนับสนุนจากชุมชนในเรื่องการจัด กิจกรรม แรงงาน การเงิน วัสดุ วิทยากรและให้ข้อมูลย้อนกลับแก่โรงเรียน

4.16 การให้บริการแก่ชุมชน หมายถึง การจัดโรงเรียนให้เป็นศูนย์กลาง การศึกษาอบรม การบริการ และการเข้าไปมีส่วนร่วมในการวางแผนและดำเนินงานพัฒนาชุมชน

- 4.17 ความพร้อมของนักเรียน หมายถึง นักเรียนมีอาหารรับประทานทุกมื้อ มีสุขภาพอนามัยดี มีอุปกรณ์การเรียนครบ เห็นประโยชน์ของการเรียนและมีใจรักที่จะมาเรียน
- 4.18 ความร่วมมือของผู้ปกครอง หมายถึง ผู้ปกครองเห็นประโยชน์ของการเรียน โดยส่งเสริมให้ลูกมาเรียนและยินดีเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน

สมมติฐานการวิจัย

ปัจจัยต่อไปนี้ มีน้ำหนักสำคัญเพียงพอในการที่จะจำแนกกลุ่มโรงเรียนออกเป็น 2 กลุ่ม

คือ

1. คุณวุฒิและการศึกษาอบรมของผู้บริหารและครู
2. ความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของผู้บริหาร
3. ความสามารถในการบริหารของผู้บริหาร
4. มนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร
5. ความสามารถในการสอนของครู
6. ความรับผิดชอบในงานและการเอาใจใส่ต่อนักเรียนของครู
7. ขวัญและกำลังใจของครู
8. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน
9. การใช้หลักสูตร พ.ศ. 2521
10. การนิเทศภายในโรงเรียน
11. การจัดบริการสวัสดิการนักเรียน
12. การจัดกิจกรรมนักเรียน
13. ความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่
14. การตกแต่งบริเวณโรงเรียน
15. การให้บริการแก่ชุมชน
16. ความร่วมมือจากชุมชน
17. ความพร้อมของนักเรียน
18. ความร่วมมือของผู้ปกครอง

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การรวบรวมแนวความคิด หลักการ ทฤษฎี ตลอดจนผลงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ อันเป็นสาระสำคัญที่จะนำไปสู่วิธีดำเนินการวิจัย ซึ่งผู้วิจัยได้จัดลำดับเนื้อเรื่อง เป็น 4 ตอน คือ

1. องค์ประกอบ หน้าที่ และขอบข่ายงานบริหารโรงเรียนประถมศึกษา
2. การพัฒนาโรงเรียนและเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนดีเด่น
3. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนดีเด่น
4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

องค์ประกอบ หน้าที่ และขอบข่ายงานบริหารโรงเรียน

โรงเรียนมีฐานะเป็นองค์การทางการศึกษา จากคำนิยามของคำว่า องค์การ ซึ่งหมายถึง คณะบุคคลที่มาร่วมกันแล้วแบ่งหน้าที่กันตามความเหมาะสม และสร้างสายสัมพันธ์ระหว่างงานหน้าที่นั้น ๆ ให้เกิดความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ (นิพนธ์ ศศิธร. 2523 : 9) ตามความหมายนี้ชี้ให้เห็นองค์ประกอบที่สำคัญขององค์การ 3 ประการ คือ วัตถุประสงค์ คณะบุคคล และระบบความสัมพันธ์ระหว่างงาน ส่วน กิติมา บริติคิลก (2529 : 29 - 31) แบ่งองค์ประกอบขององค์การโดยทั่วไป 4 ประการ คือ ความมุ่งหมายหรือวัตถุประสงค์ คน กระบวนการปฏิบัติงาน และสถานที่หรือทรัพยากรอื่น ๆ

องค์ประกอบทางการศึกษาหรือโรงเรียน มีองค์ประกอบเช่นเดียวกับองค์การทั่ว ๆ ไป แต่แตกต่างกันในรายละเอียด ซึ่งรายละเอียดแต่ละองค์ประกอบ อาจจำแนกได้ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของโรงเรียน คือ การผลิตนักเรียนให้มีความรู้ ทักษะ เจตคติ มีคุณธรรม สามารถที่จะออกไปประกอบอาชีพและดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข
2. คนในโรงเรียน ประกอบด้วย ผู้บริหาร ครู เจ้าหน้าที่ การโรงเรียนและนักเรียน
3. กระบวนการปฏิบัติงาน คือ วิธีปฏิบัติที่จะทำให้งานของโรงเรียนดำเนินไปได้ ประสพผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์

4. สถานที่หรือทรัพยากรอื่น ๆ ได้แก่ บริเวณโรงเรียน อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องพิเศษต่าง ๆ เงิน วัสดุ ครุภัณฑ์ และสิ่งแวดลอมที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน

ในทางปฏิบัติที่จะทำให้องค์ประกอบขององค์การมีความสัมพันธ์กัน โดยใช้กระบวนการจัดการกับคนและทรัพยากรให้ดำเนินไปเพื่อวัตถุประสงค์นั้นเป็นภาระของการบริหาร ซึ่งการบริหารโรงเรียนจะออกมาในรูปของการกำหนดหน้าที่และขอบข่ายงานของโรงเรียนไว้ บริษัท คัมภีรกรรม (2525 : 159 - 160) ได้กล่าวถึงหน้าที่ของโรงเรียนประถมศึกษา พอสรุปได้ 4 ประการ คือ

1. ให้การศึกษาเบื้องต้นที่กลุ่มครอบครัวที่ทั่วไปพึงจะได้รับ มุ่งหมายที่จะเสริมสร้างพัฒนาการเด็กด้วยการอบรมสั่งสอนขั้นพื้นฐาน อันเป็นการศึกษาภาคบังคับแก่พลเมืองที่อยู่ในเขตบังคับ

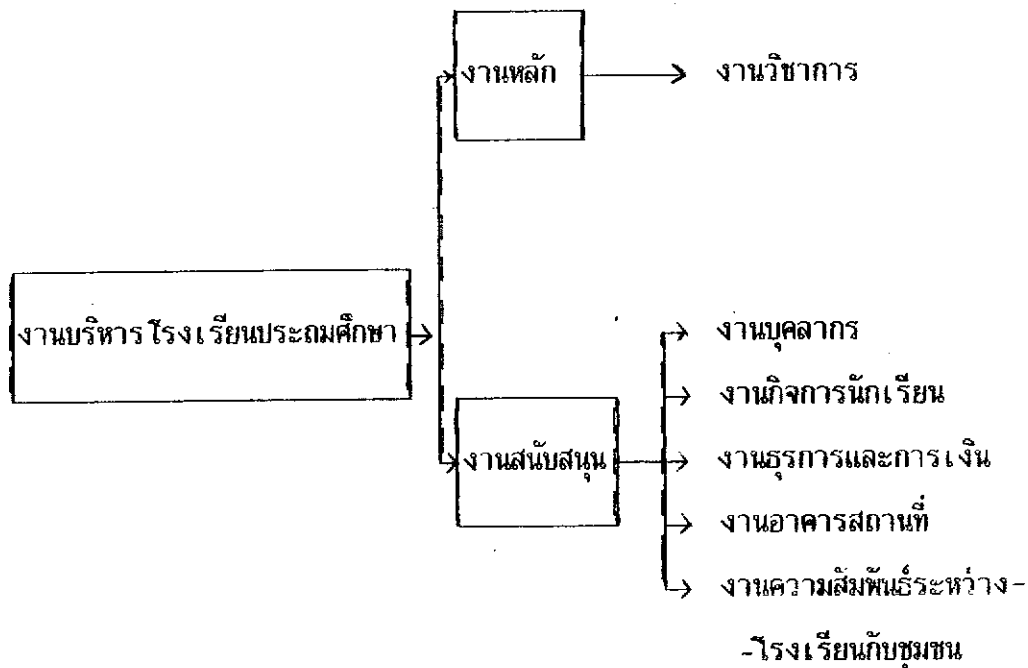
2. ให้การศึกษาตามหลักสูตรประถมศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ

3. ปฏิบัติการต่าง ๆ ให้เป็นไปตามแบบแผนของทางราชการ ในฐานะที่เป็นสถานที่ราชการหน่วยหนึ่ง

4. เป็นแหล่งกลางของชุมชนทั้งในทางการศึกษาและพัฒนาชุมชน

ขอบข่ายงานหรืองานบริหารโรงเรียนประถมศึกษานั้น ได้มีนักวิชาการบริหารจำนวน มากแบ่งออกเป็นหมวดหมู่ตามลักษณะงานไว้หลายแบบด้วยกัน ส่วนใหญ่จะใช้หลักเกณฑ์เดียวกัน จะมีผิดแปลกไปบ้างก็เพียงเล็กน้อยเท่านั้น วิจิตร วรุศบางกูร (2523 : 30 - 71) ได้สรุปว่า งานบริหารโรงเรียนมีงานสำคัญ 6 ประการ คือ งานหลักสูตรและการสอนหรืองานวิชาการ งานบริหารบุคคล งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานงบประมาณและธุรการ งานสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดขอบข่ายของงานบริหารโรงเรียนประถมศึกษาไว้รวม 6 งาน คือ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานธุรการและการเงิน งานอาคารสถานที่ และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, โครงการปรับปรุงประสิทธิภาพโรงเรียนประถมศึกษา. 2528 : 4 - 5) โดยมีงานวิชาการเป็นงานหลัก และงานอื่น ๆ เป็นงานสนับสนุน ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 1 ขอบข่ายงานบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา

การบริหาร โรงเรียนประถมศึกษา มีวัตถุประสงค์ เพื่อให้การดำเนินงานของ โรงเรียน บรรลุเป้าหมายหลัก คือ นักเรียนบรรลุจุดหมายที่กำหนดไว้ในหลักสูตร กล่าวคือ มีคุณสมบัติที่พึงประสงค์ มีความรู้และทักษะพื้นฐานในการดำรงชีวิต มีชีวิตที่สงบสุข และเป็นสมาชิกที่ดีของชุมชน และชาตงานวิชาการจะเป็นงานที่ทำให้บรรลุวัตถุประสงค์หลักโดยตรง ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของ สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคนอื่น ๆ (2529 : 8) ที่พบว่าผู้บริหาร โรงเรียนจัดลำดับความสำคัญของภารกิจทางการบริหารโรงเรียน เรียงตามลำดับความสำคัญดังนี้คือ

อันดับ 1 การบริหารงานวิชาการ

อันดับ 2 การบริหารงานบุคลากร

- อันดับ 3 การบริหารงานกิจการนักเรียน
- อันดับ 4 การบริหารงานธุรการ การเงินและพัสดุ
- อันดับ 5 การบริหารงานอาคารสถานที่
- อันดับ 6 การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน

งานวิชาการเป็นงานหลักของโรงเรียน ซึ่งครอบคลุมถึงการเรียนการสอน การจัดหา และใช้สื่อการเรียน การจัดหาบุคลากรทำการสอน การพัฒนาประเมินผล การนิเทศการศึกษา เป็นต้น

งานอาคารสถานที่ เป็นงานจัดอาคารสถานที่และบริเวณโรงเรียน ที่มุ่งทั้งในด้าน ประโยชน์ใช้สอย ความสวยงาม ประหยัด และยังรวมไปถึงการจัดห้องเรียน ห้องพิเศษ และ สนามอีกด้วย

งานบุคลากร เป็นงานที่เกี่ยวกับการกำหนดคุณสมบัติ การจัดหา การอบรม และสร้างขวัญกำลังใจของบุคลากร

งานกิจการนักเรียน เป็นงานที่เกี่ยวกับการจัดบริการ การจัดกิจกรรม และ งานปกครองนักเรียน

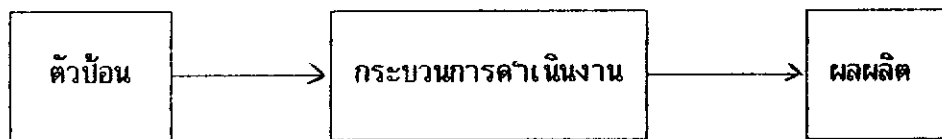
งานธุรการและการเงิน เป็นงานที่จัดขึ้นเพื่อสนับสนุนงานวิชาการหรือการเรียนการสอน ประกอบด้วยงานสารบรรณ งานทะเบียนและรายงาน งานรักษาความปลอดภัย งานการเงิน พัสดุ และงบประมาณ

งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นงานประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างความเข้าใจอันดี เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และองค์การภายนอกอื่นๆ

การพัฒนาโรงเรียนและเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนดีเด่น

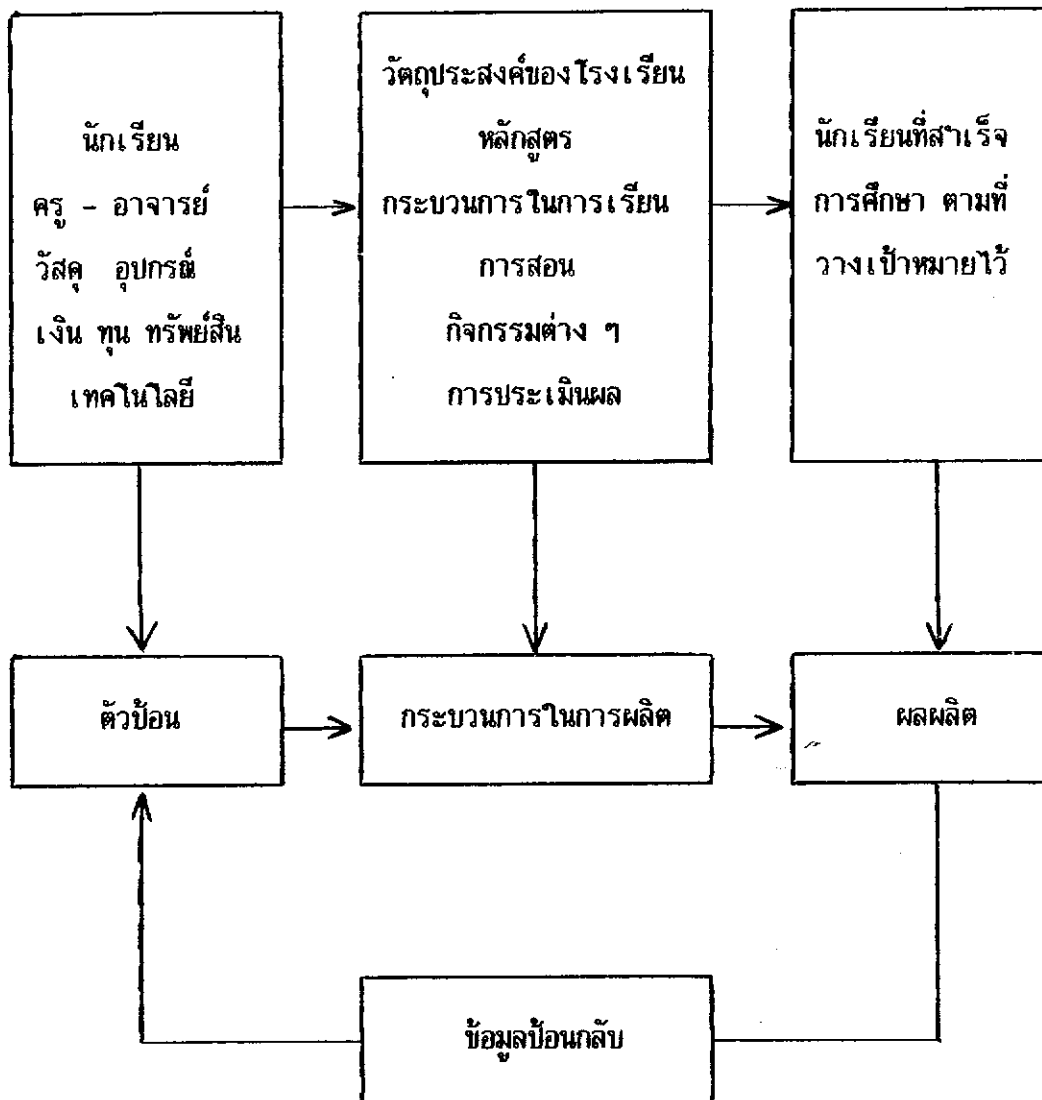
องค์ประกอบของโรงเรียน การกำหนดหน้าที่และขอบข่ายงานของโรงเรียน จัดเป็น หลักการที่กำหนดไว้เป็นแนวทางในการบริหารโรงเรียน เพื่อให้โรงเรียนสามารถวางแผน การพัฒนาโรงเรียน ได้ตรงตามหน้าที่และขอบข่ายงาน

การที่จะดูว่าโรงเรียนได้พัฒนาไปมากน้อยเพียงใดนั้น อาจพิจารณาได้ 2 ประเด็น คือ การดูผลที่เกิดขึ้นแล้ว กับการดูปัจจัยและวิธีการว่ามีปริมาณและคุณภาพมากพอที่จะทำให้เกิดผลหรือไม่ ซึ่งถ้าพิจารณาโรงเรียนในรูประบบ (System) ตามที่ คาสท์ และ โรเซนชวิก (Kast and Rosenzweig. 1974 : 109) ได้ให้ความหมายระบบว่า คือ "ส่วนประกอบที่จัดไว้อย่างเป็นระเบียบ เพื่อนำไปสู่จุดหมายปลายทางที่วางไว้" และได้กำหนดแผนภูมิของระบบไว้ดังภาพประกอบ

ภาพประกอบ 2 แผนภูมิของระบบ

โรงเรียนในฐานะที่เป็นระบบนั้น สุภรณ์ ศรีพหล (2523 : 74 - 75) เสนอตัวระบบโรงเรียนว่า ประกอบด้วย ตัวป้อน ซึ่งหมายถึง นักเรียน วัสดุ อุปกรณ์ ทุน และเทคนิคต่าง ๆ กระบวนการในการผลิต (หลักสูตร วิธีสอน) และโปรแกรมต่าง ๆ ที่เด็กจะต้องศึกษาเล่าเรียน เมื่อสำเร็จ (จบหลักสูตรแล้ว) ถือว่าเป็นผลผลิตของโรงเรียน และเขียนเป็นแผนภูมิได้ดังภาพประกอบ 3

ภาพประกอบ 3 แผนภูมิของระบบโรงเรียน

ในการประเมินผลโรงเรียนที่ผ่านมา มีการประเมินผลทั้ง 2 ประเด็น คือ ส่วนราชการ
ต้นสังกัดโรงเรียน จะดูผลที่เกิดขึ้นแล้ว (Output) โดยการกำหนดเกณฑ์ประเมินมาตรฐาน
โรงเรียนประถมศึกษา ส่วนหน่วยงานที่ทำหน้าที่ทางด้านการวางแผนการศึกษาและนักวิชาการ
จะศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยและวิธีการ (Input and Process)

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2533 : 3 - 22) ได้ออกแบบประเมินโรงเรียนดีเด่น โดยยึดเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาเป็นหลัก เป็นแบบประเมินที่จัดทำขึ้นตามกิจกรรมการประเมินโรงเรียน ซึ่งเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมให้โรงเรียนพัฒนาปรับปรุงงานด้านต่าง ๆ โดยกำหนดหลักเกณฑ์การประเมินไว้ 6 ด้าน คือ

1. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียน (เก็บคะแนนจากรายงานประเมินคุณภาพนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ของปีการศึกษาที่แล้วมา) ประกอบด้วย ผลการสอบภาษาไทย คณิตศาสตร์ กลุ่มสร้างเสริมประสบการณ์ชีวิต กลุ่มสร้างเสริมลักษณะนิสัย กลุ่มการงานและพื้นฐานอาชีพ

2. คุณลักษณะของผู้บริหารโรงเรียน ประเมินในเรื่องต่อไปนี้

2.1 ปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานด้วยความจริงใจ

2.2 เปิดเผยและเป็นกันเองกับผู้ร่วมงาน

2.3 นำความคิดเห็นของผู้ร่วมงานมาประกอบการพิจารณาตัดสินใจ

2.4 คล่องแคล่วและกระฉับกระเฉงในการปฏิบัติงาน

2.5 สุขภาพดี

2.6 ปฏิบัติต่อผู้ร่วมงานด้วยความรักและห่วงใย

2.7 กริยามารยาทสุภาพเรียบร้อย

2.8 เชื่อมั่นในตนเองและกล้าตัดสินใจในสิ่งที่ถูกต้องอย่างมีเหตุผล

2.9 อารมณ์หนักแน่น มั่นคง และ ไม่หวั่นไหว

2.10 เป็นผู้สนใจศึกษาหาความรู้และประสบการณ์เพิ่มเติมให้ทันสมัย และนำมาใช้

ให้เป็นประโยชน์อยู่เสมอ

2.11 อุทิศเวลาและเสียสละเพื่อประโยชน์ของส่วนรวม

2.12 เมตตากรุณาต่อผู้ร่วมงาน

2.13 รักและศรัทธาในความเป็นครู

2.14 เฉลียวฉลาดและใช้ไหวพริบเพื่อประโยชน์ของงาน

2.15 ปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ของนักเรียนและส่วนรวม

- 2.16 ค่าเงินงานอย่างมีระเบียบแบบแผน
- 2.17 ปฏิบัติงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
- 2.18 ปฏิบัติงานด้วยความยุติธรรมและไม่เอาใจเอาเปรียบผู้ร่วมงาน
- 2.19 ริเริ่มสร้างสรรค์ในการปฏิบัติงาน
- 2.20 แต่งกายสะอาดเรียบร้อยเหมาะสมกับกาลเทศะ
- 2.21 กระตือรือร้นและกล้ารับผิดชอบในการปฏิบัติงาน
- 2.22 หลีกเลี้ยงอบายมุข
- 2.23 รู้จักหา ใช้ เก็บรักษา ออมเงินและสิ่งของ เพื่อประโยชน์ต่อหน่วยงาน

ของตนเอง

- 2.24 ใช้เวลาราชการให้เป็นประโยชน์จนติดเป็นนิสัย
- 2.25 รับผิดชอบต่องานและครอบครัว

3. พฤติกรรมการบริหารโรงเรียน

3.1 การดำเนินการบริหารงานโดยทั่วไปของผู้บริหารโรงเรียน

3.1.1 ให้คณะครูมีส่วนร่วมในกระบวนการบริหารทุกขั้นตอน ได้แก่

- 3.1.1.1 การศึกษาสภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการ
- 3.1.1.2 การวางแผน
- 3.1.1.3 การกำกับ ติดตาม นิเทศ
- 3.1.1.4 การประเมินผลงาน

3.1.2 นำผลการวิเคราะห์สภาพปัจจุบัน ปัญหาและความต้องการของโรงเรียน จากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ มาใช้ในการจัดทำแผน/โครงการบริหารงานโรงเรียน

3.1.3 จัดทำแผน/โครงการ ปฏิบัติได้ถูกต้องครบคลุมงานบริหารทั้ง 6 งาน เป็นลายลักษณ์อักษร

3.1.4 กำกับ ติดตาม และนิเทศบุคลากรให้ปฏิบัติงานตามแผนและโครงการที่กำหนด ไว้อย่างมีระบบ

- 3.1.5 ประเมินผลงานตามที่ได้ดำเนินการ เมื่อสิ้นสุดโครงการ และเมื่อสิ้นปีการศึกษา เพื่อใช้ประกอบการบริหารและการวางแผนในปีต่อไป
- 3.1.6 ใช้เวลาส่วนใหญ่ปฏิบัติงาน เพื่อประโยชน์ต่อการเรียนการสอน ที่โรงเรียนเป็นสำคัญ
- 3.1.7 เก็บข้อมูลที่ถูกต้องและเป็นปัจจุบันไว้อย่างเป็นระบบและสามารถนำมาใช้ได้อย่างสะดวกและรวดเร็ว
- 3.1.8 ปฏิบัติตนในฐานะเป็นผู้นำที่ดีของโรงเรียนและเปิดโอกาสให้ผู้ร่วมงานเป็นผู้นำได้เป็นครั้งคราว
- 3.1.9 บริหารงานโดยคำนึงถึงผลงานและผู้ร่วมงานควบคู่กันไป
- 3.1.10 ประชุมปรึกษาหารือกับผู้ร่วมงาน เมื่อมีปัญหา หรืองานที่สำคัญ และปฏิบัติตามมติที่ประชุม
- 3.2 การบริหารงานวิชาการของผู้บริหารโรงเรียน
- 3.2.1 จัดให้มีสื่อการเรียนการสอน เก็บบำรุงรักษาและกำกับดูแลให้มีการใช้อย่างคุ้มค่า
- 3.2.2 ดำเนินการนี้เทศภายใน โดยการเยี่ยมชมชั้นเรียน ปรึกษาหารือ และให้คำแนะนำ เพื่อให้การเรียนการสอนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น
- 3.2.3 จัดและกำกับดูแลการสอนซ่อม เสริมให้บังเกิดผลดีแก่นักเรียน
- 3.2.4 ดำเนินการวัดผลการเรียนการสอนได้ถูกต้อง สอดคล้องกับระเบียบ และหลักการวัดผลการศึกษา
- 3.2.5 จัดให้มีและส่งเสริมการใช้ห้องสมุด หรือมุมหนังสือจนเกิดประโยชน์ต่อนักเรียน
- 3.2.6 ส่งเสริมให้ครูเข้าร่วมฝึกอบรมสัมมนาเกี่ยวกับเทคนิค วิธีการ และสื่อ เพื่อเพิ่มพูนประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอน
- 3.2.7 กำกับ ดูแล ให้ครูเตรียมการสอนและทำบันทึกการสอนเป็นปัจจุบัน อยู่เสมอ

3.2.8 ส่งเสริมและสนับสนุน วัสดุอุปกรณ์ ให้ครูจัดห้องที่เอื้อต่อการเรียนการสอน

3.2.9 ควบคุมดูแล และส่งเสริมให้ครูจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ให้สอดคล้องกับหลักสูตรการเรียนรู้และหลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521

3.3 การบริหารงานกิจกรรมนักเรียนของผู้บริหารโรงเรียน

3.3.1 จัดให้มีบริการด้านต่าง ๆ ให้แก่นักเรียน เช่น ห้องพยาบาล อาหารกลางวัน สหกรณ์นักเรียน ศูนย์การศึกษา ฯลฯ

3.3.2 จัดและส่งเสริมจนนักเรียนสามารถปกครองและช่วยเหลือตนเอง ได้ เช่น มีคณะกรรมการนักเรียน ชมรมต่าง ๆ

3.3.3 จัดให้มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ได้แก่ การแข่งขันกีฬา ทัศนศึกษา การพัฒนาโรงเรียน จนเกิดประโยชน์ต่อนักเรียน

3.3.4 สืบรวจ ดูแล และให้ความช่วยเหลือแก่นักเรียนที่มีปัญหาในด้านต่าง ๆ เช่น การขาดเรียน ความยากจน ปัญหาทางครอบครัว ร่างกายพิการ

3.3.5 จัดบริการทางคำแนะนำแนะทั้งในด้านส่วนตัว การศึกษาต่อการประกอบอาชีพ และติดตามผลนักเรียนที่จบการศึกษาไปแล้ว

3.3.6 ควบคุม ดูแลให้มีการทำระเบียบระเบียบ บัตรสุขภาพ ทะเบียนต่างๆ เกี่ยวกับตัวนักเรียน จัดเก็บ ไว้อย่างมีระบบเป็นปัจจุบันแล้วนำมาใช้จนเกิดประโยชน์ต่อนักเรียน

3.3.7 จัดการสำรวจและดูแลเด็กในเขตบริการของโรงเรียนให้เข้าเรียนอย่างทั่วถึง

3.4 การบริหารงานบุคลากรของผู้บริหารโรงเรียน

3.4.1 จัดครูเข้าสอน และ/หรือมอบหมายงานอื่น ตามความรู้ความสามารถ และความเหมาะสม

3.4.2 กำกับ ดูแล และส่งเสริมให้ครูได้ประพฤติปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของทางราชการ และจรรยาวิชาชีพครู

3.4.3 พิจารณาเสนอความดีความชอบบุคลากรในโรงเรียนตามเกณฑ์ โดยใช้ระบบคุณธรรม

- 3.4.4 กำกับ ติดตาม และนิเทศการปฏิบัติงานของครูอย่างมีระบบ และสม่ำเสมอ
- 3.4.5 จัดสวัสดิการและให้บริการด้านต่าง ๆ แก่บุคลากรในโรงเรียน อย่างสม่ำเสมอ
- 3.4.6 ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูมีความก้าวหน้าในอาชีพ และนำ ความรู้ความสามารถปฏิบัติงานให้เกิดประโยชน์ต่อโรงเรียน
- 3.5 การบริหารงานธุรการและการเงินของผู้บริหารโรงเรียน
- 3.5.1 ค่าเนื้องาน หรือกำกับ ดูแลงานสารบรรณได้อย่างมีระบบถูกต้อง และรวดเร็ว
- 3.5.2 ค่าเนื้องานหรือกำกับดูแลในการจัดทำและเก็บรวบรวมเอกสาร หลักฐานการปฏิบัติงานต่าง ๆ ของโรงเรียน เช่น สมุดหมายเหตุรายวัน ทะเบียนนักเรียน
- 3.5.3 จัดเก็บรักษาและซ่อมแซมวัสดุครุภัณฑ์ต่าง ๆ ของโรงเรียนให้อยู่ ในสภาพที่ใช้การ ได้ดีอยู่เสมอ
- 3.5.4 กำกับดูแลให้มีการทำบัญชีและทะเบียนเกี่ยวกับการเงินทั้ง เงิน งบประมาณ เงินนอกงบประมาณของโรงเรียนให้เป็นปัจจุบันและถูกต้องตามระเบียบ และแจ้ง ให้เป็นที่รับทราบทั่ว ไป
- 3.6 การบริหารงานอาคารสถานที่ของผู้บริหารโรงเรียน
- 3.6.1 ดูแลสถานที่และบริเวณโรงเรียนให้สะอาด ปลอดภัย ร่มรื่น สวยงาม และเป็นระเบียบ
- 3.6.2 ดูแลรักษาและซ่อมแซมอาคารต่าง ๆ ให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดี และปลอดภัยอยู่เสมอ
- 3.6.3 จัดและดูแลให้มีการใช้อาคารสถานที่ และบริเวณโรงเรียนให้เป็น ประโยชน์ต่อการเรียนการสอนและกิจกรรมอื่น ๆ อย่างเหมาะสมและคุ้มค่า
- 3.6.4 กำกับ ดูแลและคุมให้มีการอยู่เวรยาม รักษาอาคาร สถานที่ และทรัพย์สินของทางราชการ

3.7 การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนของผู้บริหาร

โรงเรียน

3.7.1 ให้กรรมการศึกษาได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมในการให้ข้อมูลและเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมของโรงเรียน

3.7.2 ดำเนินการให้ชุมชนได้เข้ามาช่วยเหลือและพัฒนาโรงเรียนในด้านต่าง ๆ

3.7.3 ให้ชุมชนเข้ามาใช้อาคารสถานที่บริการต่าง ๆ ของโรงเรียนและออกไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน

3.7.4 จัดให้มีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับผลงานของโรงเรียนให้เป็นที่รับทราบทั่วไป โดยใช้สื่อต่าง ๆ เช่น นักเรียน กรรมการศึกษา เอกสาร เครื่องขยายเสียง ฯลฯ

4. คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน

4.1 นักเรียนทำงานและบำเพ็ญประโยชน์เพื่อโรงเรียนและชุมชนด้วยความเต็มใจ

4.2 นักเรียนปฏิบัติตามระเบียบวินัยของโรงเรียนและหมู่คณะที่ได้กำหนดขึ้น

4.3 นักเรียนซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น

4.4 นักเรียนขยันหมั่นเพียรและอดทนต่อการทำงาน

4.5 นักเรียนสามารถเก็บออม และใช้เงิน สิ่งของอย่างประหยัด

4.6 นักเรียนมีน้ำใจเป็นนักกีฬา รู้แพ้รู้ชนะ รู้ภัย และรู้จักยกย่องผู้อื่นใน

ทางที่ถูกที่ควร

4.7 นักเรียนรู้จักแบ่งปันสิ่งของให้แก่ผู้อื่น

4.8 นักเรียนสามารถเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีได้

4.9 นักเรียนมีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ทั้งร่างกายและจิตใจ

4.10 นักเรียนสามารถพูดให้ผู้อื่นเข้าใจ และรู้จักฟังผู้อื่นพูด

4.11 นักเรียนสามารถทำงานด้วยตนเองและยินดีทำงานร่วมกับผู้อื่น

4.12 นักเรียนกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้และประสบการณ์ใหม่ ๆ

อยู่เสมอ

4.13 นักเรียนนำความรู้ทางวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์มาใช้ในการดำรง

ชีวิตประจำวันได้

4.14 นักเรียนสามัคคีกลมเกลียวกัน และรักหมู่คณะ

4.15 นักเรียนแก้ปัญหาและข้อขัดแย้งอย่างมีขั้นตอน มีเหตุผลโดยสันติวิธี

4.16 นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมด้านศาสนา ศิลปวัฒนธรรม ประเพณีของ

ท้องถิ่นและของชาติด้วยความเต็มใจ

4.17 นักเรียนรู้จักใช้เวลาให้เป็นประโยชน์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่น

4.18 นักเรียนใช้สิทธิ โดยเคารพสิทธิของคนอื่น และปฏิบัติหน้าที่ของตน

ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม

4.19 นักเรียนริเริ่มสร้างสรรค์ในการประดิษฐ์สิ่งของและทำกิจกรรมต่างๆ

ที่เป็นประโยชน์

4.20 นักเรียนจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

5. ขวัญและกำลังใจของครู

5.1 คณะครูปฏิบัติงานด้วยความพอใจ

5.2 คณะครูร่วมมือในการจัดกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนด้วยความ

เต็มใจ

5.3 คณะครูภูมิใจและพอใจที่ได้มาทำงานในโรงเรียนนี้

5.4 คณะครูได้รับการยกย่องและให้เกียรติจากผู้บริหารโรงเรียน

5.5 คณะครูสนิทสนมและเป็นกันเองกับผู้บริหารโรงเรียน

5.6 คณะครูกระตือรือร้นและรับผิดชอบในการทำงาน

5.7 คณะครูสามัคคีสนิทสนมและเป็นกันเอง

5.8 คณะครูแสดงความคิดเห็นอย่างเปิดเผยและจริงใจ

5.9 บรรยากาศในโรงเรียนเอื้อต่อการปฏิบัติงานของคณะครู

- 5.10 คณะครูรู้สึกว่าคุณบริหารโรงเรียนเป็นที่พึงของตนเอง ได้
- 5.11 คณะครูพอใจในการพิจารณาความดีความชอบของผู้บริหาร
- 5.12 คณะครูมีความสุขในการทำงาน
- 5.13 คณะครูตระหนักในศักดิ์และความก้าวหน้าในอาชีพครู
- 5.14 คณะครูรู้สึกว่าตนเองมีส่วนร่วมในการพัฒนาสังคม

6. ความพึงพอใจของชุมชนที่มีต่อการปฏิบัติงานของโรงเรียน

- 6.1 ท่านพอใจผลการเรียน และความประพฤติของลูกหลานของท่าน

เพียงใด

- 6.2 ท่านพอใจในการทำงานของคณะครูเพียงใด
- 6.3 ท่านพอใจในการบริการ และช่วยเหลือที่โรงเรียนให้แก่ชุมชนของท่าน

เพียงใด

- 6.4 ท่านพอใจในการติดต่อสื่อสารระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเพียงใด
- 6.5 ท่านพอใจในความคุ้นเคยและเป็นกันเองระหว่าง คณะครูกับบุคคลใน

ชุมชนของท่านเพียงใด

- 6.6 ท่านพอใจที่จะเข้าไปช่วยเหลือและสนับสนุนโรงเรียนเพียงใด
- 6.7 ท่านพอใจกับการที่ครูให้การบ้านและกำหนดให้นักเรียนมาปฏิบัติ

กิจกรรมต่าง ๆ ที่บ้านหรือชุมชน เช่น ทำความสะอาดบ้าน บริเวณบ้าน ปลูกพืชผักสวนครัว เลี้ยงสัตว์ ฯลฯ เพียงใด

- 6.8 ท่านพอใจที่โรงเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของชุมชนเพียงใด
- 6.9 ท่านพอใจในการปฏิบัติตนของคณะครู และผู้บริหารโรงเรียนเพียงใด
- 6.10 ท่านพอใจในผลงานของโรงเรียนเพียงใด

นอกจากการประเมินเพื่อคุณผลที่เกิดขึ้นโดยใช้เกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่นแล้ว ในทางตรงกันข้าม อาจดูปัจจัยและวิธีการว่ามีปริมาณและคุณภาพมากพอที่จะทำให้เกิดผลผลิตที่ได้ตามเกณฑ์มาตรฐานหรือไม่ เพราะการที่จะพัฒนาปรับปรุงโรงเรียนให้เข้าเกณฑ์ มาตรฐานนั้น มีปัจจัยการบริหารทั้ง 4 คือ คน เงิน วัสดุ และการจัดการ เป็นปัจจัยพื้นฐานซึ่งเป็นประเด็นศึกษาในครั้งนี้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนดีเด่น

เมื่อวิเคราะห์ถึงปัจจัยพื้นฐานแล้ว ปัจจัยแต่ละด้านต่างก็มีความสำคัญต่อการพัฒนาโรงเรียน และการดำเนินงานจะขาดสิ่งหนึ่งสิ่งใดไม่ได้ เพราะการวางแผนจัดการไว้ดี แต่ขาดผู้ปฏิบัติ ขาดเงิน ขาดวัสดุ แผนนั้นก็ไม่สามารถประสบความสำเร็จ และโรงเรียนที่มีคน เงิน วัสดุพร้อม แต่ขาดการจัดการที่ดี ก็ไม่ได้ประโยชน์เท่าที่ควร การดำเนินงานของโรงเรียนต่าง ๆ นั้น บางโรงเรียนสามารถพัฒนาได้ดีเด่นหรือเข้าเกณฑ์มาตรฐาน แต่ก็ยังมีโรงเรียนอีกเป็นจำนวนมากที่ไม่สามารถพัฒนาได้ถึงเกณฑ์ที่กำหนด ความแตกต่างของโรงเรียน

2 ประเภทนี้ จะต้องขึ้นอยู่กับความแตกต่างในปัจจัยที่จำเป็นต่อการพัฒนาด้วย

จากการที่ได้วิเคราะห์ผลงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2526) เรื่องการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา พ.ศ. 2525 - 2534 ผลงานวิจัยของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2526) เรื่องรายงานการวิจัยถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาประถมศึกษา ผลงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2526) เรื่องรายงานการวิจัยและประเมินผลประสิทธิภาพของการประถมศึกษา : องค์กำหนดประสิทธิภาพของการประถมศึกษาที่ได้ศึกษาปัจจัยที่จำเป็นและส่งผลต่อคุณภาพหรือประสิทธิภาพของการประถมศึกษา สามารถสรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ คุณวุฒิและการศึกษาอบรม ความสามารถในการบริหารความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน และมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร
2. ปัจจัยด้านครู ได้แก่ คุณวุฒิและการศึกษาอบรม ความสามารถในการสอน ความรับผิดชอบในงานและการเอาใจใส่ต่อนักเรียน และขวัญและกำลังใจ
3. ปัจจัยด้านการบริหารโรงเรียน ได้แก่ งานวิชาการ ประกอบด้วย การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน การใช้หลักสูตรและการนิเทศภายในโรงเรียน งานกิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย การจัดบริการสวัสดิการนักเรียนและการจัดกิจกรรมนักเรียน งานอาคารสถานที่ ประกอบด้วย ความพร้อมทางอาคารสถานที่และการตกแต่งบริเวณโรงเรียน งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ประกอบด้วยความร่วมมือจากชุมชนและการให้บริการแก่ชุมชน
4. ปัจจัยด้านชุมชน ได้แก่ นักเรียนและผู้ปกครอง ด้านนักเรียน ได้แก่ ความพร้อมของนักเรียน ด้านผู้ปกครอง ได้แก่ ความร่วมมือของผู้ปกครอง

ปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียน

ครูใหญ่ อาจารย์ใหญ่ หรือผู้อำนวยการโรงเรียน เป็นบุคคลที่ได้รับมอบหมายให้เป็นผู้นำในการดำเนินงานโรงเรียน เพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่กำหนดไว้ การที่จะพัฒนาโรงเรียนได้ต้องอาศัยผู้บริหารที่มีคุณสมบัติ รู้หน้าที่ มีความรับผิดชอบ และปฏิบัติภารกิจหลักให้สำเร็จ

ผู้บริหารที่ดี จะต้องมีความสำคัญ 5 ประการ คือ ความเป็นผู้นำ (Leadership) มีความรู้และประสบการณ์ (Knowledge and Experience) มีมนุษยสัมพันธ์ดี (Human Relationship) มีคุณธรรมสูง (Virtue) และมีสุขภาพดี (Healthy) (วิจิตร วรุตบางกูร. 2523 : 72 - 74)

พนัส หันนาคินทร์ (2524 : 59 - 62) ได้เสนอแนะหน้าที่ความรับผิดชอบและภารกิจของผู้บริหารไว้ดังนี้

1. รับผิดชอบงานทุกอย่างในโรงเรียน ได้แก่ งานวิชาการ งานธุรการ งานอาคารสถานที่ งานบริหารบุคคล งานกิจการนักเรียน และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน
2. เป็นตัวแทน หรือสัญลักษณ์ของโรงเรียน
3. เป็นผู้นิเทศ หรือเป็นผู้แนะนำแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา
4. เป็นผู้ริเริ่มงานใหม่
5. เป็นผู้ตัดสินใจปัญหาาระดับสูงของโรงเรียน

การที่ผู้บริหารจะปรับปรุงและเสริมสร้างคุณลักษณะของตนเอง การรับรู้ในบทบาทหน้าที่ มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน และสามารถที่จะบริหารงานให้บรรลุวัตถุประสงค์ได้นั้น ขึ้นอยู่กับปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งคือ คุณวุฒิและการศึกษาอบรม เพราะการศึกษาในสถาบันการศึกษา การเข้าร่วมประชุม สัมมนา การเข้ารับการอบรมและศึกษา ค้นคว้าหาความรู้ด้วยตนเอง ช่วยให้ได้รับความรู้ใหม่ ๆ มาปรับปรุงหรือดำเนินงานในหน้าที่ของตนให้ดีขึ้น ดังที่ ธนู แสงศักดิ์ (2527 : 24) ได้กล่าวว่า นักบริหารที่จะประสบความสำเร็จนั้น จะต้อง "มีพลังในการอ่าน ศึกษา ค้นคว้า และเรียบเรียงเอกสาร เพื่อความก้าวหน้าทางด้านบริหารและวิชาการ มีความรู้ทางวิชาการ และรู้งาน สามารถที่จะใช้ความรู้ในการปฏิบัติงานให้ดีที่สุด"

นอกจากนี้ ผู้บริหารยังต้องมีทักษะต่าง ๆ ด้วย จึงจะช่วยให้การทำงานเป็นไปอย่างราบรื่น ทักษะอันจำเป็นสำหรับนักบริหาร ที่ผู้บริหารจะต้องสร้างขึ้นให้เป็นสมบัติประจำตัวนั้น พันธ์ ทัศนาคินทร์ (2524 : 68 - 69) ได้เสนอแนะไว้ว่าน่าจะมี 3 กลุ่มด้วยกันคือ

1. ทักษะในด้านกลวิธีการทำงาน (Technical Skills) คือรู้อางานที่ต้องทำตามหน้าที่ของตมมีอะไรบ้าง และจะทำงานนั้น ๆ ได้อย่างไร รวมทั้งบทบาทที่จะต้องกระทำ เพื่อให้งานสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

2. ทักษะในด้านความคิดรวบยอด (Conceptual Skills) คือการเข้าใจโครงสร้างและความสัมพันธ์ระหว่างหน่วยงานทั้งภายในและภายนอกองค์การ การเข้าใจและมองเห็นแนวโน้มของความเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้น เป็นผู้ที่มีสายตากลไกลพอที่จะหยั่งรู้ถึงผลที่เกิดจากการกระทำและการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งภายในและภายนอก ที่มีผลกระทบต่อการทำงานในโรงเรียนหรือองค์การที่ตนเป็นผู้บริหาร

3. ทักษะในด้านมนุษยสัมพันธ์ (Human Relation Skills) คือการรู้จักสร้างสัมพันธภาพระหว่างบุคคลทั้งภายในและภายนอกองค์การ รู้จักที่จะใช้ความสามารถที่มีอยู่ในตัวครูแต่ละคนให้เป็นประโยชน์ต่อการดำเนินงานของโรงเรียน รู้จักประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นที่ยอมรับนับถือแก่บรรดาครูและบุคคลอื่นในโรงเรียนและในสังคมโดยทั่วไป

จึงสรุปได้ว่า ผู้บริหารที่จะปฏิบัติงานได้ดีและประสบความสำเร็จ จะต้องมีคุณสมบัติ มีบุคลิกภาพเป็นที่น่าสนใจ สามารถวางตนและครองตนได้ดี มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีต่อผู้น้อย ผู้ใหญ่ และเพื่อนร่วมงาน รับผิดชอบต่อหน้าที่ มีความรับผิดชอบ มีทักษะในการทำงาน มีความรู้และใช้ความสามารถในการปฏิบัติงาน

ปัจจัยด้านครู

ครู เป็นบุคคลในโรงเรียนที่จะสร้างและพัฒนาการศึกษาของโรงเรียนให้เจริญก้าวหน้า เพราะในระบบโรงเรียนนี้ ถึงแม้ผู้บริหารจะมีแผน วางโครงการปฏิบัติงานต่าง ๆ ไว้พร้อมเพียงก็ตาม ถ้าหากขาดครูที่มีความสามารถ แผนงานที่วางไว้ก็ไม่สามารถที่จะทำให้เกิดประโยชน์ขึ้นมาได้ การที่ครูจะปฏิบัติงานได้ดีนั้น พันธ์ ทัศนาคินทร์ (2524 : 155 - 159)

กล่าวว่า ครูจะต้องเป็นผู้มีคุณสมบัติเฉพาะตัวคือ มีความรู้ในงานวิชาชีพ มีความสามารถในการสอน และสามารถทำงานร่วมกับผู้อื่นได้

เจลิยว บุรีภักดี (2520 : 363 - 371) ได้ทำการวิจัยลักษณะของครูที่ดี พบว่า ลักษณะของครูที่ดีมี 5 ประการ คือ มีคุณธรรมและความประพฤติดี มีความยึดมั่นในสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีความรับผิดชอบต่องานที่ทำงาน มีความสามารถในการปฏิบัติงาน และ เอาใจใส่ค้นคว้าหาความรู้อยู่เสมอ

ครูโรงเรียนประถมศึกษาชั้น นอกจกามีหน้าที่และความรับผิดชอบหลักในการทำการสอน แล้ว ยังต้องทำหน้าที่อื่น ๆ อีกมากมาย เช่น หน้าที่ธุรการ บริการ ติดต่อประชาสัมพันธ์ และ พัฒนาชุมชนอีกด้วย (สมพร สุทัศน์ย์. 2525 : 70)

การที่ครูจะปฏิบัติงานได้คือนั้น นอกจากจะประกอบด้วยคุณลักษณะที่ดี มีความรู้ความสามารถในการสอนและการทำงานที่ได้รับมอบหมายแล้ว เนื่องจากครูต้องทำงานร่วมกับผู้อื่น ขวัญและกำลังใจจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่ง เพราะการที่ครูมีขวัญและกำลังใจนั้น ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อโรงเรียนหลายประการ ในโรงเรียนที่ครูมีระดับขวัญและกำลังใจสูง อาจสังเกตได้จากความสามัคคีเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน การเห็นประโยชน์ส่วนรวมยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนตัว ความเอาใจใส่ต่อหน้าที่และการทำงานที่ได้รับมอบหมาย และไม่ขาดงานโดยไม่จำเป็นหรือหาเรื่องหยุดงานเท่าที่โอกาสจะอำนวย ส่วนโรงเรียนที่ครูมีระดับขวัญและกำลังใจต่ำนั้น นอกจากจะมีพฤติกรรมตรงข้ามกับที่กล่าวมาแล้ว ยังมีสิ่งที่สังเกตได้จากการฟ้องร้องกันในระหว่าง คณะครู และการขาดระเบียบวินัย (พนัส ทัศนาคินทร์. 2524 : 112) จึงจำเป็นที่ผู้บริหาร จะต้องเสริมสร้างขวัญและกำลังใจของคณะครูให้อยู่ในระดับสูงอยู่เสมอ ซึ่งหลักการสำคัญที่ต้องพิจารณา 2 ประการ คือ การหาทางเสริมสร้างความพึงพอใจและความศรัทธาที่เกิดขึ้นในอาชีพของตนแก่ครู กับภาวะความเป็นผู้นำและความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียน

ปัจจัยด้านการบริหารโรงเรียน

การบริหารโรงเรียนเป็นกระบวนการที่ผู้บริหารใช้อำนาจ และทรัพยากรต่าง ๆ เช่น คน เงิน วัสดุอุปกรณ์ที่มีอยู่หรือคาดว่าจะมี จัดการดำเนินงานของโรงเรียนให้ดำเนินไปสู่ จุดมุ่งหมายที่ต้องการ การบริหารประกอบไปด้วยองค์ประกอบต่อไปนี้

1. ผู้บริหาร เป็นผู้ควบคุม ดูแล จัดการ ให้งานดำเนิน ไป โดยพร้อมเพรียงและมีประสิทธิภาพ
2. อำนาจในการบริหาร เป็นอำนาจที่ผู้บริหารได้มาจากตัวบทกฎหมาย และอำนาจที่เกิดขึ้นจากตัวผู้บริหารเอง อำนาจเป็นสิ่งที่ จะ ใช้จัดการ ให้งาน ไปสู่ เป้าหมาย
3. ทรัพยากรในการบริหาร ได้แก่ คน เงิน วัสดุ ซึ่งเป็นปัจจัยที่จะทำให้งานดำเนินไปได้
4. จุดมุ่งหมายของโรงเรียนที่ต้องการให้เด็กมีความรู้ ทักษะ เจตคติ หรือมีคุณสมบัติตามที่หลักสูตรต้องการ

การที่ผู้บริหารจะใช้ อำนาจและทรัพยากร ดำเนินงานโรงเรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้ จะต้องมีการบริหารงานด้วย พันธ ัฒนา คินทร์ (2524 : 21) แบ่งกระบวนการบริหารออกเป็นลำดับ ๆ ไปดังนี้

1. ^๕ขั้นวางแผน โดยคำนึงถึงบุคลากร และงบประมาณที่มีอยู่หรือคาดว่าจะมี
2. ^๕ขั้นจัดรูปงาน
3. ^๕ขั้นดำเนินงานอันประกอบด้วย การประสานงาน การควบคุม และการสั่งงาน
4. ^๕ขั้นประเมินผลงาน

กระบวนการบริหาร จะปรากฏออกมาในรูปของแผนปฏิบัติงานของโรงเรียน ซึ่งแผนงานนี้จะประกอบด้วยโครงการต่าง ๆ ซึ่งเป็นโครงการที่จะแก้ปัญหาและดำเนินงานในขอบข่ายของโรงเรียน อันได้แก่การดำเนินงานที่เกี่ยวกับงานหรือปัจจัยที่สำคัญดังต่อไปนี้

งานวิชาการ

งานวิชาการ ได้แก่ การดำเนินงานที่ครอบคลุมถึงเรื่อง หลักสูตร การจัดการเรียน การสอน การจัดหาและใช้สื่อการเรียน การวัดผลประเมินผล การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน การนิเทศ เป็นต้น การดำเนินงานวิชาการที่สำคัญ คือ

1. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน
2. การใช้หลักสูตร
3. การนิเทศภายในโรงเรียน

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน

การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน เป็นการเสริมสร้างบรรยากาศทางการเรียนให้เกิดความสะดวก รวดเร็ว สอดคล้อง ตอบสนอง เหมาะสม เป็นประโยชน์ และส่งผลต่อการที่จะเสริมสร้างประสบการณ์ให้เด็กเรียนรู้ได้ดียิ่งขึ้น สิ่งแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน ที่ครูต้องให้ความสนใจและต้องสำนึกอยู่เสมอได้แก่ สภาพโรงเรียนและห้องเรียน หลักสูตร แบบเรียนและบทเรียน อุปกรณ์การศึกษา กิจกรรมต่าง ๆ ในการเรียนการสอน เวลาและโอกาส สถานที่ ผู้เรียน ผู้สอนและวิธีสอน (สุพิชญา อีระกุล, กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ และวิจิตร วรุตบางกูร. 2524 : 182 - 189)

การใช้หลักสูตร

หลักสูตร คือ มวลประสบการณ์ที่โรงเรียนจัดให้แก่ผู้เรียนอย่างมีระบบ เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ เจตคติ และเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปในทางที่พึงปรารถนา (วิจิตร สินสิริ. 2527 : 5) มีองค์ประกอบที่สำคัญ 4 อย่าง คือ ความมุ่งหมาย เนื้อหาสาระ การนำหลักสูตรไปใช้ และการประเมินผล (สมิตร คุณานุกร. 2518 : 6)

หลักสูตรเป็นปัจจัยที่สำคัญในการจัดการศึกษา และการนำหลักสูตรไปใช้ถือว่าเป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุด เพราะเป็นการนำเอาเนื้อหาสาระและกิจกรรมไปสู่ผู้เรียน เพื่อให้การนำหลักสูตรไปใช้ได้อย่างถูกต้อง กระทรวงศึกษาธิการ (2521 : 142 - 149) ได้ชี้แจงการนำหลักสูตรไปใช้ว่า มี 3 ขั้นตอน คือ

1. การแปลงหลักสูตรไปสู่การสอน ได้แก่ การตีความหลักสูตรว่ามีความหมายอย่างไร จะสอนใคร ระดับไหน อย่างไร และจะให้เกิดอะไรขึ้นในตัวผู้เรียน โดยทั่ว ๆ ไป จะทำการแปลงหลักสูตร ไปสู่การสอนในรูปของประมวลการสอน โครงการสอน แผนการสอน และบันทึกการสอน

2. การจัดสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ ภายในโรงเรียน การจัดครูเข้าสอน การจัดท้าวัด อุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน

3. การสอนของครู เป็นขั้นตอนที่สำคัญที่สุดของการใช้หลักสูตร เป็นขั้นที่ครูจะนำเอา จุดมุ่งหมาย โครงสร้าง เนื้อหาสาระ วิธีการต่าง ๆ ที่กำหนดไว้ในหลักสูตร ไปสู่การปฏิบัติจริง ๆ ในห้องเรียน

สำหรับการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ผู้ที่มีบทบาทสำคัญทั้งครูและผู้บริหารโรงเรียน จะต้องมีความรู้ ความเข้าใจในสิ่งต่อไปนี้ เพื่อที่จะสามารถจัดทากิจกรรม การสอนให้บรรลุจุดหมายปลายทางของหลักสูตรได้ (กรมวิชาการ, 2521 : 1 - 14) คือ

1. เจตนารมณ์ของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ประกอบด้วย คำชี้แจงเกี่ยวกับหลักการ และจุดมุ่งหมายของหลักสูตร
2. โครงสร้าง เป็นคำชี้แจงเกี่ยวกับกลุ่มประสบการณ์ เนื้อหา เวลาเรียน
3. เอกสารหลักสูตรและสื่อการเรียน เป็นคำชี้แจงเกี่ยวกับวัสดุอุปกรณ์สำหรับครูและนักเรียน เพื่อใช้ในการปฏิบัติกิจกรรมการเรียนการสอน นอกจากนี้ ยังมีข้อเสนอแนะในการจัดหาและการใช้สื่อการเรียน
4. กำหนดการสอนและตารางสอน เป็นคำชี้แจงและข้อเสนอแนะ เกี่ยวกับการกำหนด เนื้อหาสาระ เวลาที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ครบถ้วนตามหลักสูตร
5. การเตรียมการสอน เป็นข้อเสนอแนะในการเตรียมเนื้อหาสาระ กิจกรรมนักเรียน วิธีสอน สื่อการเรียนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว
6. การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน เป็นส่วนที่ให้ข้อเสนอแนะและวิธีการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521 ในแต่ละกลุ่มประสบการณ์
7. บรรยากาศในโรงเรียน ส่วนนี้เป็นข้อเสนอแนะวิธีการจัดสิ่งแวดล้อมในห้องเรียน ในบริเวณโรงเรียน การบริหาร การบริการ การประชาสัมพันธ์ ให้เอื้อต่อการใช้หลักสูตรให้มากที่สุด
8. การประเมินผลการเรียน เป็นข้อเสนอแนะวิธีการประเมิน การเปลี่ยนแปลง พฤติกรรมตามเกณฑ์ของหลักสูตร

9. บทบาทของบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับหลักสูตร เป็นคำชี้แจงและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับงานที่ควรปฏิบัติ วิธีปฏิบัติของผู้เกี่ยวข้องกับการใช้หลักสูตร ได้แก่ ครูผู้สอน ผู้บริหาร คณะกรรมการบริหารกลุ่มโรงเรียน ฝ่ายวิชาการ ศึกษานิเทศก์ทุกระดับ หัวหน้าสำนักงาน การประถมศึกษาทุกระดับศึกษานิเทศก์ทุกระดับ เขตการศึกษา วิทยาลัยครู กรมเจ้าสังกัดและกรมวิชาการ

การนิเทศภายในโรงเรียน

การนิเทศการศึกษาคือความพยายามของบุคลากรทางการศึกษาที่จัดทำกิจกรรมและให้บริการกับผู้บริหารและครูในทางตรงและทางอ้อมที่จะปรับปรุงการเรียนการสอนของครูเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการเรียนของนักเรียน (นิพนธ์ ไทยพานิช. 2527 : 22)

การนิเทศภายในโรงเรียน หมายถึง บุคลากรที่ทำหน้าที่นิเทศและผู้รับการนิเทศ เป็นบุคลากรในหน่วยงานเดียวกัน เป็นการร่วมมือกันเพื่อปรับปรุงงานด้านต่าง ๆ เช่น ผู้บริหารโรงเรียนร่วมมือกับบุคลากรในโรงเรียนเพื่อปรับปรุงประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. 2534 : 73)

การนิเทศการศึกษาเป็นการปรับปรุงคุณภาพการศึกษา เพื่อลดความสูญเสียเปล่าทางการศึกษาและส่งเสริมให้เด็กได้รับการศึกษาที่ดีกว่าเดิม เหมาะสมกับความต้องการในอนาคต และสภาพความเป็นอยู่ หัวใจของความสำเร็จในการปรับปรุงการศึกษาอยู่ที่คุณภาพของการสอน และวิธีสอนซึ่งจะต้องปรับปรุงโดยใช้กระบวนการ วิธีการและเทคนิคเฉพาะอย่าง การนิเทศที่มีประสิทธิภาพทำให้การศึกษาในระดับโรงเรียนมีคุณภาพและได้มาตรฐาน ความสูญเสียเปล่าทางการศึกษาจะค่อย ๆ หดไป

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2526 : 8) กำหนดงานที่นิเทศจะต้องครอบคลุมงาน 6 งาน คือ

1. งานวิชาการ
2. งานบุคลากร

3. งานกิจการนักเรียน
4. งานอาคารสถานที่
5. งานธุรการและการเงิน
6. งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

การนิเทศภายในโรงเรียน มีวิธีดำเนินการหลายประการ อาคม จันทสุนทร (2522 : 37 - 38) ได้เสนอแนะไว้ดังนี้

1. การให้ความรู้ ได้แก่ การให้คำแนะนำ การประชุมปรึกษาหารือ การจัดอบรม การปฐมนิเทศ การใช้เอกสาร การเชิญวิทยากรมาบรรยาย
2. การทำใจคู่ หรือการสาธิต เป็นการทำหรือแสดงให้ดูซึ่งผู้นิเทศอาจจะลงมือทำเอง หรือหาผู้เฒ่ามาทำการสาธิตให้ดู
3. การพาไปดูงาน เป็นการพาไปดูงานในโรงเรียนตัวอย่างที่มีผลงานดีเด่น หรือดูงานในสถานที่ราชการอื่น ๆ หน่วยงาน องค์กรเอกชน ซึ่งมีกิจกรรมที่จะส่งเสริมความรู้ ความเข้าใจ ความคิด และเห็นแนวทางในการปฏิบัติที่กว้างขึ้น
4. การประสานงานให้ความร่วมมือกันทำงาน โดยผู้นิเทศเป็นศูนย์กลางในการประสานงานและขอความร่วมมือกับหน่วยงาน บุคคลต่าง ๆ ให้ร่วมมือกันตามความรู้ความสามารถ และความถนัด
5. การบริการทางด้านวิชาการ เป็นการจัดการด้านวัสดุอุปกรณ์และแหล่งวิชาที่จะเป็นประโยชน์ต่อการเรียนการสอน โดยอาจจัดในรูปศูนย์วิชาการ
6. การประเมินผลและวิจัย เป็นการใช่วิธีการเพื่อที่จะทำให้ทราบข้อบกพร่องและแสวงหาวิธีการใหม่ ๆ มาปรับปรุงการจัดการเรียนการสอนให้ดียิ่งขึ้น
7. การจัดกิจกรรมกระตุ้นให้ปฏิบัติงานเข้มแข็งขึ้น อาจทำได้โดยการจัดประกวดผล การเรียน การผลิตอุปกรณ์ หรือการจัดนิทรรศการแสดงผลงาน การให้รางวัลผู้ปฏิบัติงานได้ดีเด่น เป็นต้น
8. การให้ไปฝึกงาน ได้แก่ การส่งครูไปฝึกวิชาชีพหรือเทคนิคการสอนใหม่ ๆ ในศูนย์ หรือสถานศึกษาที่จัดการด้านนี้ เช่น วิทยาลัยครู มหาวิทยาลัย

9. การทำให้เกิดความเข้าใจกัน ได้แก่ การจัดบรรยากาศที่ดีในการทำงาน การจัด สันทนาการร่วมกัน การประชุม การประชาสัมพันธ์

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 90 - 94) เสนอแนะวิธี การนิเทศภายในสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา คือ

1. การประชุมก่อนเปิดภาคเรียน เป็นการประชุมครูทุกคนเพื่อเตรียมการทุกสิ่ง ทุกอย่างให้พร้อมที่จะจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้ทันทีในวันแรกของการเปิดภาคเรียน
2. การสังเกตการสอนในชั้นเรียน เป็นกระบวนการร่วมมือกันระหว่างครูกับผู้นิเทศ ซึ่งเน้นที่การวิเคราะห์พฤติกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียน แล้วนำผลที่ได้มาพิจารณา ร่วมกัน เพื่อปรับปรุงพฤติกรรมการสอนและแผนการสอนของครู
3. การให้ศึกษาจากตำรา เป็นการใช้กลวิธีการนิเทศและการมอบหมายงานของ ผู้บริหารซึ่งจะทำให้ผู้รับการนิเทศเกิดความภูมิใจและกระตือรือร้นในการทำงานยิ่งขึ้น
4. การให้คำปรึกษาหารือ เป็นการแก้ปัญหาให้แก่ครูทั้งปัญหาส่วนตัวและปัญหาด้าน การเรียนการสอน การให้คำปรึกษาหารือที่ดีต้องสอดคล้องกับสภาพของปัญหา สถานการณ์และ พื้นฐานด้านต่าง ๆ ของผู้ขอคำปรึกษาหารือ
5. การสาธิตการสอน เป็นการแก้ปัญหาเกี่ยวกับการสอนในบางเรื่อง มีวัตถุประสงค์ เพื่อแสดงกระบวนการและเทคนิคการสอน การเลียนแบบพฤติกรรมการสอนของผู้สาธิตการสอน จึงไม่ใช่พฤติกรรมการสอนที่ดีที่สุด เพราะพฤติกรรมการสอนที่สอดคล้องกับบุคลิกภาพของตัวผู้สอน เอง จะช่วยให้ผู้สอนมีพฤติกรรมการสอนที่ดีขึ้นกว่าเดิมและทำให้การสอนมีประสิทธิภาพ
6. การพาครูไปศึกษานอกสถานที่ เป็นการให้ครูได้รับประสบการณ์ตรงและให้เกิด แนวคิดที่จะเอาประสบการณ์ที่ได้รับนั้นมาประยุกต์ใช้ในโรงเรียน
7. การสนทนาวិชาการ เป็นการมอบหมายให้ครูคนใดคนหนึ่งนำสนทนาวិชาการ ผู้นำสนทนาวิชาการ เป็นผู้รับบทบาทสำคัญยิ่งต่อความสำเร็จของการสนทนาวิชาการ ดังนั้น การกำหนดตัวและแจ้งให้ทราบล่วงหน้าถึงหัวข้อ เรื่องการสนทนาจึงถือเป็น เรื่องสำคัญและ จำเป็นเป็นอย่างยิ่ง

8. การบริการเอกสารวิชาการ เป็นการที่ผู้บริหารโรงเรียนจัดหาคู่มือหลักสูตร คู่มือการจัดการเรียนการสอนและบทความทางวิชาการมาเพื่อบริการแก่ครู ซึ่งเอกสารทาง วิชาการจะช่วยทำให้ครูเกิดแนวคิดและมีความคิดริเริ่มในการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน

งานกิจการนักเรียน

งานกิจการนักเรียน เป็นการดำเนินงานที่เกี่ยวกับนักเรียนซึ่งมีขอบข่ายงานที่สำคัญ

3 ประการ คือ การจัดบริการ การจัดกิจกรรม และงานปกครองนักเรียน

การจัดบริการแก่นักเรียนนั้น สิ่งที่ควรจัดในโรงเรียนประถมศึกษา ได้แก่ บริการ แะแนว และให้คำปรึกษา บริการสุขภาพ บริการอาหารกลางวัน การจัดร้านค้าหรือสหกรณ์ ในโรงเรียน การจัดการรักษาความปลอดภัย และการจัดส่งเคราะห์นักเรียนที่ขาดแคลน

การจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา สามารถจัดได้หลายประเภท (พนัส หันนาคินทร์, 2524 : 221 - 225) ได้เสนอแนะไว้ดังนี้

1. กิจกรรมที่นักเรียนมีส่วนร่วมในการจัด เช่น สภานักเรียน
2. การประชุม (Assembly) ได้แก่ การประชุม การฟังดนตรี ปรากฏา
ชมภาพยนตร์ ละครและการแสดง
3. ชุมนุม (Club) ได้แก่ ชุมนุมหรือชมรมทางวิชาการ หรือชุมนุมที่ส่งเสริมความ
สนใจของนักเรียน
4. กิจกรรมที่กระทำนอกโรงเรียน (Out-of School-experience) เช่น
การจัดทัศนศึกษา
5. กิจกรรมที่เกี่ยวกับกีฬา (Sport and Athletice) ได้แก่ การแข่งขันกีฬา
ภายในโรงเรียน และกีฬาระหว่างโรงเรียน
6. กิจกรรมที่เกี่ยวกับดนตรี (Music)
7. กิจกรรมที่เกี่ยวกับการแสดง ละคร และการพูดในที่สาธารณะ ได้แก่ การจัด
การแสดงในโอกาสต่าง ๆ การจัดปรากฏา อภิปราย ใต้เวที
8. กิจกรรมที่เกี่ยวกับการสังคมสงเคราะห์ (Social Welfare) ได้แก่ กิจกรรม
นักเรียนลูกเสือ ยุวกาชาด เนตรนารี การอาสาพัฒนา และการบำเพ็ญประโยชน์

สำหรับงานปกครองนักเรียน เป็นงานที่มุ่งเสริมสร้างวินัยการปลูกฝังจริยธรรมและค่านิยมอันดีงาม การป้องกันและการแก้ปัญหาให้นักเรียนที่ติดยาเสพติดให้โทษ

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 22 - 23) ได้สรุปขอบข่ายของงานกิจการนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษา ว่ามีหลายกิจกรรม แต่กิจกรรมที่สำคัญนั้น ได้แก่

1. กิจกรรมที่โรงเรียนต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523 ระเบียบที่เกี่ยวข้องและเรื่องที่เกี่ยวข้องกับตัวนักเรียน เช่น
 - 1.1 การจัดทำเขตบริการ
 - 1.2 การจัดทำสำมะโนนักเรียน
 - 1.3 การเกณฑ์และการรับนักเรียนเข้าเรียน
 - 1.4 การปฐมนิเทศผู้ปกครอง
 - 1.5 การแก้ปัญหาที่นักเรียนขาดเรียน
2. กิจกรรมที่โรงเรียนจัดบริการให้นักเรียน เช่น
 - 2.1 การบริการสุขภาพ
 - 2.2 การจัดอาหารกลางวัน
 - 2.3 การบริการแนะแนว
 - 2.4 การบริการนักเรียนขาดแคลน
 - 2.5 ทุนการศึกษา
3. กิจกรรมที่ส่งเสริมให้เกิดขึ้นในโรงเรียน
 - 3.1 กิจกรรมที่ส่งเสริมประชาธิปไตย
 - 3.2 กิจกรรมที่เสริมสร้างวินัยในโรงเรียน
 - 3.3 กิจกรรมจัดตั้งชุมนุมต่าง
 - 3.4 กิจกรรมสหกรณ์นักเรียน
 - 3.5 การจัดทัศนศึกษา
 - 3.6 การจัดกีฬา

- 3.7 การจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมจริยธรรมนักเรียน
- 3.8 การบำเพ็ญประโยชน์ต่อโรงเรียนและชุมชน
4. กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับศิษย์เก่า เช่น
 - 4.1 การติดตามผลนักเรียน
 - 4.2 การตั้งสมาคมศิษย์เก่า
 - 4.3 การสรรหาและยกย่องคนดีเด่น

งานอาคารสถานที่

งานอาคารสถานที่ เป็นงานจัดอาคารต่าง ๆ และสถานที่บริเวณโรงเรียน ที่มุ่งให้เกิดประโยชน์ใช้สอยอย่างเต็มที่ ความสวยงาม ประหยัด และรวมไปถึงการจัดห้องเรียน ห้องพิเศษ และสนามอีกด้วย การดำเนินงานอาคารสถานที่ที่สำคัญ คือ

1. ความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่ หมายถึง ความพร้อมที่โรงเรียนจัดให้มีพื้นที่บริเวณสนามและอาคารต่าง ๆ อย่างเพียงพอซึ่งควรจะมีสิ่งต่าง ๆ ดังต่อไปนี้
 - 1.1 ด้านพื้นที่ ตามเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา ควรมีพื้นที่ไม่น้อยกว่า 10 ไร่ เพื่อจัดเป็นบริเวณต่าง ๆ เช่น ที่พักผ่อนหย่อนใจ สนามหญ้า สนามเด็กเล่น เส้นทางสัญจร ที่จอดรถยนต์ ที่อยู่อาศัย สาธารณูปโภคและบริเวณกิจกรรมต่าง ๆ
 - 1.2 ด้านอาคาร นอกจากโรงเรียนต้องจัดให้มีอาคารเรียนอย่างเพียงพอแล้ว ยังต้องมีอาคารประกอบตามความจำเป็น ซึ่งได้แก่ ส้วม โรงอาหาร โรงฝึกงาน หอประชุมหรืออาคารอเนกประสงค์
 - 1.3 ด้านห้องเรียน ต้องจัดให้เพียงพอกับการจัดชั้นเรียนตามหลักสูตร
 - 1.4 ห้องพิเศษ ได้แก่ ห้องเรียนวิชาเฉพาะ เช่น ห้องเรียนวิทยาศาสตร์ ห้องดนตรี นาฏศิลป์ พลศึกษาขั้นต้นทางการ นอกจากนี้ ยังต้องมีห้องสมุด ศูนย์สื่อการเรียน ห้องพักรู ห้องแนะแนว ห้องพยาบาล ห้องธุรการ
- โรงเรียนที่มึความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่ ช่วยให้การเรียนการสอน การจัดกิจกรรมต่าง ๆ และการปฏิบัติงานอื่น ๆ ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

2. การตกแต่งบริเวณโรงเรียน เป็นการจัด ดูแล ปรับปรุง บำรุง รักษาอาคารสถานที่ เพื่อให้เกิดประโยชน์ใช้สอยอย่างเต็มที่ ให้ความสวยงามร่มรื่น ช่วยเสริมสร้างบรรยากาศภายในโรงเรียนให้น่าอยู่ และเอื้ออำนวยต่อการเรียนการสอน การตกแต่งบริเวณโรงเรียนนั้น พันธ์ ทัศนาคินทร์ (2524 : 297 - 298) ได้แบ่งขอบข่ายงานไว้ 4 ประการ คือ การบำรุงรักษาอาคารให้อยู่ในสภาพที่ดีอยู่เสมอ การใช้ประโยชน์จากตัวอาคารสถานที่ให้มากที่สุด การตกแต่งบริเวณให้สวยงามกลมกลืนกัน และการจัดบริเวณที่พักผ่อนหย่อนใจ

การตกแต่งบริเวณโรงเรียนเป็นการสร้างความพึงพอใจให้แก่ผู้มาเยี่ยมชม ให้ความรู้สึกที่ดีแก่ครูและนักเรียนเมื่อย่างก้าวเข้าบริเวณโรงเรียน ช่วยลดความเบื่อหน่ายและคลายความตึงเครียด เป็นการอำพรางบริเวณที่ไม่ดี และยังเป็นการสร้างนิสัยรักต้นไม้ ผักการปลูก และรักษาค้นไม้ให้แก่นักเรียนอีกด้วย นอกจากนี้ยังอำนวยความสะดวกอื่น ๆ อีกหลายประการ กล่าวคือ ไม้ยืนต้นให้ร่มเงา ช่วยระบายอากาศทำให้บริเวณเย็นลง ส่วนหญ้าช่วยให้ความชุ่มชื้นแก่บริเวณ ช่วยลดฝุ่นละออง แสงสะท้อนและความร้อนจากพื้นดิน ไม้พุ่มและไม้ประดับก็ให้สวยงาม นับเป็นสิ่งจรรโลงใจและทำให้บริเวณห้องเรียนมีสุขลักษณะที่ดีด้วย (วิจิตร วรุฒบางกูร 2524 : 34, 175 - 177) ส่วนบริเวณที่ควรทำการตกแต่ง แบ่งออกเป็น 3 บริเวณ คือ

1. บริเวณประชาสัมพันธ์หรือบริเวณสาธารณะ (Public Area) ได้แก่ บริเวณหน้าอาคารเรียน เสาธง แนวถนนด้านหน้า เป็นบริเวณที่มองเห็นได้ง่าย ควรวางแผนและจัดให้สวยงามสะอาดตา เพื่อสร้างความพอใจและความรู้สึกที่ดีต่อผู้พบเห็น

2. บริเวณบริการ (Service Area) ได้แก่ บริเวณที่ต้องใช้ประโยชน์ เช่น โรงฝึกงาน โรงอาหาร หอประชุม ควรปลูกไม้ดอกหรือไม้พุ่ม หรือวางสิ่งประดับเป็นการจัดเพื่อนำให้เกิดความสวยงามของตัวอาคาร

3. บริเวณพักผ่อนหย่อนใจ (Private Area) ได้แก่ บริเวณที่ใช้นั่งเล่นพักผ่อนหย่อนใจริมอาคาร ริมสนาม ใต้ต้นไม้ ควรจัดให้มีไม้ยืนต้น ศาลาพักผ่อน สระน้ำ มีน้ำไหล ส่วนหย่อม กระถาง หรือแปลงดอกไม้

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 2) ได้กล่าวถึงความสำคัญของการบริหารงานอาคารสถานที่ไว้ 5 ประการ คือ

1. เป็นงานบริหารที่ส่งเสริมให้การดำเนินงานด้านต่าง ๆ ของโรงเรียน เป็นไปโดยสะดวกและมีประสิทธิภาพ
2. เป็นงานบริหารที่ให้ความสะดวก แก่การดำเนินงานหลักของโรงเรียน คือ งานวิชาการ
3. เป็นการบริหารงาน เพื่อเตรียมพร้อมที่จะรับรองความคิด ความเปลี่ยนแปลงทางการศึกษา เช่น การเพิ่ม การลดของจำนวนนักเรียน หรือความเปลี่ยนแปลงของชุมชน
4. เป็นการบริหารงานที่ส่งเสริม ให้นักเรียนมีความพร้อมและพอใจในการประกอบกิจกรรมการเรียน
5. เป็นการบริหารงานที่มีส่วนเสริมสร้างขวัญและกำลังใจของบุคลากรให้พร้อมที่จะปฏิบัติหน้าที่

งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เป็นงานประชาสัมพันธ์และเสริมสร้างความเข้าใจอันดี เพื่อให้เกิดความร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชน และองค์การภายนอกอื่น ๆ ไพฑูรย์ สีนลารัตน์ (2525 : 64) ได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่า โรงเรียนตั้งขึ้นเพื่อชุมชน ชุมชนจึงควรมีส่วนร่วมกำหนดนโยบาย เป้าหมาย มีส่วนในการกำหนดทิศทางการของโรงเรียนในรูปแบบต่าง ๆ ให้ข้อมูลป้อนกลับ (Feedback) ให้ความร่วมมือ และสนับสนุนการจัดกิจกรรม แรงงาน เงิน วัสดุ วิทยากร ก็จะทำให้โรงเรียนสามารถปรับปรุงการเรียนการสอน และพัฒนาโรงเรียนได้มากขึ้น

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ช่วยให้ประชาชนหันมาสนใจและช่วยเหลือโรงเรียนทั้งด้านวิชาการและทรัพย์สิน เป็นการใช้แหล่งวิทยาการในชุมชนให้เกิดประโยชน์ ทำให้ทราบพื้นฐานที่แท้จริงของนักเรียนจากผู้ปกครอง (สมพร สุกส์นิย, 2525 : 31) นอกจากนี้ สุรพล อีรรัตนพันธ์ (2521 : 218) กล่าวถึงประโยชน์ของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่า ทำให้โรงเรียนและผู้ปกครอง เข้าใจนักเรียน และร่วมมือกันในการอบรมดูแลและส่งเสริม

พัฒนาการเด็ก ทำให้เด็กเกิดความอบอุ่นเมื่ออยู่ในโรงเรียน และชุมชน มีเจตคติที่ดีต่อโรงเรียน
ด้วย

การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน แบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือ การนำ
โรงเรียนออกสู่ชุมชน และการนำชุมชนเข้าสู่โรงเรียน (วิไลวรรณ วิทยวิโรจน์, 2525 :
227 - 229) การนำโรงเรียนออกสู่ชุมชน ทำได้โดยการพาเด็กออกไปศึกษานอกสถานที่ สํารวจ
ชุมชน พาเพื่อประโยชน์ ประเมินความต้องการของผู้ปกครอง เสนอรายงานให้ประชาชนทราบ
กิจการต่าง ๆ ของโรงเรียน และเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของการศึกษา
การนำชุมชนเข้าสู่โรงเรียนนั้น โรงเรียนควรใช้แหล่งวิชาในชุมชนให้เป็นประโยชน์ต่อการเรียน
การสอนและการปรับปรุงโรงเรียน ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมกิจการต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดขึ้น
จัดตั้งสมาคมและคณะกรรมการดำเนินงานในรูปต่าง ๆ

ปัจจัยด้านชุมชน

ชุมชน ได้แก่ สถานที่ที่โรงเรียนตั้งอยู่ซึ่งจะเกี่ยวข้องกับบุคคลหลายชนิดที่เกี่ยวข้องกับ
การศึกษา บุคคลดังกล่าว ได้แก่ นักเรียน และผู้ปกครอง

นักเรียน เป็นบุคคลที่โรงเรียนจะต้องอบรมสั่งสอนเพื่อให้เขาได้รับการศึกษาอย่างดี
ตรงตามจุดหมายของหลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521

สำนักงานคณะกรรมการประถมศึกษาแห่งชาติ (2533 : 3) ได้กำหนดคุณภาพของ
ผู้จบการศึกษาระดับประถมศึกษาไว้ดังนี้

1. มีความสามารถในการสื่อความทั้งสั้น การฟัง การพูด การอ่านและการเขียน
อย่างวิจารณา
2. มีความสามารถในการคิดคำนวณและแก้ปัญหาเกี่ยวกับจำนวนเลขที่ใช้อยู่ในชีวิต
ประจำวัน
3. มีความสามารถในการคาดหมายความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ทั้งในส่วนที่เกี่ยวกับ
สังคม สิ่งแวดล้อม และปฏิบัติตนได้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ
4. มีนิสัยในการรักษาสุขภาพทั้งด้านร่างกายและจิตใจของตน ตลอดจนช่วยเหลือใน
การรักษาอนามัยของชุมชนให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

5. มีค่านิยมในการเสียสละ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น และยินดีช่วยเหลือผู้อื่นอยู่เป็นประจำ
6. มีความสามารถในการแก้ปัญหาต่าง ๆ อย่างมีระบบ ได้แก่ การสร้างทางเลือก ประเมินและเลือกทางไปปฏิบัติจนเกิดผลดี ทั้งในด้านอาชีพและการพัฒนาสังคม
7. แสวงหาแนวทางปฏิบัติให้ได้ผลงานดีขึ้นกว่าเดิมอยู่เสมอรวมทั้งการนำวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมาช่วยเสริมการพัฒนา
8. มีค่านิยมในการประกอบอาชีพสุจริต และสามารถปรับปรุงอาชีพให้ก้าวหน้า มีผลงานดีขึ้นอยู่เสมอ
9. มีความสามารถปฏิบัติงานและอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างกลมกลืนและนิยมกระบวนการทำงานร่วมกัน
10. ปฏิบัติหน้าที่ของตนในส่วนที่เกี่ยวข้องกับบ้าน ชุมชน ประเทศชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และการปกครองระบอบประชาธิปไตยจนเป็นนิสัย
11. บำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมไทย ชื่นชมในความเป็นไทยและบำรุงรักษาทรัพยากรด้วยการใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า

จากเกณฑ์มาตรฐานขั้นต่ำจึง เป็นหน้าที่สำคัญของโรงเรียนที่จะต้องสร้างให้นักเรียนทุกคนที่จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาให้มีความพึงพอใจ การที่นักเรียนจะเรียนได้ผลดีนั้น นักเรียนจะต้องมีความพร้อมในทุกด้านอันได้แก่ ความพร้อมในตัวนักเรียนเองและความพร้อมด้านอุปกรณ์การศึกษา ชวน แก้วท่า (2529 : 160) ได้ทำการวิจัยวิจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารโรงเรียนอย่างมีคุณภาพ : การศึกษาเฉพาะกรณีพบว่า นักเรียนที่จะมีผลการเรียนดีนั้นต้องมีความพร้อมและพื้นฐานความรู้เดิม ความตั้งใจในการเรียนและเจตคติต่อโรงเรียน คุณลักษณะตามหลักสูตร การมีความรู้และใฝ่หาความรู้ ความดี การมีอนามยดีและการมีความเป็นพลเมืองดีและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน อยู่ระดับสูง จึงจำเป็นที่ผู้บริหารและครูต้องสร้างสิ่งเหล่านี้ให้เกิดแก่ตัวนักเรียนให้ได้ต่อไป

ผู้ปกครอง เป็นบุคคลที่มีความสำคัญต่อตัวนักเรียน เพราะเป็นผู้ส่งบุตรหลานเข้าเรียนในโรงเรียน การเรียนของนักเรียน จะได้ผลแค่ไหนนั้น ส่วนหนึ่งอยู่ที่ผู้ปกครองด้วย เพราะถ้าผู้ปกครองสนใจการศึกษา นักเรียนจะมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนดีขึ้น ฐานะของผู้ปกครองก็เป็นส่วนหนึ่งที่จะทำให้เด็กเรียนมีผลการเรียนดีขึ้นหรือเลวลงด้วย และการที่ผู้ปกครองนักเรียนมี

เจตคติที่ดีต่อโรงเรียนให้ความร่วมมือ โดยเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียนเสมอเป็นส่วนหนึ่งของการส่งผลต่อคุณภาพการศึกษา สวาท พลายแก้ว และสุพจน์ แสงเงิน (2532 : 8) ได้ทำการวิจัยการศึกษา ซึ่งลักษณะธรรมชาติเกี่ยวกับการจัดระบบเพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยาพบว่า ผู้ปกครองเห็นประโยชน์ของการเรียน เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียนและให้ความร่วมมือบริจาคเงินเพื่อการศึกษาส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน จึงเป็นเรื่องที่โรงเรียนต้องชี้แจงทำความเข้าใจให้ผู้ปกครองเห็นประโยชน์ของการเรียนของลูกหลานเขาให้ได้ การเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อสัมผัสกับสภาพฐานะทางครอบครัวของนักเรียนเป็นกิจกรรมที่พึงกระทำเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะทำให้โรงเรียนได้รู้ถึงฐานะความเป็นอยู่ของผู้ปกครองอย่างแท้จริงและสามารถแจกอุปกรณ์การเรียน เสื้อผ้า อาหาร ซึ่งเป็นบริการของทางราชการได้ถูกจุดอันจะเป็นการช่วยให้ผู้ปกครองเห็นประโยชน์การเรียนของบุตรหลานได้ทางหนึ่งและการที่โรงเรียนมีการประชุมผู้ปกครองเพื่อชี้แจงงานต่าง ๆ ของโรงเรียนเป็นประจำทุกปี ก็เป็นวิธีการหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนและผู้ปกครองร่วมมือกันแก้ปัญหาการเรียนของลูกหลานอย่างใกล้ชิด โรงเรียนจึงมีหน้าที่สร้างความสัมพันธ์ให้ความรู้ความเข้าใจในการเรียนการสอนแก่ผู้ปกครองอย่างถูกต้องว่าผลการเรียนของลูกหลานจะดีได้ไม่ใช่เป็นเรื่องของทางโรงเรียนเพียงฝ่ายเดียว หากต้องอาศัยการช่วยเหลือสนับสนุนจากผู้ปกครองอีกทางหนึ่งด้วย จึงจำเป็นที่โรงเรียนจะต้องสร้างความสัมพันธ์อันดีต่อชุมชนเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาดังกล่าว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2526 : 1 - 11) ได้ทำการศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา โดยการวิเคราะห์ข้อมูลจากเอกสารของทางราชการ รายงานผลการวิจัยตำราที่เกี่ยวข้อง และจัดการประชุมสัมมนาผู้ทรงคุณวุฒิได้เสนอรูปแบบการวิเคราะห์องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาว่า มีองค์ประกอบที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาโดยตรง และองค์ประกอบอื่น ๆ ที่มีอิทธิพลหรือมีผลกระทบต่อการศึกษา โดยใช้การวิเคราะห์เชิงระบบดังนี้

ปัจจัยในการจัดการศึกษาประกอบด้วยโครงสร้าง ได้แก่ ปรัชญา วัตถุประสงค์ นโยบาย หลักสูตรประถมศึกษา โครงสร้างทางการปกครอง ระบบบริหารการประถมศึกษา กฎหมายและระเบียบสภาพแวดล้อมทางสังคม ได้แก่ ครอบครัว วัฒนธรรม ค่านิยม และความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เทคโนโลยี ได้แก่ ปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน สื่อมวลชนและเทคโนโลยีอื่น ๆ บุคลากร ได้แก่ ปริมาณ คุณภาพ พื้นฐานทางวัฒนธรรม การจูงใจ ขวัญและกำลังใจ ในการทำงานทรัพยากรทางการศึกษา ได้แก่ โรงเรียน ขนาด ที่ตั้งและความสมบูรณ์วัสดุ อุปกรณ์และทรัพยากรในชุมชน นักเรียน ได้แก่ สุขภาพ ความสามารถทางสติปัญญา พื้นฐานทางวัฒนธรรม การจูงใจในการเรียน โอกาสในการเข้าเรียน

กระบวนการในการจัดการศึกษา ประกอบด้วย การกำหนดจุดมุ่งหมาย การใช้หลักสูตรและสื่อการเรียน วิธีเรียนวิธีสอน การอบรมบ่มนิสัย การวัดผลและการประเมินผล การบริหาร การแนะแนว การนิเทศการศึกษา การพัฒนาบุคลากร และประสิทธิภาพของกระบวนการ

คุณภาพของการจัดการศึกษา ประกอบด้วย ปริมาณ คุณภาพ การตอบสนองต่อชีวิตและสังคม

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ ร่วมกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ และสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2526 : 1 - 6, 70 - 74) ได้รายงานการวิจัยถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาประชาบาล ซึ่งได้ทำการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโรงเรียนขนาดเล็ก จำนวน 4 โรงเรียน ในเขตภาคกลางและภาคตะวันออกเฉียงเหนือ ผลการวิจัยพบว่า

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาประชาบาล มี 6 ปัจจัย ได้แก่

1. ระบบบริหารการศึกษา ประกอบด้วย หลักสูตร ซึ่งเกี่ยวกับการพัฒนาหลักสูตรและการนำหลักสูตร ไปใช้ การนิเทศและติดตามผลซึ่งเกี่ยวกับการวางมาตรการนิเทศ ประสิทธิภาพในการนิเทศและการแบ่งหน้าที่นิเทศ งบประมาณซึ่งเกี่ยวกับสัดส่วนของงบประมาณกับกิจกรรมและการใช้เงินนอกงบประมาณ อุปกรณ์การเรียนการสอนซึ่งเกี่ยวกับการจัดสรรอุปกรณ์ ความสอดคล้องของอุปกรณ์ ความเพียงพอของอุปกรณ์สำหรับเด็กขาดแคลน และความเท่าเทียมในการยอมรับ การบริหารงานระดับอำเภอและระดับกลุ่มโรงเรียนซึ่งเกี่ยวกับ บทบาทของผู้บริหารระดับอำเภอ การพิจารณาความดีความชอบของผู้บริหารและบทบาทของกลุ่มโรงเรียน

2. ครูใหญ่ ประกอบด้วย การปฏิบัติงานของครูใหญ่ซึ่งเกี่ยวกับเวลาในการปฏิบัติงาน คุณสมบัติในการปฏิบัติงาน (ทักษะและการวางแผน) การติดตามการปฏิบัติงานของครูและความรับผิดชอบของครูใหญ่ (การเลือกลักษณะงานหลักในการปฏิบัติงาน) ความสัมพันธ์ของครูใหญ่กับผู้อื่น ซึ่งเกี่ยวกับลักษณะความสัมพันธ์และการพิจารณาความดีความชอบของครู วิทย ประสิทธิภาพ และวุฒิ วาระของการดำรงตำแหน่ง .

3. ครู ประกอบด้วยคุณลักษณะของครูซึ่งประกอบด้วยวุฒิและประสิทธิภาพ วิทย และเพศ สาเหตุที่เลือกประกอบอาชีพครู และเจตคติต่ออาชีพครู ความรับผิดชอบของครู ภารกิจและการปฏิบัติหน้าที่ซึ่งประกอบด้วยปริมาณงานในความรับผิดชอบ ทักษะในการสอน การใช้เวลาของครู การมีครูครบชั้นและครูในระบอบราชการ ขวัญและกำลังใจของครูซึ่งประกอบด้วยสถานะทางเศรษฐกิจและสวัสดิการของครู (ที่พัก, การเดินทาง, โอกาสเรียนต่อ) ความสัมพันธ์ของครูกับผู้อื่น

4. การเรียนการสอนและการวัดผล ประกอบด้วยความพร้อมและความเข้าใจของครู ในการสอนซึ่งเกี่ยวกับการเตรียมความพร้อม ความเข้าใจหลักสูตรและเป้าหมายในการสอน วิธีสอนซึ่งเกี่ยวกับการใช้อุปกรณ์ เทคนิคในการสอน การใช้หลักจิตวิทยาและการมอบหมายงาน เนื้อหาที่สอน การใช้เวลาในการสอน การประเมินผลการเรียนซึ่งเกี่ยวกับวิธีวัดผล การนำไปปฏิบัติ ภาระของครูในการวัดผล การตรวจการบ้านและสมุดทำงาน การเลื่อนขั้นโดยอัตโนมัติ และการสอบ สภาพแวดล้อมทางกายภาพ

5. ผู้ปกครองและนักเรียน ด้านผู้ปกครองประกอบด้วย ฐานะทางเศรษฐกิจซึ่งเกี่ยวกับการจัดหาอุปกรณ์การเรียนให้เด็กและการลงทุนเพื่อการศึกษา เจตคติต่อการศึกษาและอนาคตของบุตร ลักษณะการประกอบอาชีพ แบบแผนการพักผ่อนหย่อนใจ ความอบอุ่นในครอบครัว ความเห็นเกี่ยวกับการลงโทษและการควบคุมความประพฤติบุตร ด้านนักเรียน ประกอบด้วยพื้นฐานความรู้เดิมและความพร้อมทางวิชาการ ความตั้งใจเรียนและเจตคติต่อโรงเรียน การทำการบ้าน การขาดเรียน

6. ชุมชน ประกอบด้วย ความเจริญแบบเมืองซึ่งเกี่ยวกับสาธารณูปโภค แหล่งอุตสาหกรรม และการใช้เทคโนโลยี ท่าเลที่ตั้งของโรงเรียน บทบาทของผู้นำชุมชนและการศึกษา

ซึ่งเกี่ยวกับผู้นำชุมชน คณะกรรมการการศึกษาและความขัดแย้ง ในชุมชน การให้ความร่วมมือแก่โรงเรียนซึ่งเกี่ยวกับเงิน และแรงงานบริจาค การมีส่วนร่วมในกิจกรรมของโรงเรียนและความรู้สึกมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของโรงเรียน ทศนะของชาวบ้านต่อสถาบันครู

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2526 : 160 - 161) ได้รายงานการวิจัยและประเมินผลประสิทธิภาพของการประถมศึกษา ซึ่งทำการศึกษากับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโรงเรียนสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด กรมสามัญศึกษา เทศบาลและโรงเรียนราษฎร์ จำนวน 399 โรงเรียน โดยเก็บข้อมูลด้านโรงเรียน นักเรียน ครู และชุมชนที่ตั้งโรงเรียนพบว่า ปัจจัยที่สามารถอธิบายความแตกต่างคุณลักษณะของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพสูงและต่ำได้แก่

1. ลักษณะของโรงเรียน
2. คุณภาพของโรงเรียน
3. ลักษณะของชุมชน
4. บุคลากรของโรงเรียน
5. ลักษณะของนักเรียนและสภาพทางบ้าน

วิเชียร พรารมภ์ (2528 : 76) ได้ศึกษาปัจจัยที่จําแนกความแตกต่างมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา เขตการศึกษา 8 ซึ่งทำการศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างที่เป็นโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ ปีการศึกษา 2527 จากผู้บริหารและครูกลุ่มโรงเรียนมาตรฐานสูงและกลุ่มโรงเรียนมาตรฐานต่ำจำนวน 269 คน พบว่าตัวแปรหรือปัจจัยที่มีนัยสำคัญในการจําแนกมาตรฐานของโรงเรียนแตกต่างกันได้แก่ ความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่ คุณวุฒิและการศึกษาอบรมของผู้บริหาร การตกแต่งบริเวณโรงเรียน การจัดการสวัสดิการนักเรียน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน ความสามารถในการบริหารของผู้บริหาร มนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร ความรับผิดชอบ คุณวุฒิและการศึกษาอบรมของครู ขวัญและกำลังใจของครู การให้บริการแก่ชุมชนและการใช้หลักสูตร

วันทนา เมืองจันทร์ (2531 : 19) ได้ศึกษาและรวบรวมผลการวิจัยในช่วง ค.ศ. 1970 - 1982 เกี่ยวกับตัวแปรที่ส่งผลให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพจากการศึกษางานวิจัย ทำให้ได้ข้อสรุปที่คล้ายคลึงกันเกี่ยวกับคุณลักษณะของโรงเรียนที่มีประสิทธิภาพเกี่ยวข้องกับปัจจัย 2 ประการ คือ

1. ปัจจัยด้านสังคมมนุษย์ในโรงเรียน ได้แก่ การมีจุดมุ่งหมายทางวิชาการชัดเจนและมีเป้าหมายของพฤติกรรมทางสังคมชัดเจน ความมีระเบียบและวินัยของนักเรียน ผู้บริหาร ครู อาจารย์ตั้งความหวังในตัวนักเรียน สถานะของความเป็นครูอันเป็นที่พึงปรารถนา ความเอาใจใส่ห่วงใยเอาใจใส่ในตัวนักเรียน การใช้รางวัลและผลตอบแทนเป็นแรงเสริมและแรงจูงใจ ภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน และการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน

2. ปัจจัยด้านการเรียนการสอนและหลักสูตร ได้แก่ การใช้เวลามากในโอกาสการเรียนรู้ทางวิชาการของนักเรียน การให้การบ้านเป็นประจำและต้องมีระบบการตรวจและติดตามผลการให้การบ้านที่ดี ติดตามความก้าวหน้าของนักเรียนโดยสม่ำเสมอ มีการสอนตามหลักสูตร มีจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนชัดเจน มีการใช้ยุทธวิธีในการจัดการเรียนการสอน หลากหลายวิธี และเปิดโอกาสให้นักเรียนได้รับผิดชอบตนเอง

สุภางค์ จันทวานิช และคนอื่น ๆ (2532 : 12 - 17) ได้ศึกษาคุณภาพของโรงเรียนประถมศึกษาในชนบท ผลการวิจัยปรากฏว่า ปัจจัยที่สัมพันธ์กับคุณภาพของการประถมศึกษา มี 3 ด้าน คือ (1) ลักษณะทางชีวสังคมของผู้บริหาร ซึ่งประกอบด้วยวัย ประสบการณ์ วุฒิ และระยะเวลาในการดำรงตำแหน่งผู้บริหาร ความสัมพันธ์ของผู้บริหารกับสมาชิกในโรงเรียน และการปฏิบัติงานของผู้บริหาร (2) ปัจจัยด้านครู ซึ่งได้แก่ลักษณะชีวสังคมของครู เช่น วุฒิ และประสบการณ์ในการสอน และ (3) ปัจจัยด้านชุมชน ซึ่งได้แก่ความเจริญแบบเมือง สาธารณูปโภค ไฟฟ้า ประปา รถประจำทาง ถนนแหล่งอุตสาหกรรม และทำเลที่ตั้ง ซึ่งปัจจัยดังกล่าวมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคุณภาพของโรงเรียน

การวิจัยของ รูล (Ruhl, 1985 : 3216-A) ซึ่งได้ศึกษาปัจจัยที่จะช่วยพัฒนาโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จ ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่จะช่วยให้โรงเรียนประสบความสำเร็จ 5 ด้าน ได้แก่ ความคาดหวังในความสำเร็จของงาน ภาวะผู้นำของผู้บริหาร บรรยากาศของโรงเรียน เป้าหมายทางวิชาการของโรงเรียน และโปรแกรมการประเมินผล

การศึกษาของ เบลฟัสส์ (Beilfuss. 1986 : 2863-A) เบลฟัสส์ ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมและกิจกรรมของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาที่ประสบความสำเร็จ พบว่ากิจกรรมของผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จ แยกออกได้เป็น 4 กลุ่ม คือ

1. กิจกรรมเน้นความสำคัญของเป้าหมายของผลผลิต
2. กิจกรรมใช้อำนาจหน้าที่และการตัดสินใจ
3. กิจกรรมการจัดองค์การและการให้ความร่วมมือ
4. กิจกรรมด้านมนุษยสัมพันธ์

ผลการวิจัยของ เบลฟัสส์ ปรากฏว่าผู้บริหารโรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในงานจะมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ร่วมงานทั้งส่วนบุคคลและส่วนรวมเพื่อปฏิบัติกิจกรรมเหล่านี้ นอกจากนี้การวิจัยยังได้เสนอแนะกิจกรรมการแก้ปัญหา ยุทธวิธีในการตัดสินใจ และกระบวนการติดต่อสื่อสารระหว่างบุคคล

คิใจ (Kijai. 1987 : 329-A) ได้ศึกษาคุณลักษณะของโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จจากปัจจัยพื้นฐาน 5 ประการ ได้แก่ บรรยากาศของโรงเรียน ภาพพจน์ของโรงเรียน ความเป็นผู้นำทางวิชาการ ความสามารถในการคิดคำนวณ และความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ผลการวิจัยพบว่า ความเป็นผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จของโรงเรียนสูงกว่าปัจจัยด้านอื่น ๆ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร

ในการวิจัยครั้งนี้ ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานการศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา จาก 330 โรงเรียน จำนวน 3,670 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ

1.1 กลุ่มโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นระดับอำเภอ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2524 - 2533 อำเภอละ 10 โรงเรียน ยกเว้นกิ่งอำเภอราชสาส์น มี 5 โรงเรียน ในจังหวัดฉะเชิงเทรา มี 8 อำเภอ กับ 1 กิ่งอำเภอ จึงมีโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นทั้งหมด 85 โรงเรียน จำนวนประชากร 1,265 คน

1.2 กลุ่มโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นระดับอำเภอ/กิ่งอำเภอทั้งหมด 245 โรงเรียน จำนวนประชากร 2,405 คน

2. กลุ่มตัวอย่าง

การเลือกกลุ่มตัวอย่างดำเนินการดังนี้

2.1 กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นของแต่ละอำเภอตั้งแต่ปีการศึกษา 2524 - 2533 อำเภอละ 10 โรงเรียน ยกเว้นกิ่งอำเภอราชสาส์นมี 5 โรงเรียน รวมโรงเรียนทั้งหมด 85 โรงเรียน จำนวนประชากร 1,265 คน ทำการสุ่มแบบง่าย อำเภอ/กิ่งอำเภอละ 2 โรงเรียน จะได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 18 โรงเรียน โดยถือว่าผู้บริหารโรงเรียนและครูทั้งหมดที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนเหล่านั้นเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 247 คน

2.2 กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นของแต่ละอำเภอ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2524 - 2533 รวมโรงเรียนทั้งหมด 245 โรงเรียน จำนวนประชากร 2,405 คน ทำการสุ่มแบบง่ายอำเภอ/กิ่งอำเภอละ 2 โรงเรียน จะได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 18 โรงเรียน โดยถือว่าผู้บริหารและครูทั้งหมดที่ปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนเหล่านั้นเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 240 คน รวมเป็นกลุ่มตัวอย่าง 487 คน (ดูภาคผนวก ง)

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบสำรวจและแบบสอบถามที่ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นโดยศึกษาจากเกณฑ์มาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา แบบประเมินโรงเรียนประถมศึกษาดีเด่น จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารและครูโรงเรียนดีเด่นเพื่อเป็นข้อมูลเบื้องต้น และดัดแปลงจากแบบสำรวจและแบบสอบถามของ วิเชียร บรรารมภ์ (2528 : 125 - 145) เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ แบ่งออกเป็น 2 ฉบับคือ

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสำรวจที่ใช้สำรวจเกี่ยวกับ

1. ข้อมูลเบื้องต้น ลักษณะแบบสำรวจเป็นแบบลงรหัสและกรอกข้อมูลของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับจำนวนครู จำนวนนักเรียนและการจัดชั้นเรียนตามหลักสูตร

2. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน ลักษณะแบบสำรวจเป็นแบบสำรวจการจัดสภาพแวดล้อมทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับที่ตั้งอาคารสถานที่ ด้วบุคคล บรรยากาศในท้องเรียนมีรายการที่ต้องสำรวจ 10 รายการ สำรวจโดยการเขียนเครื่องหมาย / ในลงใน

3. การจัดการสวัสดิการและการจัดกิจกรรมนักเรียน ลักษณะแบบสำรวจเป็นแบบสำรวจการจัดสวัสดิการแก่นักเรียนและสำรวจการจัดกิจกรรมนักเรียนในรอบปีที่ผ่านมา มีรายการที่ต้องสำรวจ 15 รายการ แยกเป็น

3.1 การจัดการสวัสดิการนักเรียน 7 รายการ

3.2 การจัดกิจกรรมนักเรียน 8 รายการ

สำรวจโดยการเขียนเครื่องหมาย / ลงใน ทางด้านขวามือ

4. ความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่ ลักษณะแบบสำรวจเป็นแบบสำรวจ และเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนพื้นที่อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องพิเศษ ต่าง ๆ สาธารณูปโภค และทางสัญจรของโรงเรียน มีรายการที่ต้องสำรวจ 27 รายการ โดยการเติมตัวเลขลงในช่องว่างหรือเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน

5. การตกแต่งบริเวณโรงเรียน ลักษณะแบบสำรวจเป็นแบบสำรวจการจัด ตกแต่ง คูเลน ปรับปรุง บำรุงรักษาอาคารสถานที่ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ให้ความสวยงาม ร่มรื่น เสริมสร้างบรรยากาศโรงเรียนให้น่าอยู่และเอื้ออำนวยต่อการเรียน ประเมิน ตามแบบสำรวจ 3 หัวข้อ 20 รายการ โดยการเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสำรวจและแบบสอบถามที่ สำรวจและถามเกี่ยวกับ

1. คุณวุฒิและการศึกษาอบรม เป็นแบบกรอกข้อมูลลงไปตามความเป็นจริง หรือเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงใน มีรายการที่ต้องสำรวจ 5 รายการ แยกเป็น

1.1 สถานภาพของผู้ตอบ 1 รายการ

1.2 คุณวุฒิและการศึกษาอบรมของผู้ตอบ 4 รายการ

2. แบบสอบถามมีทั้งหมด 110 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า ถามในเรื่องต่อไปนี้ เรื่องละ 10 ข้อคือ

2.1 ความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหาร

2.2 ความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของผู้บริหาร

2.3 ความมีมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร

2.4 ความสามารถในการสอนของครู

2.5 ความรับผิดชอบในการงานและความเอาใจใส่ต่อนักเรียน

ของครู

2.6 ขวัญและกำลังใจของครู

2.7 การใช้หลักสูตรประถมศึกษา 2521

2.8 การนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหาร

2.9 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2.10 ความพร้อมของนักเรียน

2.11 ความร่วมมือของผู้ปกครอง

ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ผู้วิจัยจะดำเนินการสร้างตามขั้นตอนดังนี้

1. ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ แล้วนำมาดัดแปลงเป็นเครื่องมือที่สอดคล้องกับการวิจัยครั้งนี้

2. สร้างเครื่องมือโดยร่างแบบสำรวจ 6 ชุด แบบสอบถาม 1 ชุด (11 เรื่อง)

3. นำเครื่องมือที่ร่างเสร็จแล้วเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์และให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 คน (ดูภาคผนวก ก) ตรวจสอบให้คำแนะนำแก้ไขข้อบกพร่องเพื่อปรับปรุงให้มีความเที่ยงตรงยิ่งขึ้น

4. นำเครื่องมือที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับครูและผู้บริหารโรงเรียนชุมชนวัดคอนทอง ซึ่งไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 40 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient)

ผลจากการนำเครื่องมือไปใช้ ปรากฏว่าข้อความแต่ละข้อในเครื่องมือแต่ละชุดใช้ได้ทุกรายการ และเมื่อหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามได้ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามดังตาราง

ตาราง 1 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม

เรื่องที่	แบบสอบถาม	ค่าความเชื่อมั่น
1	ความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหาร	0.87
2	ความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของผู้บริหาร	0.87
3	ความมีมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร	0.78
4	ความสามารถในการสอนของครู	0.78
5	ความรับผิดชอบในการงานและความเอาใจใส่ต่อนักเรียนของครู	0.83
6	ขวัญและกำลังใจของครู	0.87
7	การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521	0.92
8	การนิเทศภายในโรงเรียน	0.93
9	ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	0.89
10	ความพร้อมของนักเรียน	0.83
11	ความร่วมมือของผู้ปกครอง	0.86

ตัวอย่างแบบสอบถามเพื่อการวิจัย

เรื่องปัจจัยที่ส่งเสริมโรงเรียนประถมศึกษาให้ได้เข้ารับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นในจังหวัดฉะเชิงเทรา

คำชี้แจง โปรดพิจารณาว่า บุคลากรในโรงเรียน (ผู้บริหารหรือครูผู้สอน) มีการปฏิบัติงาน หรือพฤติกรรมหรือมีความรู้สึกนึกคิดในเรื่องต่อไปนี้ในระดับใด โดยการเขียนเครื่องหมาย / ลงใน

ความหมายของคะแนน

- 5 คะแนน หมายถึง ระดับการปฏิบัติมากที่สุด
 4 คะแนน หมายถึง ระดับการปฏิบัติมาก
 3 คะแนน หมายถึง ระดับการปฏิบัติปานกลาง
 2 คะแนน หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อย
 1 คะแนน หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

ข้อที่	พฤติกรรมหรือความรู้สึกนึกคิดของผู้บริหาร/ครู	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	<u>ความสามารถในการบริหารของผู้บริหาร</u>					
0	การจัดแบ่งสายงานในโรงเรียนถูกต้องเหมาะสม ชัดเจน...	...	...	...	...	...
00	การปกครองบังคับบัญชามีความยุติธรรม.....	...	...	...	...	...
	<u>ความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของผู้บริหาร</u>					
0	ประพฤติและปฏิบัติตามที่พูดไว้	...	...	...	...	...
00	ปฏิบัติงานอย่าง เข้มแข็งและเต็มความสามารถ	...	...	...	...	...
	<u>มนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร</u>					
0	เข้าใจและเห็นอกเห็นใจผู้ร่วมงาน	...	...	...	...	...
00	รู้จักประมาณตน ไม่ถือตนว่าดีกว่าผู้อื่น	...	...	...	...	...

ข้อที่	พฤติกรรมหรือความรู้สึกนึกคิดของผู้บริหาร/ครู	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	<u>ความสามารถในการสอนของครู</u>					
0	รู้จุดมุ่งหมายในการจัดการศึกษาของชาติ					
00	การตั้งคำถามหรือโจทย์ปัญหา					
	<u>ความรับผิดชอบในงานและการเอาใจใส่ต่อนักเรียนของครู</u>					
0	การเอาใจใส่การสอน					
00	การอุทิศตนเพื่องาน					
	<u>ขวัญและกำลังใจของครู</u>					
0	คณะครูปฏิบัติงานด้วยความพอใจ					
00	คณะครูมีความสุขในการทำงาน					
	<u>การใช้หลักสูตร</u>					
0	ท่านผลิตอุปกรณ์การสอนเอง					
00	ท่านทำภาพทัศนการสอนและตารางสอนเอง					
	<u>การนิเทศภายในโรงเรียน</u>					
0	ผู้บริหารสนับสนุนความก้าวหน้าทางวิชาการของครู					
00	ผู้บริหารจัดประชุมปฏิบัติการเพื่อปรับปรุงหลักสูตรให้ สอดคล้องกับท้องถิ่น					

ข้อที่	พฤติกรรมหรือความรู้สึกนึกคิดของผู้บริหาร/ครู	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	<u>ความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับชุมชน</u>					
0	โรงเรียนจัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์ เผยแพร่ข่าวสารของ ทางโรงเรียน					
00	โรงเรียนจัดแนะแนวอาชีพแก่ชุมชน					
	<u>ความพร้อมของนักเรียน</u>					
0	นักเรียนมีน้ำหนักตามเกณฑ์มาตรฐานตามอายุ					
00	นักเรียนแต่งกายสะอาด					
	<u>ความร่วมมือของผู้ปกครอง</u>					
0	ผู้ปกครองพอใจในผลงานของ โรงเรียน					
00	ผู้ปกครองช่วยเหลือโรงเรียนสม่ำเสมอ					

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้ดำเนินการดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยได้ทำหนังสือถึงผู้อำนวยการการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลและขอความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามของผู้บริหารและครูในโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. มอบแบบสำรวจและแบบสอบถามให้ผู้บริหาร โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง ในวันประชุมผู้บริหาร โรงเรียนประจำเดือนของแต่ละสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ

3. ผู้วิจัยเก็บรวบรวมแบบสำรวจและแบบสอบถามตามกำหนดวันที่แจ้งไว้ในแบบสอบถาม ให้ผู้บริหารนำมารวบรวมไว้ที่สำนักงานการประถมศึกษาอำเภอ/กิ่งอำเภอ โดยผู้วิจัยจะติดตามเก็บรวบรวมแบบสอบถามด้วยตนเอง เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

การจัดกระทำข้อมูล

ข้อมูลที่ส่งให้กลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 487 ฉบับ ได้รับคืนมาและมีความสมบูรณ์ 479 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 98.36 ซึ่งผู้วิจัยจัดกระทำดังนี้

1. ข้อมูลจากแบบสำรวจ

1.1 แบบสำรวจข้อมูลเบื้องต้น ใช้เป็นข้อมูลประกอบแบบสำรวจชุดอื่น ๆ และใช้ตรวจสอบจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

1.2 แบบสำรวจส่วนที่เหลือ ผู้วิจัยนำมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ในแบบสำรวจนั้น

2. ข้อมูลจากแบบสอบถาม

2.1 นำแบบสอบถามฉบับที่สมบูรณ์ตรวจให้คะแนนโดยการนับจากวงตัวเลือก คูณด้วยคะแนนที่เป็นค่าตัวเลือกและรวมคะแนน

2.2 นำคะแนนรวมของแต่ละเรื่องของกลุ่มตัวอย่างแต่ละคนไปกรอกลงในสมุดรหัสเพื่อวิเคราะห์ต่อไป

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติเพื่อนำไปใช้ในการแปลผล ผู้วิจัยใช้สถิติ ดังนี้

การทดสอบสมมติฐาน

วิธีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อทดสอบสมมติฐานข้อ 1 - 18 ใช้สถิติดังนี้

1. หาค่าสถิติพื้นฐานได้แก่ค่าเฉลี่ย (\bar{X}) ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) ของตัวแปรเพื่อการแปลผลและทดสอบความแตกต่างระหว่างกลุ่มประชากร

2. คำนวณค่า Discriminant Power โดยการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มแบบเลือกตัวแปรเข้าไปในสมการที่ละตัวแปร Stepwise Discriminant Analysis ซึ่งมีสมการพื้นฐานดังนี้

$$D_i = d_{i_1} z_1 + d_{i_2} z_2 + \dots + d_{i_p} z_p$$

(ใช้กับคะแนนมาตรฐาน)

- เมื่อ D_i แทน คะแนนมาตรฐานที่ได้จากสมการที่ i
 d แทน สัมประสิทธิ์จำนวนกลุ่มมาตรฐานในสมการที่ i
 z แทน คะแนนมาตรฐานของตัวแปรในสมการ
 i แทน ลำดับของสมการ
 p แทน ลำดับของตัวแปรในสมการ

$$C_i = c_{i_1} v_1 + c_{i_2} v_2 + \dots + c_{i_p} v_p + c_{i_0}$$

(ใช้กับคะแนนดิบ)

- เมื่อ C_i แทน คะแนนจำนวนกลุ่ม สำหรับกลุ่มที่ i
 c แทน สัมประสิทธิ์จำนวนกลุ่มซึ่งเป็นคะแนนดิบ
 v แทน คะแนนดิบที่ได้จากตัวแปรในสมการ
 c_{i_0} แทน ค่าคงที่ของกลุ่มที่ i
 i แทน กลุ่มที่
 p แทน ลำดับของตัวแปรในสมการ

(Nie and others. 1975 : 563)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลและการแปลความหมายของผลการวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อความสะดวกและเกิดความเข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยกำหนดสัญลักษณ์ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

- V1 แทน คุณวุฒิและการศึกษาอบรมของผู้บริหารและครู
- V2 แทน ความสามารถในการบริหารของผู้บริหาร
- V3 แทน ความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของผู้บริหาร
- V4 แทน ความมีมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร
- V5 แทน ความสามารถในการสอนของครู
- V6 แทน ความรับผิดชอบในงานและการเอาใจใส่ต่อนักเรียนของครู
- V7 แทน ขวัญและกำลังใจของครู
- V8 แทน การใช้หลักสูตร พ.ศ. 2521 ของผู้บริหารและครู
- V9 แทน การนิเทศภายในโรงเรียน
- V10 แทน ความร่วมมือจากชุมชน
- V11 แทน การให้บริการแก่ชุมชน
- V12 แทน ความพร้อมของนักเรียน
- V13 แทน ความร่วมมือของผู้ปกครอง
- V14 แทน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน
- V15 แทน การจัดบริการสวัสดิการนักเรียน
- V16 แทน การจัดกิจกรรมนักเรียน
- V17 แทน ความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่
- V18 แทน การตกแต่งบริเวณโรงเรียน

M	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.	แทน	ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน
Di	แทน	คะแนนมาตรฐานที่ได้จากสมการจำแนกกลุ่ม
d	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สมการจำแนกกลุ่มมาตรฐาน
(d)	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สมการจำแนกกลุ่มมาตรฐานเมื่อไม่คิดเครื่องหมาย
Z	แทน	ค่าการวัดที่ได้จากตัวแปรแต่ละตัว
P	แทน	ลำดับที่ของตัวแปร ในสมการจำแนกกลุ่มตั้งแต่ 1 ถึง p
Ci	แทน	คะแนนจำแนกกลุ่มที่เป็นคะแนนดิบ
c	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มที่เป็นคะแนนดิบ
Fu	แทน	ค่า Univariate F - ratio
λ	แทน	ค่า Eigen Value
Rc	แทน	ค่า Canonical Correlation
Λ	แทน	ค่า Wilk's Lamda
χ^2	แทน	ค่า Chi - Square
Sig.	แทน	ระดับความมีนัยสำคัญทางสถิติ

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ ใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS/PC + V. 3.0 (Statistical Package for the Social Sciences ; for the IBM PC/XT/AT and PS/2 Compatible) ในการหาค่าสถิติต่าง ๆ และนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 4 ตอน ตามลำดับดังนี้

ตอนที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐานและผลการทดสอบความแตกต่างของกลุ่มประชากรที่ละตัวแปร

ตอนที่ 2 ตัวแปรอิสระที่เป็นปัจจัยจำแนกความแตกต่างระหว่างโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นกับโรงเรียนประถมศึกษาที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น ที่ได้จากผลการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่ม (Discriminant Analysis แสดงค่าสถิติที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

2.1 สถิติผลสรุปของการวิเคราะห์แบบขั้นตอนในการคัดเลือกตัวแปรเข้า
สมการจำแนกระหว่างกลุ่ม

2.2 ค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มมาตรฐานของตัวแปรที่ได้รับเลือกเข้า
สมการ

2.3 การทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของสมการจำแนกกลุ่ม

2.4 สรุปผลของการจำแนกกลุ่มที่เป็นจริงที่ประมาณได้และสัดส่วนที่ทำการ
จำแนกถูกต้องในแต่ละกลุ่ม และของทั้งสองกลุ่ม

ตอนที่ 3 ตัวแปรที่ถูกตัดออกจากสมการจำแนกระหว่างกลุ่ม

ตอนที่ 4 ลำดับความสำคัญของตัวแปรอิสระที่เป็นปัจจัยจำแนกความแตกต่างระหว่าง
โรงเรียนประถมศึกษาให้ได้ เข้ารับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น

ตอนที่ 1 ค่าสถิติพื้นฐานและผลการทดสอบความแตกต่างของ ประชากรที่ละตัวแปร
ผลการวิเคราะห์หาค่าสถิติพื้นฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างของ
ประชากรที่ละตัวแปร ปรากฏผลดังแสดงไว้ในตาราง 2

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และผลการทดสอบความแตกต่างของประชากรใน
แต่ละตัวแปร

ตัวแปร	กลุ่มที่ได้รับคัดเลือก		กลุ่มไม่ได้รับคัดเลือก		รวมทั้งหมด		Λ	Fu
	M	S	M	S	M	S		
V1	7.096	4.994	6.778	7.822	6.937	6.554	.999	0.281
V2	39.346	5.778	36.632	5.989	37.991	6.033	.949	25.480**
V3	39.858	6.227	37.586	6.249	38.724	6.334	.968	15.890**
V4	41.350	6.996	39.460	6.347	40.407	6.740	.980	9.584**
V5	38.438	5.202	37.113	4.943	37.776	5.112	.983	8.160**
V6	40.296	5.284	39.071	5.021	39.684	5.186	.986	6.760**
V7	39.038	6.316	37.213	5.927	38.127	6.187	.978	10.620**
V8	38.725	4.940	37.339	4.832	38.033	4.930	.980	9.6350**
V9	37.725	6.017	35.506	6.223	36.618	6.215	.968	15.730**
V10	17.704	3.418	16.623	3.632	17.165	3.564	.977	11.250**
V11	18.904	3.214	18.100	3.838	18.503	3.558	.987	6.176*
V12	38.967	5.909	37.033	6.147	38.002	6.099	.975	12.310**
V13	37.083	6.461	34.343	6.288	35.716	6.515	.956	22.120**
V14	32.025	2.775	29.732	2.602	30.881	2.922	.846	87.020**
V15	6.183	1.975	5.711	0.539	5.948	1.466	.974	12.710**
V16	6.500	0.924	5.824	0.890	6.163	00.967	.878	66.430**
V17	40.904	5.907	35.038	6.443	37.977	6.841	.816	107.700**
V18	81.558	8.541	66.372	9.365	73.981	11.744	.581	343.900**

**p < .01

* p < .05

จากตาราง 2 แสดงว่า เมื่อนำค่าเฉลี่ยของตัวแปรอิสระทั้งหมด 18 ตัวแปร มาทดสอบค่าความมีนัยสำคัญทางสถิติ (Significant) ด้วยค่าสถิติ F (Univariate F - ratio) ระหว่างกลุ่มโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนดีเด่น และกลุ่มที่ไม่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนดีเด่น พบว่า ประชากรทั้งสองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ .01 จำนวน 16 ตัวแปร มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 1 ตัวแปร และไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ 1 ตัวแปร

ตัวแปรที่ทำให้กลุ่มโรงเรียนทั้งสองประเภทแตกต่างกัน ดังที่กล่าวมาข้างต้น ได้แก่ ความสามารถในการบริหารของผู้บริหาร ความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของผู้บริหาร ความมีมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร ความสามารถในการสอนของครู ความรับผิดชอบในงานและการเอาใจใส่ต่อนักเรียนของครู ขวัญและกำลังใจของครู การใช้หลักสูตร การนิเทศภายใน โรงเรียน ความร่วมมือของชุมชน ความพร้อมของนักเรียน ความร่วมมือของผู้ปกครอง การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน การจัดการบริการสวัสดิการนักเรียน ความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่ การให้บริการแก่ชุมชน การจัดกิจกรรมนักเรียนและการตกแต่งบริเวณโรงเรียน ส่วนตัวแปรที่ไม่ทำให้กลุ่มโรงเรียนทั้งสองประเภทแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติคือ คุณวุฒิและการศึกษาของผู้บริหารและครู

ตอนที่ 2 ตัวแปรอิสระที่เป็นปัจจัยจำแนกความแตกต่างระหว่างโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น ที่ได้จากการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างประชากร (Discriminant Analysis)

2.1 สถิติผลสรุปของการวิเคราะห์แบบขั้นตอนในการคัดเลือกตัวแปรเข้าสู่สมการจำแนกระหว่างประชากร

ผู้วิจัยได้ทำการวิเคราะห์ตัวแปรที่เป็นปัจจัยจำแนกความแตกต่างระหว่างประชากรโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนดีเด่นกับโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนดีเด่น ผลการวิเคราะห์ตัวแปรอิสระต่าง ๆ ซึ่งได้รับการคัดเลือกเข้าสู่สมการตามวิธีการวิเคราะห์แบบขั้นตอน (Stepwise Analysis) ซึ่งเป็นผลมาจากการใช้เทคนิคการวิเคราะห์

ตาราง 3 ตัวแปรอิสระที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการจำแนกกลุ่ม

ขั้นตอน	สัญลักษณ์	ตัวแปรที่ได้รับการพิจารณาในสมการ	\wedge	Sig.
1	V18	การตกแต่งบริเวณโรงเรียน	0.5811	.001
2	V16	การจัดกิจกรรมนักเรียน	0.5406	.001
3	V14	การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน	0.5143	.001
4	V2	ความสามารถในการบริหารของผู้บริหาร	0.4947	.001
5	V12	ความพร้อมของนักเรียน	0.4924	.001
6	V11	การให้บริการแก่ชุมชน	0.4888	.001
7	V13	ความร่วมมือของผู้ปกครอง	0.4874	.001
8	(V12)	ความพร้อมของนักเรียนถูกตัดออกจากสมการ	0.4883	.001
9	V10	ความร่วมมือจากชุมชน	0.4864	.001
10	V15	การจัดบริการสวัสดิการนักเรียน	0.4853	.001

จากตาราง 3 เมื่อใช้หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวแปรปรากฏว่าตัวแปรอิสระที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการจำแนกกลุ่มมีทั้งหมด 8 ตัวแปร เมื่อใช้หลักเกณฑ์ในการคัดเลือกตัวแปรโดยค่า Wilk's Lamda (\wedge) มาที่ละตัวแปร (ตามขั้นตอน) ซึ่งในการนี้ได้ทำการคัดเลือกตัวแปรเข้ามา 10 ขั้นตอน (Step) พบว่า ตัวแปรอิสระที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการเป็นลำดับแรกคือการตกแต่งบริเวณโรงเรียน ถัดไปคือการจัดกิจกรรมนักเรียน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน ความสามารถในการบริหารของผู้บริหาร การให้บริการแก่ชุมชน ความร่วมมือของผู้ปกครอง ความร่วมมือจากชุมชน และการจัดบริการสวัสดิการนักเรียน ตามลำดับโดยที่ตัวแปรทั้งหมดที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการข้างต้นมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 และตัวแปรที่ถูกตัดออกจากสมการในขั้นตอนที่ 8 คือความพร้อมของนักเรียน

2.2 ค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มที่เป็นคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานของตัวแปร
ที่ได้รับคัดเลือกเข้าสมการ

ผลการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มที่เป็นคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานของ
ตัวแปรอิสระต่าง ๆ ที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 4

ตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มของตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการจำแนกกลุ่ม

ลำดับ	สัญลักษณ์	ตัวแปรอิสระที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ	ค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่ม	
			c	d
1	V ₂	ความสามารถในการบริหารของ ผู้บริหาร	0.0499	0.2938
2	V ₁₀	ความร่วมมือจากชุมชน	-0.0380	-0.1340
3	V ₁₁	การให้บริการแก่ชุมชน	-0.0365	-0.1290
4	V ₁₃	ความร่วมมือของผู้ปกครอง	0.0365	0.2328
5	V ₁₄	การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน	0.1303	0.3505
6	V ₁₅	การจัดบริการสวัสดิการนักเรียน	0.0456	0.0661
7	V ₁₆	การจัดกิจกรรมนักเรียน	0.4336	0.3934
8	V ₁₈	การตกแต่งบริเวณโรงเรียน	0.0841	0.7536
ค่าคงที่ (Constant)			-15.0627	

จากตาราง 4 ค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มที่เป็นคะแนนดิบ และคะแนนมาตรฐานของตัวแปรที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ (Unstandardized/Standard Canonical Discriminant Function Coefficient) ของตัวแปรที่ให้น้ำหนักในการจำแนกกลุ่มแก่สมการมากที่สุด คือการตกแต่งบริเวณโรงเรียน และรองลงมาคือการจัดกิจกรรมนักเรียน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน ความสามารถในการบริหารของผู้บริหาร ความร่วมมือของผู้ปกครอง ความร่วมมือของชุมชนและการให้บริการแก่ชุมชน ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่ให้ค่าน้ำหนักที่น้อยที่สุดคือ การจัดบริการสวัสดิการนักเรียน เมื่อนำค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มทั้งที่เป็นคะแนนดิบและคะแนนมาตรฐานมาเขียนให้อยู่ในรูปสมการ ได้ดังนี้

$$C_i = 0.499V_2 - 0.0380V_{10} - 0.0365V_{11} + 0.0365V_{13} + 0.1303V_{14} + 0.0456V_{15} + 0.4336V_{16} + 0.0841V_{18} - 15.0627$$

(สมการจำแนกกลุ่มในรูปคะแนนดิบ)

$$D_i = 0.2938V_2 - 0.1340V_{10} - 0.1290V_{11} + 0.2328V_{13} + 0.3505V_{14} + 0.0661V_{15} + 0.3934V_{16} + 0.7536V_{18}$$

(สมการจำแนกกลุ่มในรูปคะแนนมาตรฐาน)

จากสมการจำแนกกลุ่มในรูปคะแนนมาตรฐานจะเห็นว่า ตัวแปรที่มีน้ำหนักเป็นบวก ได้แก่ ความสามารถในการบริหารของผู้บริหาร (V_2) ความร่วมมือของผู้ปกครอง (V_{13}) การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน (V_{14}) การจัดบริการสวัสดิการนักเรียน (V_{15}) การจัดกิจกรรมนักเรียน (V_{16}) และการตกแต่งบริเวณโรงเรียน (V_{18})

ส่วนตัวแปรที่มีน้ำหนักเป็นลบ ได้แก่ ความร่วมมือจากชุมชน (V_{10}) และการให้บริการแก่ชุมชน (V_{11})

2.3 การทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของสมการจำแนกกลุ่ม เมื่อนำสมการจำแนกกลุ่มดังกล่าวมาทำการประเมินโดยใช้สถิติ Chi - Square ในการทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติ (Significant) ผลปรากฏดังแสดงไว้ในตาราง 5

ตาราง 5 การทดสอบความมีนัยสำคัญทางสถิติของสมการจำแนกกลุ่ม

λ	Rc	Λ	χ^2	df	Sig.
1.0607	0.7174	0.4853	341.998	8	0.001

จากตาราง 5 สมการจำแนกกลุ่มซึ่งประกอบด้วยตัวแปรอิสระ 8 ตัวแปรเป็นปัจจัยที่จำแนกความแตกต่างระหว่างโรงเรียนที่ได้เข้ารับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น และโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนดีเด่น ได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 หรือกล่าวได้อีกนัยหนึ่งคือตัวแปรทั้ง 8 ตัวแปร เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมโรงเรียนประถมศึกษาให้ได้เข้ารับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล ที่แสดงไว้ในตาราง 3 ถึง 5 ตามที่ได้เสนอไว้ข้างต้นแล้วสามารถตอบคำถามตามความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า ได้ว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมโรงเรียนประถมศึกษาให้ได้เข้ารับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นในจังหวัดฉะเชิงเทรา คือ

1. ความสามารถในการบริหารของผู้บริหาร
2. ความร่วมมือของชุมชน
3. การให้บริการแก่ชุมชน
4. ความร่วมมือของผู้ปกครอง
5. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน
6. การจัดบริการสวัสดิการนักเรียน

7. การจัดกิจกรรมนักเรียน

8. การตกแต่งบริเวณโรงเรียน

ตัวแปรหรือปัจจัยทั้ง 8 ประการนี้ คือปัจจัยที่ส่งเสริมโรงเรียนประถมศึกษา

ฯ ให้ได้เข้ารับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นในจังหวัดฉะเชิงเทรา

2.4 สรุปผลของการงานกลุ่มที่เป็นจริงที่ประมาณได้และสัดส่วนที่ทำการงาน
แยกถูกต้องในแต่ละกลุ่มและของทั้งสองกลุ่ม

ผลการวิเคราะห์การงานกลุ่มจำนวนที่เป็นสมาชิกของกลุ่มตามความเป็นจริง
และตามที่ถูกงานแยกไปตามกลุ่มต่าง ๆ จากการใช้สมการอัตราส่วนร้อยละของการงานแยก
หน่วยวิเคราะห์ไปตามกลุ่มต่าง ๆ และอัตราส่วนร้อยละของจำนวนรายชื่อที่งานแยกได้อย่างถูกต้อง
แสดงไว้ในตาราง 6 ดังนี้

ตาราง 6 ผลของการจำแนกกลุ่มที่เป็นจริงที่ประมาณได้และสัดส่วนของการจำแนกได้ถูกต้องใน แต่ละกลุ่มและของทั้งสองกลุ่ม

เป็นจริง	จำนวน	ผลการคาดคะเนความเป็นสมาชิก กลุ่มที่	
		กลุ่มที่ได้รับคัดเลือก	กลุ่มที่ไม่ได้รับคัดเลือก
กลุ่มที่ได้รับคัดเลือก (1)	240	203 (84.6%)	37 (15.4%)
กลุ่มที่ไม่ได้รับคัดเลือก (2)	239	42 (17.6%)	197 (82.4%)

ร้อยละของการจำแนกจำนวนรายที่จำแนกได้อย่างถูกต้อง = 83.51

จากตาราง 6 จะพบว่า ผลของการจำแนกหน่วยวิเคราะห์ไปตามกลุ่มต่าง ๆ ตามความเป็นจริงของกลุ่มโรงเรียนที่ได้รับคัดเลือกถูกคาดคะเนเป็นสมาชิกของกลุ่มเท่ากับร้อยละ 84.6 และเป็นสมาชิกของกลุ่มโรงเรียนที่ไม่ได้รับคัดเลือกร้อยละ 15.4 ส่วนสมาชิกกลุ่มโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือก ถูกคาดคะเนว่าเป็นสมาชิกของกลุ่มโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกร้อยละ 17.6 และเป็นสมาชิกของกลุ่มโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกร้อยละ 82.4 ตามลำดับ และเมื่อพิจารณาทั้งสองกลุ่ม พบว่า จำนวนรายที่นำมาวิเคราะห์สามารถจำแนกได้อย่างถูกต้องมีค่าสูงถึงร้อยละ 83.51

ตอนที่ 3 ตัวแปรที่ถูกตัดออกจากสมการจำแนกกลุ่ม

ตัวแปรอิสระทั้งหมด 18 ตัวแปร มีน้ำหนักในการจำแนกความแตกต่างระหว่างกลุ่มโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนดีเด่นและโรงเรียนที่ไม่ได้รับการ

คัดเลือกให้เป็นโรงเรียนดีเด่น ตามที่ตั้งสมมติฐานไว้ นั่น ผลการวิเคราะห์ข้อมูลคัดเลือกตัวแปร
 เข้าสมการจำแนกกลุ่มด้วยวิธีการวิเคราะห์แบบขั้นตอน (Stepwise Analysis) โดยใช้คำสั่ง
 ในการวิเคราะห์จำแนกกลุ่ม (Discriminant) วิถีทางอ้อมแบบ Wilk's ซึ่งในการนี้ได้
 ทำการคัดเลือกตัวแปรเข้ามา 10 ขั้นตอนด้วยกัน (ดังแสดงไว้ในตาราง 9 - 18 ของภาคผนวก
 ค) สำหรับตัวแปรอิสระที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการ 10 ตัวแปร เนื่องจากค่า
 Partial F (F to enter) ของตัวแปรทั้ง 10 ตัว น้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้ (น้อยกว่า
 1.000) จึงถูกตัดออกจากสมการ

ตาราง 7 ตัวแปรที่ถูกตัดออกจากสมการจำแนกกลุ่ม

ลำดับ	สัญลักษณ์	ตัวแปรที่ถูกตัดออกจากสมการ	F to enter	Δ
1	V ₁	คุณวุฒิและการศึกษาอบรมของผู้บริหารและครู	0.0542	0.4852
2	V ₃	ความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของผู้บริหาร	0.2695	0.4850
3	V ₄	ความมีมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร	0.0561	0.4852
4	V ₅	ความสามารถในการสอนของครู	0.2260	0.4850
5	V ₆	ความรับผิดชอบในงานและการเอาใจใส่ต่อนักเรียนของครู	0.0755	0.4852
6	V ₇	ขวัญและกำลังใจของครู	0.3460	0.4849
7	V ₈	การใช้หลักสูตรของผู้บริหารและครู	0.0383	0.4852
8	V ₉	การนิเทศภายในโรงเรียน	0.0102	0.4853
9	V ₁₂	ความพร้อมของนักเรียน	0.8985	0.4844
10	V ₁₇	ความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่	0.1114	0.4852

จากตาราง 7 ตัวแปรที่ถูกตัดออกจากสมการ 10 ตัวแปร คือคุณวุฒิและการศึกษา
 อบรมของผู้บริหารและครู ความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของผู้บริหาร ความมีมนุษยสัมพันธ์
 ของผู้บริหาร ความสามารถในการสอนของครู ความรับผิดชอบในงานและการเอาใจใส่ต่อ
 นักเรียนของครู ขวัญและกำลังใจของครู การใช้หลักสูตรของผู้บริหารและครู การนิเทศภายใน
 โรงเรียน ความพร้อมของนักเรียน และความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่ ตามลำดับ แสดงว่า
 เมื่อนำ ตัวแปรทั้ง 10 ตัว ไปวิเคราะห์ร่วมกับตัวแปรอื่น ๆ แล้ว ไม่มีน้ำหนักมากพอที่จะจำแนก
 ความแตกต่างระหว่างโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนดีเด่น กับโรงเรียนที่ไม่ได้รับ
 การคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนดีเด่นได้

ตอนที่ 4 ลำดับความสำคัญของตัวแปรอิสระที่เป็นปัจจัยจำแนกความแตกต่างระหว่าง
 โรงเรียนให้ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น กับโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็น
 โรงเรียนดีเด่น

เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มมาตรฐาน (Standard Discriminant
 Function Coefficient) โดยไม่คิดเครื่องหมาย ซึ่งผลของการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้สามารถ
 จัดลำดับความสำคัญของตัวแปรที่เป็นปัจจัยจำแนกความแตกต่างระหว่างโรงเรียนทั้งสองประเภท
 ดังกล่าว จากตัวแปรอิสระที่เข้าสมการจำแนกกลุ่ม 8 ตัวแปร ผลปรากฏดังแสดงไว้ในตาราง 8
 ดังต่อไปนี้

ตาราง 8 ลำดับความสำคัญของตัวแปรอิสระในสมการจำแนกกลุ่ม

ลำดับ	สัญลักษณ์	ตัวแปรอิสระในสมการ	/d/	ร้อยละของน้ำหนัก ของตัวแปรในสมการ
1	V18	การตกแต่งบริเวณโรงเรียน	0.7536	32.02
2	V16	การจัดกิจกรรมนักเรียน	0.3934	16.72
3	V14	การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน	0.3505	14.89
4	V2	ความสามารถในการบริหารของผู้บริหาร	0.2938	12.49
5	V13	ความร่วมมือของผู้ปกครอง	0.2328	9.89
6	V10	ความร่วมมือจากชุมชน	0.1340	5.69
7	V11	การให้บริการแก่ชุมชน	0.1290	5.48
8	V15	การจัดบริการสวัสดิการนักเรียน	0.0661	2.81
รวม			2.3532	100.00

จากตาราง 8 แสดงว่า การตกแต่งบริเวณโรงเรียน เป็นตัวแปรที่เป็นปัจจัยส่งเสริมโรงเรียนประถมศึกษาให้ได้รับการคัดเลือกเข้าเป็นโรงเรียนดีเด่นในจังหวัดจะเชิงเตาได้มากที่สุด เพราะให้น้ำหนักในการจำแนกสมการมากที่สุด หรือคิดเป็นร้อยละ 32.02 ส่วนปัจจัยส่งเสริมที่รองลง ไปคือ การจัดกิจกรรมนักเรียน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน ความสามารถในการบริหารของผู้บริหาร ความร่วมมือของผู้ปกครอง ความร่วมมือจากชุมชนและการให้บริการแก่ชุมชน ตามลำดับ ส่วนตัวแปรที่เป็นปัจจัยจำแนกความแตกต่างระหว่างกลุ่มโรงเรียนสองประเภทน้อยที่สุดคือ การจัดบริการสวัสดิการนักเรียน ($d = 0.0661$) หรือคิดเป็นร้อยละ 2.81

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลสรุปได้ว่าปัจจัยที่จําแนกความแตกต่างระหว่างกลุ่มโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนดีเด่นกับโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกให้เป็นโรงเรียนดีเด่นของโรงเรียนประถมศึกษาในจังหวัดฉะเชิงเทรา ได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ความสามารถในการบริหารของผู้บริหาร
2. ปัจจัยด้านการบริหารโรงเรียน งานด้านวิชาการ ได้แก่ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน งานกิจการนักเรียน ได้แก่ การจัดกิจกรรมนักเรียน การจัดบริการสวัสดิการนักเรียน งานอาคารสถานที่ การตกแต่งบริเวณโรงเรียนและงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ ความร่วมมือจากชุมชน และการให้บริการแก่ชุมชน
3. ปัจจัยด้านชุมชน ได้แก่ ความร่วมมือของผู้ปกครอง

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการศึกษาค้นคว้า

จุดมุ่งหมายของการวิจัยครั้งนี้ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมโรงเรียนประถมศึกษา ให้ได้เข้ารับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น เพื่อนำผลไปใช้ในการพัฒนาโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นเพื่อเป็นโรงเรียนดีเด่น และเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพ การศึกษาของทุกโรงเรียนให้ใกล้เคียงกัน

วิธีดำเนินการศึกษาค้นคว้า

การศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ ประชากรได้แก่ผู้บริหารโรงเรียนและครูที่ปฏิบัติงานอยู่ใน โรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดฉะเชิงเทรา จาก 330 โรงเรียน จำนวน 3,670 คน แบ่งเป็น 2 กลุ่มคือ

1. กลุ่มโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นระดับอำเภอ จำนวน 85 โรงเรียน จำนวนประชากร 1,265 คน

2. กลุ่มโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นระดับอำเภอจำนวน 245 โรงเรียน จำนวนประชากร 2,405 คน

กลุ่มตัวอย่างมี 2 กลุ่มคือ

1. กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียน ดีเด่น จำนวน 85 โรงเรียน จำนวนประชากร 1,265 คน ทำการสุ่มแบบง่ายได้อำเภอละ 2 โรงเรียน ได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 18 โรงเรียน จำนวนประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง 247 คน

2. กลุ่มผู้บริหารโรงเรียนและครูในโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียน ดีเด่นจำนวน 245 โรงเรียน จำนวนประชากร 2,405 คน ทำการสุ่มแบบง่ายได้อำเภอละ 2 โรงเรียน ได้โรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง 18 โรงเรียน จำนวนประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง 240 คน

รวมเป็นกลุ่มตัวอย่าง 487 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

ในการ วัตถุประสงค์ทั้งหมด 18 ปัจจัย ใช้เครื่องมือในการรวบรวมข้อมูลแบ่งออกเป็น 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 เป็นแบบสำรวจเกี่ยวกับ

1. ข้อมูลเบื้องต้น ใช้สำรวจจำนวนครูนักเรียนและการจัดชั้นเรียนของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน เป็นแบบสำรวจการจัดสภาพแวดล้อมทั่ว ๆ ไปเกี่ยวกับที่ตั้ง อาคารสถานที่ ตัวบุคคลและบรรยากาศในห้องเรียน รวมสำรวจ 10 รายการ

3. การจัดการสวัสดิการและกิจกรรมนักเรียน เป็นแบบสำรวจเกี่ยวกับการจัดบริการสวัสดิการต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้แก่นักเรียน 7 รายการ และการจัดกิจกรรมนักเรียน 8 รายการ รวมสำรวจ 15 รายการ

4. ความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่ เป็นแบบสำรวจเกี่ยวกับจำนวนพื้นที่ อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องพิเศษต่าง ๆ ที่อยู่อาศัย สาธารณูปโภคและทางสัญจรของโรงเรียน รวมสำรวจ 7 หัวข้อ 27 รายการ

5. การตกแต่งบริเวณโรงเรียน เป็นแบบสำรวจการจัดตกแต่งอาคารสถานที่ของโรงเรียน สำรวจ 3 หัวข้อ 20 รายการ

ฉบับที่ 2 เป็นแบบสำรวจและแบบสอบถาม โดยสำรวจและถามเกี่ยวกับ

1. คุณวุฒิและการศึกษาอบรม เป็นแบบสำรวจเกี่ยวกับวุฒิ การเข้าร่วมประชุมสัมมนา การเข้ารับการอบรมและการศึกษาดูงาน

2. แบบสอบถาม มี 110 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ข้อคำถามเป็นข้อความเชิงนิยามทั้งหมด ถามเรื่องละ 10 ข้อ

2.1 ความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารมีค่าความเชื่อมั่น 0.87

2.2 ความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของผู้บริหาร มีค่าความเชื่อมั่น 0.87

2.3 ความมีมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร มีค่าความเชื่อมั่น 0.78

- 2.4 ความสามารถในการสอนของครู มีค่าความเชื่อมั่น 0.78
- 2.5 ความรับผิดชอบในการทำงานและความเอาใจใส่ต่อนักเรียนของครู มีค่าความเชื่อมั่น 0.83
- 2.6 ขวัญและกำลังใจของครู มีค่าความเชื่อมั่น 0.87
- 2.7 การใช้หลักสูตรประถมศึกษา พ.ศ. 2521 มีค่าความเชื่อมั่น 0.92
- 2.8 การนิเทศภายในโรงเรียน มีค่าความเชื่อมั่น 0.93
- 2.9 ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน มีค่าความเชื่อมั่น 0.89
- 2.10 ความพร้อมของนักเรียน มีค่าความเชื่อมั่น 0.83
- 2.11 ความร่วมมือของผู้ปกครอง มีค่าความเชื่อมั่น 0.86

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ตรวจสอบคะแนนข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจ และแบบสอบถาม ตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ในแบบสำรวจและแบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ
2. รวมคะแนนในแบบสำรวจและแบบสอบถามของแต่ละคน กรอกลงในสมุดรหัส แล้วนำไปคำนวณโดยใช้เครื่องคอมพิวเตอร์เพื่อหาค่าสถิติต่าง ๆ
3. วิเคราะห์ปัจจัยที่มีน้ำหนักในการจำแนกความแตกต่างระหว่างโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นกับโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น โดยใช้วิธีการวิเคราะห์ความแตกต่างระหว่างกลุ่มแบบการเลือกตัวแปร เข้าไปในสมการที่ละตัวแปร (Stepwise Discriminant Analysis)
4. จัดลำดับความสำคัญของตัวแปรที่เป็นปัจจัยจำแนกความแตกต่างระหว่างโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นกับโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการที่นำข้อมูลซึ่งเป็นปัจจัยจำแนกความแตกต่างระหว่างโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นกับโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นไปสอบถามครูและผู้บริหารโรงเรียน ซึ่งข้อมูลเหล่านั้นได้แก่

ปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ คุณวุฒิและการศึกษาอบรมของผู้บริหาร ความสามารถในการบริหารของผู้บริหาร ความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของผู้บริหารและมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร

ปัจจัยด้านครู ได้แก่ คุณวุฒิและการศึกษาอบรมของครู ความสามารถในการสอนของครู ความรับผิดชอบในงาน และการเอาใจใส่ต่อนักเรียนของครู และขวัญและกำลังใจของครู

ปัจจัยด้านการบริหารโรงเรียน ได้แก่ งานวิชาการ ประกอบด้วย การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน การใช้หลักสูตร พ.ศ. 2521 และการนิเทศภายในโรงเรียน งานกิจกรรมนักเรียน ประกอบด้วย การจัดการสวัสดิการนักเรียนและการจัดกิจกรรมนักเรียน งานอาคารสถานที่ ประกอบด้วย ความพร้อมทางอาคารสถานที่และการตกแต่งบริเวณโรงเรียน งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ประกอบด้วยความร่วมมือจากชุมชนและการให้บริการแก่ชุมชน

ปัจจัยด้านชุมชน ได้แก่ ความพร้อมของนักเรียนและความร่วมมือของผู้ปกครอง ทั้งครูและผู้บริหารโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นและไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นให้ความเห็นสรุปได้ดังนี้

1. ตัวแปรที่เป็นปัจจัยจำแนกความแตกต่างระหว่างโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นกับโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นสรุปได้ดังนี้

1.1 ปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ ความสามารถในการบริหารของผู้บริหาร

1.2 ปัจจัยด้านการบริหารโรงเรียน ได้แก่ งานวิชาการ การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน งานกิจกรรมนักเรียน ได้แก่ การจัดกิจกรรมนักเรียนและการจัดการสวัสดิการนักเรียน งานอาคารสถานที่ ได้แก่ การตกแต่งบริเวณโรงเรียน และงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ได้แก่ ความร่วมมือจากชุมชนและการให้บริการแก่ชุมชน

1.3 ปัจจัยด้านชุมชน ได้แก่ ความร่วมมือของผู้ปกครอง

ปัจจัยทั้ง 3 ตัวนี้คือปัจจัยที่ส่งเสริมโรงเรียนประถมศึกษาให้ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นในจังหวัดฉะเชิงเทราซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2526) เรื่องการศึกษาองค์ประกอบที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา พ.ศ. 2525 - 2534 ผลงานวิจัยของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2526) เรื่องรายงานการวิจัยถึงปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาประชาบาล ผลงานวิจัยของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ (2526) เรื่องรายงานการวิจัยและประเมินผลประสิทธิผลการประถมศึกษา สรุปได้ตรงกันว่า ปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียน ปัจจัยด้านครู ปัจจัยด้านการบริหารโรงเรียนและปัจจัยด้านชุมชน มีผลต่อการจําแนกโรงเรียนประถมศึกษา

2. ตัวแปรที่ถูกตัดออกจากสมการและไม่สามารถใช้เป็นปัจจัยจําแนกความแตกต่างระหว่างโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นกับโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นสรุปได้ดังนี้

2.1 ปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียน ได้แก่ คุณวุฒิและการศึกษาอบรมของผู้บริหาร ความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของผู้บริหารและความมีมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร

2.2 ปัจจัยด้านครู ได้แก่ คุณวุฒิและการศึกษาอบรมของครู ความสามารถในการสอนของครู ความรับผิดชอบในงานและการเอาใจใส่ต่อนักเรียนของครู และขวัญและกำลังใจของครู

2.3 ปัจจัยด้านการบริหารโรงเรียน งานวิชาการ ได้แก่ การใช้หลักสูตร พ.ศ. 2521 และการนิเทศภายในโรงเรียน งานอาคารสถานที่ ได้แก่ ความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่

2.4 ปัจจัยด้านชุมชน ได้แก่ ความพร้อมของนักเรียน

ปัจจัยที่กล่าวมานี้ไม่สามารถจําแนกโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นกับโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นในจังหวัดฉะเชิงเทราได้

อภิปรายผล

การศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมโรงเรียนประถมศึกษาให้ได้เข้ารับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นในจังหวัดจะเชิงเทรา พบว่าตัวแปรจำนวนกลุ่มหรือปัจจัยที่มีน้ำหนักในการจำแนกโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นกับโรงเรียนประถมศึกษาที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น มี 8 ตัวแปร ส่วนอีก 10 ตัวแปรไม่เป็นไปตามสมมติฐานการวิจัย

1. ตัวแปรที่เป็นปัจจัยส่งเสริมโรงเรียนประถมศึกษาให้ได้เข้ารับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น

ปัจจัยที่เป็นตัวจำแนกหรือสามารถอธิบายความแตกต่างระหว่างโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นกับโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น อภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลได้ตามลำดับความสำคัญดังนี้

1.1 การตกแต่งบริเวณโรงเรียนเป็นตัวแปรที่มีน้ำหนักในการจำแนกความแตกต่างระหว่างโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นกับโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นเป็นลำดับที่หนึ่ง ($F_u = 343.9000$) มีค่าเฉลี่ย 81.558 กับ 66.372 และมีค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มมาตรฐานที่ให้น้ำหนักในการจำแนกกลุ่มอยู่ในอันดับแรกด้วย ($d = 0.7536$) จากข้อมูลในแบบสำรวจการตกแต่งบริเวณโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างทุกโรงเรียนโดยสำรวจ 3 หัวข้อ 20 รายการคือ หัวข้อการดูแลบำรุงรักษา สำรวจเกี่ยวกับ สภาพพื้นที่ ที่ตั้งของโรงเรียน สภาพอาคารเรียน อาคารประกอบ รั้วและประตูเข้าออก หัวข้อการจัดตกแต่งบริเวณโรงเรียน สำรวจเกี่ยวกับ ไม้ดอกไม้ประดับ ไม้ยืนต้น เสาธง บริเวณประกอบ สวนหย่อม ศาลาพักผ่อน สระน้ำ กระถางดอกไม้ และหัวข้อคุณภาพในการจัด สำรวจเกี่ยวกับ ความสะอาด ความสวยงาม ร่มรื่น ความเหมาะสม ความเป็นสัดส่วน และประโยชน์ใช้สอยแล้วปรากฏว่า ค่าเฉลี่ยของโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นเท่ากับ 81.558 ซึ่งมากกว่าโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น ที่มีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 66.372 การที่ตัวแปรนี้มีความสำคัญเป็นอันดับที่หนึ่งในการจำแนกความแตกต่างระหว่างโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นกับโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น

โรงเรียนที่จะพัฒนาเป็นโรงเรียนดีเด่นต้องพัฒนาปัจจัยนี้เป็นสิ่งแรก การตกแต่งบริเวณโรงเรียนมีประโยชน์ทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ประโยชน์โดยตรงคือ ทำให้เกิดความสง่างามแก่ตัวอาคารและบริเวณ สร้างความประทับใจแก่ผู้มาเยี่ยมเยือน หรือผ่านไปมาพบเห็น เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจของครู นักเรียน และชุมชน ช่วยแก้ปัญหาสภาพแวดล้อม ส่วนประโยชน์โดยอ้อมนั้น การตกแต่งบริเวณโรงเรียน เป็นการตระหนักถึงความสำคัญด้านจิตใจ เพราะบริเวณโรงเรียนเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อความรู้สึกของผู้ที่อยู่ในโรงเรียน การตกแต่งบริเวณโรงเรียนเป็นการสร้างสภาพแวดล้อมให้เกิดความงามย่อมสร้างความรู้สึกที่ดี มีจิตใจเบิกบาน ทำให้เกิดความรักหวงแหน หมั่นบำรุงรักษาอาคารสถานที่อยู่เสมอ นอกจากนี้ยังเป็นการพัฒนาความรู้สึกรักสวยรักงาม การยอมรับ และซาบซึ้งในความงาม เพราะนักเรียนจะต้องใช้เวลาอยู่ในโรงเรียนนานถึง 6 ปี สภาพของโรงเรียนที่ได้รับการตกแต่งและเอาใจใส่ให้เกิดความงามจะส่งผลให้เด็กเกิดความซาบซึ้งต่อความงามของโรงเรียน อันจะส่งผล ไปถึงการรู้จักสร้างสรรค์สิ่งแวดล้อมในชีวิตโดยอาศัยประสบการณ์ที่ได้รับจากโรงเรียน เมื่อเด็กพ้นจากโรงเรียนไปแล้ว (วิจิตร วรุตบางกูร. 2524 : 150 -153) นอกจากนี้การตกแต่งบริเวณโรงเรียนยังเป็นการบ่งบอกถึงความรู้สึกนึกคิดลักษณะนิสัยของผู้ที่อยู่ในโรงเรียนที่แสดงออกผ่านมายังผลงานนั้นอีกด้วย

1.2 การจัดกิจกรรมนักเรียน ข้อมูลที่ได้จากการสำรวจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมนักเรียน เช่น การจัดให้มีสภานักเรียน ชมรมหรือชมรม การจัดออกไปศึกษานอกสถานที่ การแข่งขันกีฬา การจัดการแสดงของนักเรียน การจัดปฐกฐา อภิปราย ใต้ว่าที่กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด และกิจกรรมอื่น ๆ ที่โรงเรียนจัดได้นอกเหนือไปจากที่ระบุไว้ในแบบสำรวจ พบว่าโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นจัดได้มากกว่าโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น โดยมีค่าเฉลี่ย 6.500 กับ 5.824 ตามลำดับ การจัดกิจกรรมนักเรียนในโรงเรียนทั้งสองกลุ่มแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($F_u = 66.430$) มีค่าสัมประสิทธิ์จันเนกกลุ่มที่ให้น้ำหนักในการจันเนกกลุ่มอยู่ในอันดับสอง ($d = 0.3934$) แสดงว่าการที่โรงเรียนจะจัดกิจกรรมนักเรียนเพื่อช่วยเสริมสร้างพัฒนาการทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม สติปัญญาและเสริมสร้างให้นักเรียนมีทักษะ เจตคติ

มีคุณธรรม สามารถที่จะออกไปประกอบอาชีพและดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุขอันเป็นเป้าหมายหลักของหลักสูตรนั้น ต้องจัดให้ครบทุกด้าน ซึ่งสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (2528 : 22 - 23) ได้สรุปกิจกรรมที่สำคัญที่โรงเรียนควรจัดได้แก่ กิจกรรมที่โรงเรียนต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติประถมศึกษา พ.ศ. 2523 ได้แก่ การจัดทำเขตบริการ การจัดทำสัปดาห์นักเรียน การเกณฑ์และการรับนักเรียน การบรมนิเทศผู้ปกครอง การแก้ปัญหา นักเรียนขาดเรียน กิจกรรมที่โรงเรียนจัดบริการให้แก่ นักเรียน ได้แก่ การบริการสุขภาพ การจัดอาหารกลางวัน การบริการแนะแนว การบริการนักเรียนขาดแคลนทุนการศึกษา กิจกรรมที่ส่งเสริมให้มีขึ้นในโรงเรียน ได้แก่ การส่งเสริมประชาธิปไตย การสร้างวินัยในโรงเรียน สหกรณ์นักเรียน การจัดตั้งชุมนุมต่าง ๆ การจัดทัศนศึกษา การจัดกีฬา การบำเพ็ญประโยชน์ กิจกรรมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับศิษย์เก่า ได้แก่ การติดตามผลนักเรียน การตั้งสมาคมศิษย์เก่า การสรรหาและยกย่องคนดี การที่โรงเรียนจัดกิจกรรมนักเรียนได้ครบถ้วนและบรรลุวัตถุประสงค์ เป็นการเพิ่มประสบการณ์ในการเรียนให้กับเด็ก เสริมสร้างค่านิยม พัฒนาบุคลิกลักษณะ ความเป็นผู้นำเป็นการฝึกเด็กให้รู้จักทำงานร่วมกับผู้อื่น ช่วยให้เกิดรู้จักสร้างสัมพันธภาพ รู้จักเคารพและยอมรับผู้อื่น อันเป็นการพัฒนาการปรับตัวให้สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้ในสังคม

กิจกรรมนักเรียนจึงเป็นสิ่งที่มิใช่ประโยชน์ต่อตัวนักเรียนเอง มีส่วนเสริมสร้างหลักสูตรให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น มีส่วนช่วยในการบริหารโรงเรียนและช่วยเหลือสังคม (เสริมศักดิ์ วิชาลาภรณ์. 2520 : 107 - 108) การจัดกิจกรรมนักเรียนจึงเป็นตัวแปรหนึ่งที่ส่งผลต่อการส่งเสริมโรงเรียนประถมศึกษาให้ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น

1.3 การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น มีสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนดีกว่าโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 32.025 กับ 29.732 และแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($F_u = 87.020$) ค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มมาตรฐานมีน้ำหนักในการจำแนกกลุ่มได้เป็นลำดับที่สาม ($d = 0.3505$) ข้อมูลที่ได้จากแบบสำรวจจนถึงแม้ว่าสภาพที่ตั้งของโรงเรียน สิ่งแวดล้อมรอบ ๆ โรงเรียน สุนัขลักษณะภายในโรงเรียน

สภาพห้องเรียนของโรงเรียนสองกลุ่มไม่แตกต่างกันมากนัก แต่การดูแลรักษาความสะอาด ระเบียบวินัย และความเรียบร้อยภายในห้องเรียน กับลักษณะกิจกรรมการเรียนการสอน แตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัด กล่าวคือโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น มีสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับมากและปานกลาง ส่วนโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นมีสภาพแวดล้อมอยู่ในระดับปานกลางและน้อย การจัดสภาพแวดล้อมให้เอื้อต่อการเรียนที่จะบ่งชี้มาตรฐานของโรงเรียนนั้น มีข้อที่น่าพิจารณาอยู่ 2 ประเด็นคือ สิ่งแวดล้อมที่เป็นอยู่แล้วและมีผลกระทบต่อ การเรียน เช่น แหล่งเสื่อมโทรม แหล่งอบายมุข ที่ตั้งอยู่รอบ ๆ บริเวณโรงเรียน กลิ่นที่เกิดจากกองขยะ สิ่งปฏิกูล น้ำครำ ตลาดสด คับคั่ง มุ่และองที่ เกิดจากโรงงานอุตสาหกรรม สุสาน เสียงที่เกิดจากย่านชุมชน ภาวะการจราจร แออัด โรงมหรสพ สิ่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นปัญหาสภาพแวดล้อมที่อยู่นอกโรงเรียน ต้องหาทางแก้ไขโดยการติดต่อขอความร่วมมือกับผู้ที่เกี่ยวข้อง เพื่อหาทางกำจัดหรือลดปัญหาให้เบาบางลง หรือแก้ปัญหภายในโรงเรียน เช่น การอบรมให้ความรู้แก่นักเรียน การปลูกต้นไม้ ลดความดังของเสียง เป็นต้น อีกประการหนึ่งคือสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียน ได้แก่ปัญหาเกี่ยวกับแสงสว่างไม่เพียงพอ การถ่ายเทอากาศไม่ดี สภาพแวดล้อมทางกายภาพต่าง ๆ ไม่น่าดู ขาดความเป็นระเบียบเรียบร้อย ผู้บริหารและครูต้องร่วมกันแก้ปัญหาเหล่านี้ เช่น ดูแลเอาใจใส่อาคาร ห้องเรียน อุปกรณ์เครื่องมือเครื่องใช้ให้อยู่ในสภาพใ้การใช้การได้ดี สภาพที่ตั้งโรงเรียน ถ้าเป็นที่เนินหรือขรุขระหรือที่ลุ่มน้ำขัง ต้องปรับให้เรียบร้อยหรือถมให้ไ้ระดับ แก้ปัญหาแสงสว่าง การถ่ายเทอากาศ กำจัดสิ่งที่เป็นอันตรายต่อครูและนักเรียน จัดครูดูแลรักษาความสะอาด เสริมสร้างควมมีวินัยและความเป็นระเบียบเรียบร้อย การหาทางแก้ไข และปรับปรุงสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ให้ดีขึ้นเป็นการเสริมสร้างบรรยากาศให้สนับสนุนต่อการเรียน การสอนและยังร่วมสนับสนุนปัจจัยอื่น ๆ ส่งผลต่อการส่งเสริมโรงเรียนประถมศึกษาให้ไ้เข้ารับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นอีกด้วย

1.4 ความสามารถในการบริหารของผู้บริหาร ความสามารถในการบริหารของผู้บริหาร เป็นปัจจัยที่จำแนกความแตกต่างระหว่างโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นกับโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น ได้มากเป็นลำดับที่สี่ ($d = 0.2938$) มีค่าเฉลี่ย 39.346 กับ 36.632 ความแตกต่างของกลุ่มโรงเรียนทั้งสองในตัวแปรนี้มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($F_u = 25.480$) ความแตกต่างในปัจจัยนี้ได้รับการสนับสนุนจากการศึกษาของสถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (2526 : 27 - 28) ที่พบว่าครูใหญ่โรงเรียนที่มีคุณภาพสูงกับครูใหญ่โรงเรียนที่มีคุณภาพต่ำมีความแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจนในเรื่องขาดทักษะและความสามารถทางวิชาการ ขาดการวางแผนและการบริหารงานอย่างเป็นระบบและขาดการติดตามควบคุมการปฏิบัติงานของครู ทั้งยังพบว่าปัจจัยด้านครูใหญ่ส่งผลโดยตรงต่อครู การเรียนการสอน ชุมชนและส่งผลโดยอ้อมถึงผู้ปกครองและนักเรียน (สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, 2526 : 72) ปัจจัยด้านครูใหญ่หรือผู้บริหารโรงเรียนจึงมีความสำคัญที่สุดใน 4 ปัจจัยดังกล่าวผู้บริหารที่มีทักษะในการทำงาน มีการวางแผนปฏิบัติการและติดตามการปฏิบัติงานของครู ย่อมส่งผลให้ครูได้ทำงานอย่างเต็มความสามารถ ส่งผลไปถึงสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน ทำให้ชุมชนผู้ปกครองนักเรียน เข้าใจและให้ความร่วมมือกับโรงเรียนอีกด้วย นอกจากนี้ภาระหน้าที่ของผู้บริหารโรงเรียนในฐานะผู้นำนั้น ผู้บริหารต้องรับผิดชอบงานในหน้าที่ซึ่งได้แก่งานวิชาการ งานอาคารสถานที่ งานกิจการนักเรียน งานบุคลากร งานธุรการและการเงิน งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ทั้งมีหน้าที่ส่งเสริมให้ปริมาณและคุณภาพของงานดีขึ้น สอนหรือแนะวิธีการปฏิบัติงานให้แก่ผู้ใต้บังคับบัญชา สั่งงานและควบคุมงานที่อยู่ในความรับผิดชอบ ติดต่อประสานงานในหน่วยงานให้มีประสิทธิภาพและได้ผลดี (วิจิตร วรุฒบางกูร, 2525 : 35) และจากการวิจัยของ ชวน แก้วก่า (2529 : 159 - 160) พบว่า ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาอย่างมีคุณภาพนั้น ปัจจัยหลักคือผู้บริหาร ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนที่มีคุณภาพจะต้องเป็นบุคคลที่ประกอบด้วย คุณลักษณะส่วนตัวที่ดีทั้งทางกาย ทางวาจา ทางความคิด มีความรู้และเทคนิคการบริหารที่ดี เช่น รู้หลักและกระบวนการบริหาร รับผิดชอบต่อหน้าที่ตามกฎหมาย การควบคุมกำกับติดตาม การปฏิบัติงานภาวะผู้นำ การนิเทศภายในกระบวนการกลุ่มมนุษยสัมพันธ์ การสื่อความหมาย การสร้างขวัญ

และกำลังใจ การประชาสัมพันธ์โรงเรียน ต้องปฏิบัติได้อย่างดีเป็นประจำ มีความคิดริเริ่ม มีวิสัยทัศน์ทางอารมณ์สูง มีฐานะทางเศรษฐกิจดี มีเทคนิคในการบริหารงานประถมศึกษา ใช้เวลาส่วนใหญ่ในการปฏิบัติงานที่โรงเรียนแก้ปัญหาที่สั่งให้ครู ดูแลสุขภาพของครู ช่วยเหลือชาวบ้านที่พักอยู่ในหมู่บ้าน ใช้ระเบียบกฎหมายครองงาน ใช้คุณธรรมครองตนและครองคน ดังนั้นความสามารถในการบริหารงานของผู้บริหารจึงเป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องโดยตรงและมีส่วนช่วยสนับสนุนปัจจัยอื่น ๆ ส่งผลต่อการดำเนินงานพัฒนาปรับปรุงโรงเรียนด้านต่าง ๆ เพื่อให้โรงเรียนได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น

1.5 ความร่วมมือของผู้ปกครอง ความร่วมมือของผู้ปกครองเป็นตัวแปรที่มีนัยสำคัญในการจำแนกความแตกต่างระหว่างโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นกับโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($F_{(2, 22)} = 22.120$) มีค่าเฉลี่ย 37.083 กับ 34.343 ค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มมีนัยสำคัญในการจำแนกโรงเรียนทั้งสองกลุ่มได้เป็นลำดับที่ห้า ($d = 0.2328$) ซึ่งตรงกับงานวิจัยของ ชวนแก้วก่า (2529 : 151 - 153) พบว่า ฐานะทางเศรษฐกิจของผู้ปกครองนักเรียนเป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลอย่างมากต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียนของนักเรียน ผู้ปกครองที่มีฐานะยากจนจะมีเวลาเอาใจใส่ต่อบุตรน้อย การจัดหาอุปกรณ์ประกอบการเรียนให้ลูกอยู่ในขั้นเอาใจใส่บ้าง ส่วนผู้ปกครองที่มีฐานะดีลูกจะมีอุปกรณ์การเรียนพร้อม ผู้ปกครองที่มีฐานะยากจนจะมีความคาดหวังและสนับสนุนให้ลูกเรียนเพียงจบชั้น ป.6 แล้วออกมาประกอบอาชีพ ส่วนผู้ปกครองที่มีฐานะดีมุ่งหวังให้ลูกเรียนไปตามใจปรารถนา ตามความสามารถของลูกสนับสนุนทุกอย่างที่โรงเรียนต้องการไม่ให้ลูกขาดเรียน จะเตือนลูกทุกเช้าให้ตื่นนอนทำงานรับผิดชอบเล็ก ๆ น้อย ๆ เตรียมอาหารเช้าให้ลูกและให้ลูกไปโรงเรียน ครั้นกลับมาบ้านก็สอบถามการเรียนที่โรงเรียน เอาใจใส่การเรียนของลูก ถ้าผู้ปกครองมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน ผู้ปกครองก็จะมาช่วยกันปรับปรุง สนใจฟังเรื่องราวข่าวสารของโรงเรียน เข้าร่วมประชุมที่โรงเรียน สนับสนุนโครงการต่าง ๆ ของโรงเรียน โรงเรียนก็จะเป็นโรงเรียนที่มีคุณภาพ งานวิจัยของ สวาท พลายแก้วและสุพจน์ แสงเงิน (2532 : 8) พบว่า การที่ผู้ปกครองเห็นประโยชน์ของการเรียน เข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของโรงเรียน ให้ความร่วมมือบริจาคเงินเพื่อการศึกษา ส่งผลต่อสัมฤทธิ์ผลทางการเรียน

ของนักเรียน จึงเป็นเรื่องที่โรงเรียนต้องชี้แจงทำความเข้าใจให้ผู้ปกครองเห็นประโยชน์ของการเรียนของลูกหลานของเขาการเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อทราบสถานะทางครอบครัวของนักเรียนก็เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนพึงกระทำอย่างยิ่ง เพื่อจะรู้ฐานะผู้ปกครองอย่างแท้จริง การประชุมผู้ปกครองก็เป็นวิธีหนึ่งที่ทำให้โรงเรียนและผู้ปกครองร่วมมือกันแก้ปัญหาการเรียนของนักเรียน ต้องปลุกสำนึกให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจอย่างถูกต้องว่า การเรียนของลูกหลานจะดีได้นั้น ไม่ใช่หน้าที่ของโรงเรียนเพียงอย่างเดียว หากต้องอาศัยการสนับสนุนจากผู้ปกครองด้วย ความร่วมมือของผู้ปกครองจึงเป็นปัจจัยหนึ่งส่งผลให้โรงเรียนประถมศึกษาได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น

1.6 ความร่วมมือจากชุมชน ตัวแปรความร่วมมือจากชุมชน เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีส่วนร่วมในการจำแนกความแตกต่างระหว่างโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น กับโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($F_u = 11.250$) มีค่าเฉลี่ย 17.704 กับ 16.623 ค่าสัมประสิทธิ์จำแนกกลุ่มมีน้ำหนักเป็นลำดับที่หก ($d = 0.1340$) หมายถึงโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นได้รับความร่วมมือจากชุมชนน้อย โรงเรียนประถมศึกษาเป็นสถาบันการศึกษาที่มีความใกล้ชิดกับชุมชนมากที่สุด โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงเรียนประถมศึกษาในชนบท การสร้างความสัมพันธ์อันดีกับชุมชนจึงเป็นสิ่งที่สำคัญประการหนึ่งในการดำเนินงานของโรงเรียนประถมศึกษา การละเลยไม่เห็นความสำคัญของชุมชนเป็นการมองข้ามทรัพยากรที่สำคัญที่จะอำนวยความสะดวกต่อการดำเนินงานของโรงเรียนไปอย่างน่าเสียดาย และบางทีอาจจะก่อให้เกิดอุปสรรคต่อการดำเนินงานของโรงเรียนได้ สมพร สุกข์ศิณี (2525 : 31) กล่าวถึงความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนว่า ทำให้เกิดความเข้าใจอันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ช่วยให้ประชาชนหันมาสนใจและช่วยเหลือโรงเรียนทั้งด้านวิชาการและทรัพย์สิน เป็นการให้แหล่งวิทยาการในชุมชนให้เกิดประโยชน์ ทำให้ทราบพื้นฐานที่แท้จริงของนักเรียนจากผู้ปกครอง

ความร่วมมือจากชุมชนคือการเปิดโอกาส เชิญชวนหรือหาทางให้บุคคลในชุมชนได้เข้าร่วมในกิจกรรมของโรงเรียน เช่น การเชิญประชาชนมาร่วมในกิจกรรมงานวันเด็ก

วันแม่ หรือวันสำคัญอื่น ๆ ของโรงเรียน การเชิญบุคคลในท้องถิ่นที่มีความรู้ ความสามารถมาเป็นวิทยากรในโรงเรียน ให้บุคคลในชุมชนได้มีส่วนร่วมในกิจกรรมการพัฒนาโรงเรียนโดยการช่วยเหลือด้านแรงงาน หรือวัสดุอุปกรณ์

โรงเรียนที่ได้รับความร่วมมือจากชุมชนมากจะเป็นโรงเรียนที่ประสบความสำเร็จสูง ดังนั้น ผู้บริหารโรงเรียนจึงมีบทบาทหน้าที่ที่จะต้องจัดให้มีกิจกรรมต่าง ๆ ในโรงเรียนหรือนอกโรงเรียน เพื่อให้ชุมชนมีความเข้าใจที่ดีและช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานของโรงเรียน อันจะเป็นส่วนสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานของโรงเรียนบรรลุเป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพ

1.7 การให้บริการแก่ชุมชน ตัวแปรการให้บริการแก่ชุมชนนี้ เมื่อพิจารณาโดยเฉพาะตัวแล้ว โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นให้บริการชุมชนได้มากกว่า โรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น ซึ่งแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($F_u = 6.176$) มีค่าเฉลี่ย 18.904 กับ 18.000 ค่าสัมประสิทธิ์จํานวนกลุ่มเป็นลำดับที่เจ็ด ($d = -0.1290$) หมายถึง โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นให้บริการแก่ชุมชนน้อยโดยที่โรงเรียนเป็นสถาบันส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้รูปแบบและวิธีการทางสังคมเพื่อให้ผู้เรียนเข้าสังคมได้ดีและมีความสุข และเป็นสถาบันหลักในชุมชนที่มีความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่ บุคลากร และเป็นแหล่งวิทยากรต่าง ๆ ที่ชุมชนอาจใช้ประโยชน์ได้ โรงเรียนจึงควรมีส่วนร่วมในการวางแผนและพัฒนาชุมชน (ไพฑูริย์สินลารัตน์, 2525 : 25 - 51) การให้บริการแก่ชุมชนนั้นโรงเรียนสามารถดำเนินการได้หลายรูปแบบ เช่น การประชุมชี้แจงนโยบายและงานของโรงเรียนให้ชุมชนทราบ หรือจัดทำเอกสารเผยแพร่ข่าวสารของทางโรงเรียนรายงานผลการเรียน สุขภาพและความประพฤติของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ ส่งเสริมการจัดกิจกรรมและการศึกษาให้แก่ศิษย์เก่าของโรงเรียน จัดแนะแนวอาชีพหรือความรู้ทั่วไปแก่ชุมชน ให้ใช้สถานที่ของโรงเรียนในการจัดกิจกรรมให้บริการยืมสิ่งของเครื่องใช้ไปในการจัดงานต่าง ๆ ส่งเสริมให้มีการเล่นกีฬาและกิจกรรมสันทนาการ ตลอดจนให้ครู นักเรียนไปร่วมงานประเพณี การบำเพ็ญสาธารณประโยชน์หรืออนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชน เป็นต้น

โรงเรียนประถมศึกษาควรให้ความสำคัญต่อการจัดบริการแก่ชุมชนให้มากขึ้น เพื่อเป็นการเสริมสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนในการที่จะร่วมมือกันพัฒนา ปรับปรุงโรงเรียนให้ดีขึ้น จะช่วยเน้นย้ำให้ผู้ปกครองเห็นความสำคัญของการจัดการศึกษาและร่วมมือกับทางโรงเรียนมากขึ้น (สมชัย วุฑฒิปริษา, 2527 : 4) การให้บริการแก่ชุมชน จะประสบความสำเร็จหรือไม่ขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารของผู้บริหารโรงเรียนที่จัดบริการให้แก่ชุมชนได้อย่างมากย่อมจะได้รับความร่วมมือจากชุมชนมากด้วย ทำให้โรงเรียนได้รับปัจจัยต่าง ๆ จากชุมชนที่จำเป็นต่อการพัฒนาโรงเรียนได้มากขึ้น และส่งผลต่อการพัฒนาโรงเรียนให้เป็นโรงเรียนดีเด่นด้วย

1.8 การจัดบริการสวัสดิการนักเรียน การจัดบริการสวัสดิการนักเรียนระหว่างโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นกับโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .001 ($F_u = 12.710$) มีค่าเฉลี่ย 6.183 กับ 5.711 มีค่าสัมประสิทธิ์จันเนกกลุ่มมาตรฐานเป็นลำดับที่ แดค ($d = 0.0661$) ข้อมูลของตัวแปรนี้ี้ได้จากแบบสำรวจการจัดบริการต่าง ๆ ที่โรงเรียนจัดให้แก่แก่นักเรียน เช่น บริการแนะแนว บริการสุขภาพ บริการอาหารกลางวัน การจัดตั้งสหกรณ์นักเรียนหรือร้านค้า ในโรงเรียน การจัดรักษาความปลอดภัย การช่วยเหลือนักเรียนที่ยากจน และบริการอื่น ๆ ที่โรงเรียนจัดได้มากกว่าที่กำหนดไว้ในแบบสำรวจ บริการเหล่านี้เป็นบริการที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรงจึงถือว่ามีความสำคัญ เพราะนักเรียนเป็นเป้าหมายที่สำคัญที่สุดในการจัดการศึกษา การจัดบริการสวัสดิการนักเรียนมีขึ้นก็เพื่อจะแก้ไขหรือลดปัญหาเกี่ยวกับสุขภาพ การจูงใจหรือการเสริมแรงในการเรียน โอกาสในการศึกษาเล่าเรียน เนื่องจากนักเรียนแต่ละคนมีความแตกต่างกันโดยกำเนิด สภาพแวดล้อมทางสังคม เศรษฐกิจ และครอบครัว ซึ่งมีผลกระทบต่อการเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2526 : 44 - 45) การที่โรงเรียนสามารถจัดบริการสวัสดิการให้แก่แก่นักเรียนได้อย่างครบถ้วนและทั่วถึง นอกจากจะช่วยแก้ไขหรือลดปัญหาดังกล่าวแล้ว ยังช่วยลดภาระของครู ลดปัญหาการบริหารและยังจะส่งผลให้นักเรียนมีความพร้อม และสนใจในการเรียนมากขึ้น ทำให้ผลการเรียนและพฤติกรรมของนักเรียนดีขึ้นด้วย ดังนั้น การจัดบริการสวัสดิการนักเรียนจึงเป็นปัจจัยที่ร่วมกับตัวแปรอื่น ๆ สนับสนุนกันส่งผลให้โรงเรียนประถมศึกษาได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น

2. ตัวแปรที่ไม่ใช่ปัจจัยส่งเสริมโรงเรียนประถมศึกษาให้ได้รับการคัดเลือก

เป็นโรงเรียนดีเด่น

ตัวแปรที่เป็นปัจจัยส่งเสริมโรงเรียนประถมศึกษาให้ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นตามที่ตั้งสมมติฐานไว้ 18 ตัวแปร ได้รับเลือกเข้าสมการ 8 ตัวแปร เหลือตัวแปรที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการจำนวน 10 ตัวแปรคือ

1. คุณวุฒิและการศึกษาอบรมของผู้บริหารและครู
2. ความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของผู้บริหาร
3. ความมีมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร
4. ความสามารถในการสอนของครู
5. ความรับผิดชอบในการทำงานและการเอาใจใส่ต่อนักเรียนของครู
6. ขวัญและกำลังใจของครู
7. การใช้หลักสูตร พ.ศ. 2521
8. การนิเทศภายในโรงเรียน
9. ความพร้อมของนักเรียน
10. ความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่

คุณวุฒิและการศึกษาอบรมของผู้บริหารและครูมีค่า Partial $F_u = 0.0542$ ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดไว้คือ 1.000 จึงถูกตัดออกจากสมการ และมีค่า F_u เพียง 0.281 เท่านั้น ซึ่งแสดงว่าคุณวุฒิและการศึกษาอบรมของผู้บริหารไม่เป็นตัวแปรที่มีส่วนช่วยให้โรงเรียนประถมศึกษาได้รับคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น

ความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของผู้บริหาร มีค่า $F_u = 15.890$ แต่จากการวิเคราะห์ข้อมูลในขั้นที่ 4 (ตาราง 12 ในภาคผนวก) ค่า Partial F ของตัวแปรนี้ลดต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดคือมีค่า $F = 0.1163$ แสดงว่าตัวแปรนี้ซับซ้อนกับความสามารถในการบริหารของผู้บริหารจึงถูกตัดออกจากสมการ

ความมีมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร มีค่า $F_{en} = 0.0048$ ซึ่งน้อยกว่าเกณฑ์ที่กำหนด เมื่อความสามารถของผู้บริหารได้รับเลือกเข้าสมการตัวแปรนี้จึงถูกตัดออก ซึ่งแสดงว่าความมีมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารซับซ้อนกับความสามารถในการบริหารของผู้บริหาร

ความสามารถในการสอนของครู มีค่า $F_{en} = 0.2260$ ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่า ความสามารถในการสอนของครูนั้นขึ้นอยู่กับความสามารถของผู้บริหาร

ความรับผิดชอบของครูก็เช่นกันมีค่า $F_{en} = 0.0755$ ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนดจึงถูกตัดออก ซึ่งแสดงว่าความรับผิดชอบของครูไม่เป็นปัจจัยที่ส่งเสริมโรงเรียนประถมศึกษาให้ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น

ขวัญและกำลังใจของครู มีค่า $F_{en} = 0.3460$ ซึ่งค่าเฉลี่ยของสองกลุ่มไม่ต่างกันมากนัก คือ 39.038, 37.213 ค่า $F_u = 10.620$ แต่เมื่อเข้าสมการจำแนกกลุ่มแล้วขั้นที่ 4 (ตารางท้ายภาคผนวก) ค่า Partial ต่ำกว่า 1.000 จึงถูกตัดออกจากสมการซึ่งแสดงว่าขวัญและกำลังใจของครูขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารของผู้บริหาร

การใช้หลักสูตร พ.ศ. 2521 กลุ่มที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น มีค่าเฉลี่ย 38.725 กลุ่มที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นมีค่าเฉลี่ย 37.339 ซึ่งไม่แตกต่างกันมากและมีค่า $F_u = 9.6350$ แต่หลังจากเข้าสมการจำแนกกลุ่มขั้นที่ 4 แล้วได้ค่า $F_{en} = 0.0383$ ซึ่งต่ำกว่าเกณฑ์ แสดงว่าการใช้หลักสูตรของผู้บริหารและครูไม่เป็นปัจจัยส่งเสริมให้โรงเรียนได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น

การนิเทศภายในโรงเรียน กลุ่มโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น มีค่าเฉลี่ย 37.725 กลุ่มโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น มีค่าเฉลี่ย 35.506 มีค่า $F_u = 15.730$ แต่เมื่อความสามารถของผู้บริหารในการบริหารได้รับเลือกเข้าสมการขั้นที่ 4 แล้ว ทำให้ค่า Partial F_{en} ตัวแปรนี้มีค่า $F_{en} = 0.0102$ ลดลงต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด แสดงว่าการนิเทศภายในโรงเรียนขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารของผู้บริหาร จึงเป็นตัวแปรที่ถูกตัดออกจากสมการ

ความพร้อมของนักเรียน กลุ่มโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น มีค่าเฉลี่ย 38.967 กลุ่มโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นมีค่าเฉลี่ย 37.033 ค่า $F_u = 12.310$ ในสมการขั้นที่ 5 ตัวแปรนี้ได้รับเลือกเข้าสมการมีค่า $F_{re} = 2.1564$ แต่เมื่อตัวแปรความร่วมมือของผู้ปกครองได้รับเลือกเข้าสมการในขั้นที่ 7 (ตาราง 15 ในภาคผนวก) ค่า Partial F ของตัวแปรนี้ลดลงเหลือ 0.8829 ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด

ซึ่งแสดงว่าความพร้อมของนักเรียนมีความซับซ้อนกับความพร้อมของผู้ปกครองจึงถูกตัดออก
จากสมการ

ความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่ กลุ่มโรงเรียนที่ได้รับเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น
มีค่าเฉลี่ย 40.904 กลุ่มโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นมีค่าเฉลี่ย 35.038
มีค่า $F_u = 107.700$ แต่เมื่อตัวแปรการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนได้รับเลือกเข้า
สมการในขั้นที่ 3 (ตาราง 11 ในภาคผนวก) ค่า Partial ของตัวแปรนี้ลดลงเหลือ .0009
ต่ำกว่าเกณฑ์ที่กำหนด จึงถูกตัดออกจากสมการ แสดงว่า ความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่กับการ
จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน เป็นตัวแปรที่มีความซับซ้อนกัน

เพื่อช่วยให้มองเห็นภาพได้ชัดเจนยิ่งขึ้น อาจสรุปและจัดกลุ่มตัวแปร จำนวนที่เป็น
ปัจจัยส่งเสริมโรงเรียนประถมศึกษาให้ได้เข้ารับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นในจังหวัด
ฉะเชิงเทราได้ ดังนี้

1. ตัวแปรที่เป็นปัจจัยส่งเสริมโรงเรียนประถมศึกษาให้ได้เข้ารับการคัดเลือก
เป็นโรงเรียนดีเด่น

ปัจจัยด้านผู้บริหารโรงเรียน ขึ้นอยู่กับความสามารถในการบริหารของผู้บริหาร
ปัจจัยด้านการบริหารงานวิชาการ ขึ้นอยู่กับการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อ
การเรียน ด้านการบริหารงานกิจการนักเรียนขึ้นอยู่กับการจัดบริการสวัสดิการนักเรียนกับ
การจัดกิจกรรมนักเรียน ด้านการบริหารอาคารสถานที่ขึ้นอยู่กับการตกแต่งบริเวณโรงเรียน
ด้านความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนขึ้นอยู่กับการให้บริการแก่ชุมชนกับความร่วมมือ
จากชุมชน

ปัจจัยด้านชุมชน ขึ้นอยู่กับความพร้อมของผู้ปกครอง

2. ตัวแปรที่ไม่เป็นปัจจัยส่งเสริมโรงเรียนประถมศึกษาให้ได้เข้ารับ
การคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น ได้แก่ คุณวุฒิและการศึกษาอบรมของผู้บริหารและครู
ความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของผู้บริหาร ความมีมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร ความสามารถ
ในการสอนของครู ความรับผิดชอบในงานและการเอาใจใส่ต่อนักเรียนของครู ขวัญและกำลังใจ
ของครู การใช้หลักสูตรของผู้บริหารและครู การนิเทศภายในโรงเรียน ความพร้อมของนักเรียน
และความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่

ข้อเสนอแนะ

เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้พบว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมโรงเรียนประถมศึกษาให้ได้เข้ารับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นในจังหวัดฉะเชิงเทรามี 8 ปัจจัย ซึ่งสามารถจัดเป็นหมวดหมู่ได้ 3 กลุ่มคือ ปัจจัยเกี่ยวกับผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย ความสามารถในการบริหารของผู้บริหาร ปัจจัยด้านการบริหารโรงเรียน งานวิชาการ ประกอบด้วย การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน งานกิจการนักเรียนประกอบด้วย การจัดการสวัสดิการนักเรียน การจัดกิจกรรมนักเรียน งานอาคารสถานที่ ประกอบด้วย การตกแต่งบริเวณโรงเรียน งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ประกอบด้วย การให้บริการแก่ชุมชน ความร่วมมือจากชุมชน ปัจจัยด้านชุมชน ได้แก่ความร่วมมือของผู้ปกครอง

สำหรับโรงเรียนที่ต้องการเข้ารับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น สิ่งที่ต้องดำเนินการคือพัฒนาปัจจัยทั้ง 8 ปัจจัยตามลำดับความสำคัญก่อนคือ

1. การตกแต่งบริเวณโรงเรียน มีค่าน้ำหนักของตัวแปรร้อยละ 32.02
2. . การจัดกิจกรรมนักเรียน มีค่าน้ำหนักของตัวแปรร้อยละ 16.72
3. การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน มีค่าน้ำหนักของตัวแปรร้อยละ 14.87
4. ความสามารถในการบริหารของผู้บริหาร มีค่าน้ำหนักของตัวแปรร้อยละ 12.49
5. ความร่วมมือของผู้ปกครอง มีค่าน้ำหนักของตัวแปรร้อยละ 9.98
6. ความร่วมมือจากชุมชน มีค่าน้ำหนักของตัวแปรร้อยละ 5.69
7. การให้บริการแก่ชุมชน มีค่าน้ำหนักของตัวแปรร้อยละ 5.48
8. การจัดการสวัสดิการนักเรียน มีค่าน้ำหนักของตัวแปรร้อยละ 2.81

เมื่อดำเนินการพัฒนาปัจจัยทั้ง 8 ปัจจัยแล้ว ทางโรงเรียนควรส่งเสริมให้มีการพัฒนาปัจจัยต่าง ๆ เหล่านี้ควบคู่ไปด้วย ได้แก่

ปัจจัยด้านครู เพราะครูเป็นผู้นำหลักสูตร พ.ศ. 2521 ไปสู่การปฏิบัติอันจะส่งผลต่อเด็กนักเรียน ทางโรงเรียนจึงต้องสร้างขวัญและกำลังใจให้เกิดแก่ครู ส่งเสริมให้ครูได้รับการศึกษาอบรมเพิ่มเติม เพื่อให้ครูเป็นผู้มีความรู้ความสามารถมีความรับผิดชอบและเอาใจใส่ต่อนักเรียนที่ครูสอน

ปัจจัยด้านวิชาการ การใช้หลักสูตร พ.ศ. 2521 โดยความเป็นจริงแล้วการใช้หลักสูตร พ.ศ. 2521 น่าจะเป็นปัจจัยที่ได้รับการคัดเลือกเข้าสมการมากกว่าปัจจัยอื่น เพราะหลักสูตรเป็นแผนงานหลักในการจัดการศึกษาที่โรงเรียนต้องสอนเด็กให้มีความรู้ มีทักษะสามารถที่จะออกไปทำงานและฝึกอบรมให้มีพฤติกรรมที่พึงปรารถนา จุดมุ่งหมาย ออกไปเป็นพลเมืองดีของชาติ การใช้หลักสูตร พ.ศ. 2521 จะบรรลุตามหลักการ มีคุณธรรม โครงสร้างของหลักสูตรขึ้นอยู่กับครูและผู้บริหารโรงเรียน จึงจำเป็นต้องให้ครูหมั่นศึกษาค้นคว้าเกี่ยวกับการใช้หลักสูตร พ.ศ. 2521 เพื่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจ มีความสามารถดำเนินการสอนได้ตามแผนการสอน ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีความรู้ความเข้าใจเรื่องหลักสูตร พ.ศ. 2521 อย่างแจ่มแจ้ง สามารถวางแผนปฏิบัติการ ให้คำปรึกษา ส่งเสริม สนับสนุนให้ครูปฏิบัติงานได้เต็มที่ นอกจากนี้ต้องประชาสัมพันธ์ให้ผู้ปกครองเข้าใจหลักสูตร พ.ศ. 2521 รายงานผลการเรียนและปัญหาของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ

ปัจจัยด้านกรณีศึกษาภายในโรงเรียน เป็นการร่วมมือกันของบุคลากรในหน่วยงานเดียวกัน ร่วมมือกันเพื่อปรับปรุงงาน 6 งาน ได้แก่ งานวิชาการ งานบุคลากร งานกิจการนักเรียน งานอาคารสถานที่ งานธุรการและการเงิน งานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน ให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ผู้เรียน ทางโรงเรียนต้องจัดให้มีการนิเทศภายในโรงเรียน เพื่อแก้ปัญหาและพัฒนาการเรียนการสอนให้ทันเหตุการณ์ เพื่อพัฒนาครูให้ก้าวหน้าทางวิชาชีพได้อย่างต่อเนื่องตรงกับความต้องการและปัญหา เพื่อสร้างความรู้สึกรักพอใจ ภูมิใจในตนเองสถาบัน เพื่อสร้างความรู้สึกรับผิดชอบในงานและในองค์การของตนเองได้มากขึ้น

ทั้งโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นและโรงเรียนที่จะส่งเสริมเพื่อเข้ารับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นควรพัฒนาปัจจัยเหล่านี้ด้วย ซึ่งมีบุคคลที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาโรงเรียนดังต่อไปนี้

1. ผู้บริหารการประถมศึกษาระดับอำเภอ และจังหวัดฉะเชิงเทรา ควรดำเนินการในเรื่องต่อไปนี้

1.1 ให้ความสนใจในเรื่องอาคารสถานที่เป็นประการแรก เนื่องจากการตกแต่งบริเวณโรงเรียนและการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญ เป็นอันดับแรกและอันดับสาม เพราะเป็นปัจจัยที่จะอำนวยความสะดวกการจัดการเรียนการสอนและเอื้อต่อปัจจัย

อื่น ๆ อีกหลายปัจจัย การส่งเสริมให้โรงเรียนมีความพร้อมและดำเนินการให้ปัจจัยเหล่านี้
ผู้บริหารควรจะปฏิบัติดังนี้

1.1.1 จัดสรรงบประมาณเพื่อเป็นค่าใช้จ่ายในการซ่อมแซมให้มากขึ้นเพื่อ
เป็นการบำรุงรักษาสิ่งก่อสร้างให้อยู่ในสภาพที่ใช้การได้ดีและควรจัดสรรให้เป็นค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการ
การปรับปรุงตกแต่งบริเวณโรงเรียนด้วย เพื่อช่วยลดภาระในการหารายได้ของโรงเรียนที่มัก
จัดกันอยู่เสมอ ซึ่งมีผลกระทบต่อการเรียนการสอน

1.1.2 ควรให้มีคณะกรรมการที่ปรึกษาเกี่ยวกับการจัดการจัดอาคาร
สถานที่ในสถานศึกษาไว้ในจังหวัด เพื่อให้คำแนะนำแก่โรงเรียนต่าง ๆ ในส่วนเกี่ยวกับการ
การออกแบบและการควบคุมงานก่อสร้าง การจัดตกแต่งบริเวณโรงเรียน การจัดสภาพแวดล้อม
ให้เอื้อต่อการเรียนการสอนด้วย ทั้งนี้เพื่ออำนวยความสะดวกแก่ผู้บริหารใหม่ ๆ และครูที่ยังขาด
ประสบการณ์ในเรื่องดังกล่าวเป็นการป้องกันการผิดพลาด ความผิดพลาดวินัยและความสิ้นเปลือง
ที่เกิดจากการกระทำโดยรู้เท่าไม่ถึงการณ์อีกด้วย

1.1.3 การจัดให้มีการพาผู้บริหารโรงเรียนที่ไม่เคยได้รับการคัดเลือก
เป็นโรงเรียนดีเด่นไปดูงาน เยี่ยมชม การจัดอาคารสถานที่ การตกแต่งบริเวณโรงเรียน
การจัดสภาพแวดล้อมของโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น เพื่อให้เกิดแรงบันดาลใจ
และเป็นการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาต่าง ๆ ในการบริหารงานด้วย

1.1.4 ในการจัดอบรมผู้บริหารและครู ควรจัดเรื่องการตกแต่งบริเวณ
โรงเรียน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอนไว้ในหลักสูตรอบรมด้วย เพราะ
ความรู้ดังกล่าวจะช่วยให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาโรงเรียน

1.2 เร่งประชาสัมพันธ์กับชุมชนในเรื่องของการพัฒนาโรงเรียนประถมศึกษาเป็น
โรงเรียนดีเด่น ขอความร่วมมือจากชุมชนเพื่อให้ได้ข้อมูลป้อนกลับเกี่ยวกับความพึงพอใจ
ในการบริหารโรงเรียนของผู้บริหาร การจัดกิจกรรมนักเรียนหรือความคาดหวังอื่น ๆ ข้อมูลจาก
ชุมชนและผู้ปกครองสามารถทำให้มองเห็นภาพรวม ๆ การทำงานของผู้บริหาร สามารถนำมาใช้
ประเมินปัญหาและความต้องการในการปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ในโรงเรียนได้ชัดเจนขึ้น

1.3 สำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจะเข้จะเชิงเทรา ควรเผยแพร่ผลวิจัยนี้ไปยังจังหวัดอื่น ๆ เพื่อเป็นแรงบันดาลใจให้เกิดการตื่นตัวในการทำวิจัยลักษณะเดียวกันในจังหวัดอื่น ๆ หรือให้ผู้บริหารระดับอำเภอได้ตระหนักถึงแนวทางในการพัฒนาโรงเรียนในสังกัดของตนได้ตรงประเด็นมากขึ้นด้วย

2. สำหรับผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาจังหวัดจะเข้เชิงเทรา

ควรศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการตกแต่งบริเวณโรงเรียน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน โดยการจัดสัมมนาย่อย ๆ ระหว่างโรงเรียนภายในกลุ่ม อำเภอ หรือจังหวัดไปเยี่ยมชมโรงเรียนดีเด่น จัดบรรยายพิเศษโดยครูใหญ่โรงเรียนดีเด่น อ่านตำราหรือบทความจากวารสารต่าง ๆ ที่ให้ความรู้เกี่ยวกับการตกแต่งบริเวณ เพื่อจะได้ทราบหลักเกณฑ์และแนวทางในการดำเนินการ นอกจากนี้ควรขอความร่วมมือจากครู นักเรียน ภารโรง ผู้ปกครอง ให้ช่วยเหลือทางด้าน ความรู้ คำแนะนำ ให้อุปกรณ์ต่าง ๆ เช่น ต้นไม้ บัญ รั้ว ศาลา งานศิลปะต่าง ๆ และแรงงาน เป็นต้น และควรเปิดโอกาสหรือชักชวนให้ชุมชนได้เข้ามาใช้เพื่อจะได้เห็นสภาพที่แท้จริงและมีความรู้สึกเป็นเจ้าของโรงเรียน

3. สำหรับครูสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดจะเข้เชิงเทรา ควรดำเนินการดังนี้

3.1 ศึกษาหาความรู้เกี่ยวกับการตกแต่งบริเวณโรงเรียน การจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนการสอน เพื่อช่วยผู้บริหารแก้ปัญหาอันเกิดจากบรรยากาศภายในโรงเรียน เพื่อจะได้พบวิธีการและนำมาปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายในโรงเรียนได้

3.2 ให้ความร่วมมือกับผู้บริหารโรงเรียนในการบริการให้แก่ชุมชนมากขึ้น เป็นต้นว่า จัดทำเอกสารเผยแพร่ข่าวสารหรืองานของโรงเรียน รายงานผลการเรียน สุขภาพปัญหา และความประพฤติของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ ส่งเสริมการจัดกิจกรรมและการศึกษาให้แก่ศิษย์เก่าของโรงเรียน จัดแนะแนวอาชีพหรือความรู้ทั่วไปแก่ชุมชนให้ใช้สถานที่ของโรงเรียนในการจัดกิจกรรม ให้บริการยืมสิ่งของเครื่องใช้ไปใช้ในการจัดงานต่าง ๆ ส่งเสริมให้มีการเล่นกีฬาและสันทนาการ เข้าร่วมงานประเพณีและกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนจัดขึ้นตลอดจนการ ไปร่วมวางแผนและดำเนินการพัฒนาชุมชนด้วย

4. สำหรับปัจจัย 10 ตัวแปรที่ไม่ได้รับเลือกเข้าสมการควรดำเนินการดังต่อไปนี้
ถึงแม้ว่าปัจจัยทั้ง 10 ตัวแปรจะไม่ใช่ตัวบ่งชี้ให้โรงเรียนได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น แต่เป็นปัจจัยที่เกี่ยวกับงานวิชาการซึ่งเป็นหัวใจของโรงเรียน โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นแล้วจะต้องรักษาความเป็นโรงเรียนดีเด่นไว้ โดยให้ความสำคัญกับปัจจัยทั้ง 10 ตัวแปรนี้ และปรับปรุงปัจจัยที่มีค่าน้ำหนักเป็นลบด้วย เพราะปัจจัยเหล่านี้ความจริงในเชิงทฤษฎีควรมีค่าน้ำหนักเป็นบวก ขณะเดียวกันโรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นจะต้องให้ความสำคัญปัจจัย 10 ตัวแปรนี้ด้วย

อีกหนึ่งคณะกรรมการผู้มีหน้าที่คัดเลือกโรงเรียนดีเด่นควรให้ความสำคัญปัจจัยทั้ง 10 ตัวแปรด้วย เพื่อช่วยเสริมปัจจัยที่ได้รับเลือกทั้ง 8 ตัวแปรให้ดียิ่งขึ้น ในทางเองเดียวกัน ผู้มีหน้าที่ควบคุม ดูแล ติดตาม ประเมินผล เช่น ศึกษาวิเคราะห์จะต้องให้ความสำคัญปัจจัยทั้ง 10 ตัวแปรนี้ด้วย

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยครั้งต่อไป

1. เนื่องจากการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยศึกษาเฉพาะกับกลุ่มตัวอย่างในจังหวัดฉะเชิงเทรา เท่านั้น ผลการศึกษาที่ได้จึงมีขอบเขตจำกัด ดังนั้นจึงควรมีการวิจัยลักษณะนี้ซ้ำอีกโดยขยายขอบเขตประชากรให้คลุมไปถึงจังหวัดอื่นหรือเขตการศึกษา เพื่อเป็นการยืนยัน สัมพันธผลการวิจัยครั้งนี้ และเพื่อให้สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ได้กว้างขวางยิ่งขึ้น
2. ควรมีการวิจัยทดลองใช้ตัวแปร 8 ตัวแปรที่เป็นปัจจัยส่งเสริมโรงเรียนประถมศึกษาที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่นไปปรับปรุงโรงเรียนแล้วประเมินผลดูว่าโรงเรียนสามารถพัฒนาสูงขึ้นจริงหรือไม่
3. การวิจัยครั้งนี้กลุ่มตัวอย่างมีเพียง 2 กลุ่ม คือผู้บริหารและครู ข้อมูลที่ได้จากบุคคลทั้ง 2 กลุ่ม อาจไม่ครอบคลุมต่อการพัฒนาโรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น หากมีการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างชุมชนที่ตั้งโรงเรียนด้วย เพราะโรงเรียนประถมศึกษามีความสัมพันธ์กับชุมชนอย่างมาก จะทำให้ทราบความรู้ลึกซึ้งคิดและเป็นการค้นหาข้อมูลย้อนกลับที่โรงเรียนควรจะได้รับ

บรรณานุกรม

ภาคผนวก

RESULTS

บรรณานุกรม

- กิตติมา ปรีดีดีเล็ก. ทฤษฎีการบริหารองค์การ. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2529.
- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. การกำกับ ติดตาม นิเทศ และประเมินผล การบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2530.
- _____ . การบริหารงานธุรการการบริหารงานการเงินและพัสดุ. กรุงเทพฯ : สามเจริญพานิช, 2528. (ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เล่มที่ 6)
- _____ . การบริหารงานอาคารสถานที่ การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. กรุงเทพฯ : สามเจริญพานิช, 2528. (ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เล่มที่ 7).
- _____ . การศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษา พ.ศ. 2525 - 2534. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2526.
- _____ . คู่มือการบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2524.
- _____ . คู่มือบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2525.
- _____ . คู่มือผู้บริหารโรงเรียน การดำเนินการนิเทศภายในโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, 2534.
- _____ . งานบริหารโรงเรียน การบริหารงานวิชาการ. กรุงเทพฯ : สามเจริญพานิช, 2528. (ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เล่ม 3)
- _____ . แนวคิดหลักในการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา ทรัพยากรการบริหารโรงเรียนผู้บริหารโรงเรียนกับจุดหมายของการประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : สามเจริญพานิช, 2528. (ชุดฝึกอบรมด้วยตนเอง เล่มที่ 2)
- _____ . แบบประเมินโรงเรียนดีเด่น ปีการศึกษา 2533. เอกสารอัดสำเนา. ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์.
- _____ . ประสิทธิภาพการบริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2528.

- คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, สำนักงาน. ผลการประเมินคุณภาพนักเรียนชั้น ป.6.
ระดับประเทศ ปีการศึกษา 2530. กรุงเทพฯ : กองวิชาการ สำนักงาน
คณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2530. อัดสำเนา.
- รายงานการวิจัยและประเมินผลประสิทธิภาพของการประถมศึกษา : องค์กำหนด
ประสิทธิภาพของการประถมศึกษา. ม.ป.ท. 2526. อัดสำเนา.
- เจลิยว บุรีภักดี. รายงานการวิจัยเรื่องลักษณะของครูที่ดี. เอกสารการนิเทศการศึกษา
ฉบับที่ 187 หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมการฝึกหัดครู : โรงพิมพ์ตำรวจ, 2520.
- ชวน แก้วก่า. ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการบริหารโรงเรียนประถมศึกษาอย่างมีคุณภาพ :
การศึกษาเฉพาะกรณี. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. ขอนแก่น : มหาวิทยาลัยขอนแก่น,
2529. อัดสำเนา.
- ธัญ แสงศักดิ์. "นักวิชาการนักบริหาร," สายใย. 9(1000) : 18 - 24 กันยายน
2527.
- นิพนธ์ ไทยพานิช. การนิเทศแบบคลินิก. กรุงเทพฯ : อนงค์ศิลป์การพิมพ์, 2527.
- นิพนธ์ ศศิธร. การจัดการระเบียบองค์การ : ปัจจุบันและอนาคต. พิมพ์ครั้งที่ 2.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์พิมพ์เศศ, 2523.
- บัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, สถาบัน. รายงานการวิจัยปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษา
ประชาชน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครุสภาลาดพร้าว, 2526.
- ประยงค์ เนาวบุตร. คุณลักษณะที่พึงปรารถนาของครูโรงเรียนชุมชน ตามทัศนะของผู้บริหาร
การศึกษาครู และประชาชนจังหวัดร้อยเอ็ด. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- พนัส หันนาคินทร์. หลักการบริหารโรงเรียน. กรุงเทพฯ : วัฒนาพานิช, 2524.
- ไพบุลย์ วิสัยจร. ขวัญของครูโรงเรียนราษฎร์ในกรุงเทพมหานคร. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม.
กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2523. อัดสำเนา.
- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ. สถิติทางการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ :
วัฒนาพานิช, 2522.

- วันทนา เมืองจันทร์. " ปัจจัยสำคัญที่เสริมสร้างประสิทธิภาพให้กับโรงเรียน," มิตรครู, 300(8) : 19 กันยายน 2531.
- วิจิตร วรุตบางกูร. การวางแผนผังและพัฒนาสถานศึกษา. สมุทรปราการ : บริษัทการพิมพ์และโฆษณา, 2524.
- _____. ศิลปศาสตร์นำร่องสำหรับผู้เฒ่า. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2525. อัดสำเนา.
- วิจิตร วรุตบางกูร และสุพิชญา อีระกุล. การบริหารโรงเรียนและการนิเทศการศึกษาเบื้องต้น. พิมพ์ครั้งที่ 3. สมุทรปราการ : บริษัทการพิมพ์และโฆษณา, 2523.
- วิจิตร สีนสิริ. การพัฒนาหลักสูตร. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- วิชาการ, กรม. คู่มืออบรมครูเรื่องการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ศูนย์การทหารราบ, 2521 ก.
- _____. คู่มือการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา, 2521 ข.
- _____. แนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. กรุงเทพฯ : เชนทรัลเอ็กซ์เพรสศึกษาการพิมพ์, 2522.
- วิเชียร ชูสงค์. พฤติกรรมด้านความรับผิดชอบ ความมีระเบียบวินัย และความเสียสละของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษา 7. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2527. อัดสำเนา.
- วิเชียร บรรารมภ์. ปัจจัยที่จําแนกความแตกต่างมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 8. ปริชญานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2528. อัดสำเนา.
- วินัย ตะสกลิตย์. สำรวจการปฏิบัติจริงในการจัดการนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียนประถมศึกษาในเขตการศึกษา 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2522. อัดสำเนา.

- วิไลวรรณ วิทวิโรจน์. การประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์และทํاپกเจริญผล, 2525.
- ศักดิ์สิทธิ์ ชัตติยาสุวรรณ. ตัวบ่งชี้ความแตกต่างในการปฏิบัติของครูตามแนวการใช้หลักสูตรประถมศึกษา พุทธศักราช 2521. ปรินต์มานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- ศึกษาธิการ, กระทรวง. สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ. การวางแผนและการจัดการศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา, 2525.
- _____. 91 ปีกระทรวงศึกษาธิการ. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์, 2526
- _____. สถิติการศึกษาฉบับย่อ ปีการศึกษา 2525. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2526.
- สมชัย วุฒิปรีชา. เอกสารคำบรรยาย อ้างมาจาก รายงานผลการฝึกอบรมเตรียมอาจารย์ใหญ่ ปีงบประมาณ 2530. กรุงเทพฯ : กองการเจ้าหน้าที่ สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ, 2530.
- _____. "สรุปคำบรรยายพิเศษของเลขาธิการ กชช. เรื่องนโยบายการจัดการประถมศึกษาของ สชช," รายงานผลการฝึกอบรมเตรียมอาจารย์ใหญ่ ปีงบประมาณ 2530. กรุงเทพฯ : กองการเจ้าหน้าที่ สชช. 2531. อัดสำเนา.
- สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ และคนอื่น ๆ. การศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนาผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : รายงานการวิจัย ภาควิชาบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2529. อัดสำเนา.
- สมพร สุกัญญา, ม.ร.ว. การประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช, 2525.
- สมาน จงอ้อมกลาง. มนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา ในทัศนะของครูสังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครราชสีมา. ปรินต์มานิพนธ์ กศ.ม. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร, 2526. อัดสำเนา.
- สวาท พลายแก้ว และสุพจน์ แสงเงิน. "การศึกษาเชิงคุณลักษณะธรรมชาติเกี่ยวกับการจัดระบบเพื่อพัฒนาคุณภาพการประถมศึกษาจังหวัดพระนครศรีอยุธยา." วารสารวิจัยทางการศึกษา. 198(14) : 77 - 91 ; ตุลาคม - ธันวาคม 2532.

- สามัญศึกษา, กรม กระทรวงศึกษาธิการ. คู่มือการประเมินมาตรฐานโรงเรียนประถมศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2523.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย. สาขาศึกษาศาสตร์. เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการโรงเรียนประถมศึกษา หน่วยที่ 1 - 6. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2525.
- สุโขทัยธรรมมาธิราช, มหาวิทยาลัย สาขาศึกษาศาสตร์. เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการโรงเรียนประถมศึกษา หน่วยที่ 7 - 15. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2525.
- _____. เอกสารการสอนชุดวิชาการจัดการโรงเรียนประถมศึกษา หน่วยที่ 7 - 15. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ยูไนเต็ดโปรดักชั่น, 2526.
- _____. เอกสารการสอนชุดวิชาโรงเรียนกับชุมชน หน่วยที่ 1 - 7. กรุงเทพฯ : รุ่งศิลป์การพิมพ์, 2525.
- _____. เอกสารการสอนชุดวิชาหลักและระบบบริหารการศึกษา หน่วยที่ 1 - 5. กรุงเทพฯ : อมรินทร์การพิมพ์, 2523.
- สุพิชญา อีระกุล กาญจนา ศรีกาฬสินธุ์ และวิจิตร วรตบางกูร. การนิเทศการศึกษา. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์วิทยากร, 2524.
- สุภาวงศ์ จันทวานิช. รายงานการวิจัยโครงการปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อคุณภาพการศึกษาประชาบาล. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ครุสภา, 2523.
- _____. การใช้วิธีวิจัยเชิงคุณภาพในการศึกษา. ม.ป.ท. : 2524.
- สุมิตร คุณากร. หลักสูตรและการสอน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, 2518.
- สุเมธ เดียวอิสระ. พฤติกรรมผู้นำทางการศึกษา. กรุงเทพฯ : ภาควิชาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ บางแสน, 2525. อัดสำเนา.
- สุรพล อีรัตน์พันธ์. การประถมศึกษา. กรุงเทพฯ : คณะวิชาครุศาสตร์ วิทยาลัยครูบ้านสมเด็จเจ้าพระยา, 2521. อัดสำเนา
- เสริมศักดิ์ วิศาลาภรณ์. การบริหารกิจการนักเรียน. พิษณุโลก : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พิษณุโลก, 2520. อัดสำเนา.

- อาคม จันทสุนทร. "การนิเทศการศึกษาภายในโรงเรียน," มิตรครู. 21(7) : 36 - 38; 15 กันยายน 2522.
- อุทัย หิรัญไธ. ศิลปศาสตร์ของนักบริหาร. กรุงเทพฯ : โอเคียนส์ไตร์, 2520.
- Beilfuss, Paul R. "The Activities of Elementary School Principals in Effective Schools," Dissertation Abstracts International. 46(10) : 2863 - A, 1986.
- Gaben, Charles Saimin. "The Necessary Job Competencies of Secondary School Principals as Perceived by School Administrators in Sabah, Malaysia," Dissertation Abstracts International. 44(05) : 1266-A; 1982.
- Gavino, Pacuita D. Organizational Effectiveness of Higher Education Institutions in Region 2. Doctoral Dissertation, Manila, Southeast Asia Interdisciplinary Development Institute, 1981.
- Horner, Judith A. "School Effectiveness A Conceptual Framework Measures and Result from a Study of New Jersey Secondary School," Dissertation Abstracts International. 45(08) : 2801 - A; 1985.
- Kast, Fremont E. and James S. Rosenzweig. Organization and Management. : A System Approach. 2nd ed., New York : McGraw-Hill, 1974.
- Kijai, Jimmy. "School Effectiveness Characteristics and School Incentive Reward," Dissertation Abstracts International. 48(04) : 329 - A; 1987.
- Nie, Norman H. and others. SPSS. 2nd ed., New York : McGraw-Hill Book Company, 1975.
- Norusis, M.J. SPSS Statistical Algorithms. 2nd ed. Chicago : SPSS Inc., 1979.
- _____. SPSS/PC + V.3.0 Update Manual for the IBM PC/XT/AT and PS/2 SPSS. Chicago: SPSS Inc., 1988.
- Ruhl, Max L. "The Development of a Servey of School Effectiveness (Climate, Principal, Leadership)," Dissertation Abstracts International. 46(11) : 3216 - A ; 1985.

- Tanner, James R. "Effect on Leadership, Climate and Demographic Factors on School Effectiveness : An Action Research Project in Leadership Development," Dissertation Abstracts International. 43(02) : 333 - A: 1981.
- Tewin Chantararak. Factors Related to Organizational Effectiveness of King Mongkut's Institute of Technology North Bangkok Campus. Master 's Thesis' Technological University of the Philippines, 1985.
- Theera Sronkaew. Organizational Climate and Effectiveness of Colleges of Physical Education in Thailand. Doctoral Dissertation, University of Northern Philippines, 1987.
- Vergara, Jose R. Integration and Effectiveness of the Philippines College of Arts and Trades. Doctoral Dissertation, Philippines : Quezon city University of the Philippines System, 1977.

ภาคผนวก ก

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งให้ความอนุเคราะห์ในการพัฒนา
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิซึ่งให้ความอนุเคราะห์ในการพัฒนาเครื่องมือเพื่อใช้รวบรวมข้อมูล

ลำดับที่	ชื่อ - สกุล	ตำแหน่ง/ที่ทำงาน
1	นายคิลก พัฒน์วิชัยโชติ	ผู้อำนวยการการประถมศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา
2	นายวิโรจน์ ศรีโกตา	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดคันทอง อำเภอเมืองฉะเชิงเทรา จังหวัดฉะเชิงเทรา
3	นายพิลาส สัมฤทธิ์	ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดล่าง (บวรวิทยายน 3) อำเภอบางปะกง จังหวัดฉะเชิงเทรา
4	นายจันทงค์ มิ่งฉาย	หัวหน้าหน่วยศึกษานิเทศก์ สำนักงาน การประถมศึกษา จังหวัดฉะเชิงเทรา
3	นายเจริญ แนนหนา	ศึกษานิเทศก์เขต เขตการศึกษา 12

ภาคผนวก ข

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

รหัส

ฉบับที่ 1

ประกอบด้วย

รหัสตัวแปร

1. แบบสำรวจข้อมูลเบื้องต้น	-
2. แบบสำรวจการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน	09
3. แบบสำรวจการจัดบริการสวัสดิการและกิจกรรมนักเรียน	12 - 13
4. แบบสำรวจความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่	14
5. แบบสำรวจการตกแต่งบริเวณโรงเรียน	15

การลงรหัส ประกอบด้วยเลข 2 ตัว

<u>ตัวที่ 1</u> เป็นรหัสอำเภอ	1	แทน	อำเภอเมืองจະเซ็งเฑรา
	2	แทน	อำเภอบางคล้า
	3	แทน	อำเภอบ้านโพธิ์
	4	แทน	อำเภอบางปะกง
	5	แทน	อำเภอบางน้ำเปรี้ยว
	6	แทน	อำเภอพนมสารคาม
	7	แทน	อำเภอสามชัยเขต
	8	แทน	อำเภอแปลงยาว
	9	แทน	อำเภอราชสาส์น
<u>ตัวที่ 2</u> เป็นรหัสโรงเรียน	1	แทน	โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็น โรงเรียนดีเด่น
	2	แทน	โรงเรียนที่ไม่เคยส่งเข้ารับการคัดเลือก เป็นโรงเรียนดีเด่น

แบบสำรวจข้อมูลเบื้องต้น

คำชี้แจง สำหรับผู้วิจัย กรอกข้อมูลของโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยขอข้อมูลจากสำนักงาน
การประถมศึกษาจังหวัด

จำนวนครู ใช้สำหรับตรวจสอบจำนวนกลุ่มตัวอย่าง และเตรียมแบบสำรวจและ
แบบสอบถาม

จำนวนนักเรียน ใช้จัดขนาดโรงเรียนและใช้ประกอบแบบสำรวจความพร้อมทางด้าน
อาคารสถานที่

การจัดชั้นเรียนตามหลักสูตร ใช้ประกอบแบบสำรวจความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่

1. จำนวนครูทั้งสิ้น (ที่มีตัวปฏิบัติงานอยู่ในโรงเรียนขณะนี้) คน จำแนกเป็น
 - 1.1 ผู้บริหาร คน
 - 1.2 ผู้ช่วยผู้บริหารคน
 - 1.3 ครูผู้สอนคน
2. จำนวนนักเรียนทั้งโรงเรียน (ไม่รวมนักเรียนชั้นเด็กเล็ก) คน

เป็นนักเรียนชาย คน

เป็นนักเรียนหญิง คน
3. การจัดชั้นเรียนตามหลักสูตร ในปีการศึกษา 2534 โรงเรียนได้จัดชั้นเรียน ดังนี้

ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1	จำนวน		ห้อง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 2	จำนวน		ห้อง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 3	จำนวน		ห้อง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4	จำนวน		ห้อง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 5	จำนวน		ห้อง
ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6	จำนวน		ห้อง

แบบสำรวจการจัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียน

คำชี้แจง เป็นการสำรวจการจัดสภาพแวดล้อมทั่ว ๆ ไป เกี่ยวกับที่ตั้ง อาคารสถานที่
ตัวบุคคลบรรยากาศในห้องเรียน โดยการเขียนเครื่องหมาย / ลงใน และ
เลือวงกลมล้อมรอบตัวอักษร ก. ข. ค. ง. หรือ จ.

1. สภาพที่ตั้งโรงเรียน

เกณฑ์การให้คะแนน	2		1
		ที่ราบ	ที่ลุ่มหรือเนิน
		เรียบ	ขรุขระ

2. สิ่งแวดล้อมบริเวณรอบ ๆ โรงเรียน

เกณฑ์การให้คะแนน	มีแหล่งหรือสถานที่ต่อไปนี้หรือไม่				
	ยาเสพติด	การพนัน	โสเภณี	สถานอาบ อบนวด	บาร์/ ไนท์คลับ
ไม่มี 1 คะแนน					
มี 0 คะแนน					

3. สู่ลักษณะภายในบริเวณโรงเรียน

เกณฑ์การให้คะแนน	มีสิ่งต่อไปนี้หรือไม่		
	กองขยะ/สิ่งปฏิกูล	ที่ลุ่มน้ำขัง/น้ำครำ	สิ่งที่จะเป็นอันตราย ต่อครู - นักเรียน
ไม่มี 1 คะแนน			
มี 0 คะแนน			

4. ที่ตั้งอาคารเรียน

เกณฑ์การให้คะแนน	ปราศจากสิ่งรบกวนต่อไปนี้			
	เสียง	กลิ่น	ควัน	ฝุ่นละออง
ไม่มี 1 คะแนน				
มี 0 คะแนน				

รายการ	รายการสำรวจ	ผลการสำรวจ	เกณฑ์การให้คะแนน
5	สภาพห้องเรียน		
	- การถ่ายเทอากาศ	ก. ดี	1
		ข. ไม่ดี	0
	- แสงสว่าง	ก. พอเพียง	1
		ข. ไม่เพียงพอ	0
6	การดูแลรักษาความสะอาด ภายในโรงเรียน	ก. สะอาดมาก	5
		ข. สะอาด	4
		ค. ค่อนข้างสกปรก	3
		ง. สกปรก	2
		จ. สกปรกมาก	1
7	ระเบียบวินัยและความ เรียบร้อยภายในห้องเรียน	ก. มีระเบียบวินัยและ เรียบร้อยดีมาก	3
		ข. มีระเบียบวินัยและ เรียบร้อยพอควร	2
		ค. ขาดระเบียบวินัยและ ความเรียบร้อย	1
8	สภาพของครูโรงเรียนนี้โดย ส่วนรวม	ก. เป็นกันเองดี	3
		ข. เคร่งเครียด	2
		ค. คุร้าย	1

รายการ	รายการสำรวจ	ผลการสำรวจ	เกณฑ์การให้คะแนน
9	สภาพนักเรียนโรงเรียนนี้ โดยส่วนรวม	ก. ร่าเริง สนุกสนาน ข. เศร้า เศร้า ค. ก้าว	3 2 1
10	ลักษณะกิจกรรมการเรียน การสอน	ก. นักเรียนมีส่วนร่วมมาก ข. นักเรียนมีส่วนร่วมปานกลาง ค. นักเรียนมีส่วนร่วมน้อย	3 2

12

13

แบบสำรวจการจัดบริการสวัสดิการและกิจกรรมนักเรียน

คำชี้แจง เป็นการสำรวจการจัดบริการสวัสดิการแก่นักเรียน และการจัดกิจกรรมนักเรียนในรอบปีที่ผ่านมา โดยการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน หรือครูที่ได้รับมอบให้เป็นเจ้าหน้าที่หรือรวบรวมข้อมูลจากสมุดบันทึกการประชุม รายงานประจำปี สำรวจโดยการเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่อง "ผลการสำรวจ"

เกณฑ์การให้คะแนน รายการที่จัดหรือมี ให้ 1 คะแนน ไม่จัดหรือไม่มี 0 คะแนน

รายการที่	รายการสำรวจ	ผลการสำรวจ		คะแนน
		จัด/มี	ไม่จัด/ไม่มี	
1	การจัดบริการสวัสดิการนักเรียน 1. บริการแนะแนว 2. บริการสุขภาพ 3. บริการอาหารกลางวัน 4. สหกรณ์/ร้านค้าในโรงเรียน 5. การจัดรักษาความปลอดภัย 6. การช่วยเหลือนักเรียนที่ยากจน 7. บริการอื่น ๆ (ระบุ)			

รายการที่	รายการสำรวจ	ผลการสำรวจ		คะแนน
		จัด/มี	ไม่จัด/ไม่มี	
2	การจัดกิจกรรมนักเรียน 1. สภานักเรียน 2. ชุมนุม หรือชมรม 3. การศึกษานอกสถานที่ 4. การแข่งขันกีฬา 5. การจัดการแสดงของนักเรียน 6. การจัดปฐกฐา อภิปราย ได้ว่าที่ 7. กิจกรรมลูกเสือ ยุวกาชาด 8. กิจกรรมอื่น ๆ (ระบุ)			

แบบสำรวจความพร้อมทางด้านอาคารสถานที่

คำชี้แจง เป็นการสำรวจและเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับจำนวนพื้นที่ อาคารเรียน อาคารประกอบ ห้องเรียน ห้องพิเศษต่าง ๆ สาธารณูปโภค และทางสัญจรของโรงเรียน จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารโรงเรียน หรือครูที่ได้รับมอบหมายให้เป็นเจ้าหน้าที่ ข้อมูลจากทะเบียนต่าง ๆ ของโรงเรียน สืบหาโดยการเติมตัวเลขลงช่องว่าง หรือเขียนเครื่องหมาย / ลงใน ตามรายการต่อไปนี้

1. สถานที่

1. พื้นที่ของโรงเรียน	จำนวน			
2. สนามกีฬา		มี		ไม่มี
3. สนามเด็กเล่น		มี		ไม่มี
4. สถานที่/มุมพักผ่อนหย่อนใจ		มี		ไม่มี

2. อาคารเรียนและห้องเรียน

1. อาคารเรียนถาวร	จำนวน		หลัง	จำนวน		ห้อง
2. อาคารเรียนชั่วคราว	จำนวน		หลัง	จำนวน		ห้อง

3. อาคารประกอบ

1. ส้วม	จำนวน		หลัง		ที่ แยกเป็นชาย		ที่ หญิง		ที่
2. ที่ปัสสาวะชาย	แบบรวม		ที่	แบบเดี่ยว		ที่			
3. โรงฝึกงาน	จำนวน		หลัง/หน่วย						
4. โรงอาหาร	จำนวน		หลัง						
5. หอประชุม	จำนวน		หลัง						

6. อาคารอเนกประสงค์ จำนวน หลัง

7. เรือนเพาะชำ จำนวน หน่วย

4. ที่อยู่อาศัย

1. บ้านพักครู จำนวน หลัง

5. สาธารณูปโภค

1. ไฟฟ้า	มี	ไม่มี
2. ประปา	มี	ไม่มี
3. ถังเก็บน้ำฝน	มี	ไม่มี

6. ทางสัญจร

1. ถนน	มี	ไม่มี
2. ทางเดิน	มี	ไม่มี
3. ที่จอดยานพาหนะ	มี	ไม่มี

7. ห้องพิเศษ

	จัดเป็นห้อง เฉพาะ/จำนวน	จัดเป็นชมหรือ จัดรวมกับห้อง อื่น ๆ/จำนวน	ไม่มี
1. ห้องพักครู ห้องผู้บริหาร ห้องธุรการ			
2. ห้องพยาบาล			
3. ห้องสมุด			
4. ห้องพัสดุ			
5. ห้องใส่ตลับสุปรณ์/ ศูนย์สื่อการเรียน			
6. ห้องแนะแนว			
7. ห้องเรียนวิชาเฉพาะ			

เกณฑ์การให้คะแนน1. พื้นที่ของโรงเรียน มีเกณฑ์ดังนี้

โรงเรียนขนาด	1 - 24	ห้องเรียน	มีที่ดินไม่ต่ำกว่า	6	ไร่
"	25 - 36	ห้องเรียน	"	9	ไร่
"	37 - 48	ห้องเรียน	"	12	ไร่
"	49 - 60	ห้องเรียน	"	15	ไร่

มีตามเกณฑ์ ได้ 2 คะแนน มีต่ำกว่าเกณฑ์ ได้ 1 คะแนน

2. สนามกีฬา สนามเด็กเล่น ที่พักผ่อน

มี ได้ 1 คะแนน ไม่มี 0 คะแนน

3. อาคารเรียน

จำนวนห้องเรียนในอาคารถาวร	ร้อยละ	100	ให้	5	คะแนน
"	"	80 - 99	ให้	4	คะแนน
"	"	60 - 79	ให้	3	คะแนน
"	"	40 - 59	ให้	2	คะแนน
"	"	ต่ำกว่าร้อยละ 40	ให้	1	คะแนน

4. ห้องเรียน

มีห้องเรียนมาตรฐาน (6 x 8 เมตรขึ้นไป) พอเพียงกับการจัดชั้นเรียนตามหลักสูตร
พอเพียง ได้ 2 คะแนน ไม่พอเพียง ได้ 1 คะแนน

5. ส้วม

ชาย 100 คนแรก ต่อ 3 ที่ และเพิ่ม 1 ที่ ต่อนักเรียนทุก ๆ 50 คน
หญิง 100 คนแรก ต่อ 5 ที่ และเพิ่ม 1 ที่ ต่อนักเรียนทุก ๆ 35 คน

6. ที่บัสสาวะชาย

แบบเดี่ยว 1 ที่ ต่อนักเรียนทุก ๆ 50 คน
แบบรวม 1 ที่ ต่อนักเรียนทุก ๆ 200 คน
มีตามเกณฑ์ได้ 2 คะแนน มีต่ำกว่าเกณฑ์ได้ 1 คะแนน

7. โรงอาหาร โรงฝึกงาน หอประชุม

หลังหรือหน่วยละ 1 คะแนน

อาคารเอนกประสงค์ หลังละ 3 คะแนน

8. เรือนเพาะชำ

หน่วยละ 1 คะแนน

9. บ้านพักครู

หลังละ 2 คะแนน

10. สาธารณูปโภค

มี ได้ 1 คะแนน ไม่มี 0 คะแนน

11. ทางสัญจร

มี ได้ 1 คะแนน ไม่มี 0 คะแนน

12. ห้องพิเศษ

มีหรือจัดเป็นห้องเฉพาะ ได้ 2 คะแนน

จัดเป็นมุมหรือจัดรวมกับห้องอื่น ๆ ได้ 1 คะแนน

ไม่มี 0 คะแนน

15

แบบสำรวจการตกแต่งบริเวณโรงเรียน

คำชี้แจง เป็นการสำรวจการจัดตกแต่ง ดูแล ปรับปรุง บำรุงรักษาอาคารสถานที่ ให้สามารถใช้ประโยชน์ได้อย่างเต็มที่ ให้มีความสวยงามร่มรื่น เสริมสร้างบรรยากาศโรงเรียน ให้น่าอยู่และเอื้ออำนวยต่อการเรียน สำรวจตามรายการแล้วประเมินให้คะแนนโดยการเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่อง "ปริมาณหรือคุณภาพในการจัด"

เกณฑ์การให้คะแนน

คะแนน	5	4	3	2	1
ปริมาณหรือคุณภาพในการจัด	มากที่สุด ดีมาก	มาก ดี	ปานกลาง พอใช้ได้	น้อย ต้องปรับปรุง	น้อยที่สุด ต้องปรับปรุงอย่างมาก

รายการที่	การตกแต่งบริเวณโรงเรียน	ปริมาณหรือคุณภาพในการจัด				
		5	4	3	2	1
1	การดูแลบำรุงรักษา					
	1. สภาพพื้นที่/ที่ตั้งโรงเรียน					
	2. สภาพอาคารเรียน อาคารประกอบ					
	3. รั้ว ประตูเข้า - ออก					

รายการที่	การตกแต่งบริเวณโรงเรียน	ปริมาณหรือคุณภาพในการจัด				
		5	4	3	2	1
2	การจัดตกแต่งบริเวณ					
	1. ไม้ดอก					
	2. ไม้ประดับ					
	3. ไม้ยืนต้น					
	4. เสาธง/บริเวณประกอบ					
	5. ส่วนหย่อม					
	6. ที่นั่งพักผ่อน					
	7. ศาลาพักผ่อน					
	8. สระน้ำ					
	9. กระถางต้นไม้					
	10. การใช้สี					
3	คุณภาพในการจัด					
	1. ความสะอาด					
	2. ความสวยงาม					
	3. ความเหมาะสม					
	4. ความร่มรื่น					
	5. ความเรียบร้อย					

รายการที่	การตกแต่งบริเวณโรงเรียน	ปริมาณหรือคุณภาพในการจัด				
		5	4	3	2	1
	6. ความเป็นสัดส่วน					
	7. ประโยชน์ใช้สอย					
	ความถี่					
	คุณด้วยคะแนนค่าปริมาณหรือคุณภาพ					
	ได้คะแนน					
	รวมคะแนน					

รหัส
รหัสตัวแปร

ฉบับที่ 2 สำหรับครูและผู้บริหารโรงเรียน ประกอบด้วย

1. แบบสำรวจคุณวุฒิและการศึกษาอบรม	01 - 05
2. แบบสอบถามความสามารถในการบริหารของผู้บริหาร	02
3. แบบสอบถามความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของผู้บริหาร	03
4. แบบสอบถามมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร	04
5. แบบสอบถามความสามารถในการสอนของครู	06
6. แบบสอบถามความรับผิดชอบในงานและการเอาใจใส่ต่อนักเรียน ของครู	07
7. แบบสอบถามขวัญและกำลังใจของครู	08
8. แบบสอบถามการใช้หลักสูตร	10
9. แบบสอบถามการนิเทศภายในโรงเรียน	11
10. แบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน	16 - 17
11. แบบสอบถามความพร้อมของนักเรียน	18
12. แบบสอบถามความร่วมมือของผู้ปกครอง	19

ความหมายรหัส

ช่องแรก เป็นรหัสอำเภอและโรงเรียน ประกอบด้วยเลข 2 ตัว

- ตัวที่ 1 เป็นรหัสอำเภอ
1. แทน อำเภอเมืองจะเชิงเตตรา
 2. แทน อำเภอบางคล้า
 3. แทน อำเภอบ้านโพธิ์
 4. แทน อำเภอบางปะกง
 5. แทน อำเภอบางน้ำเปรี้ยว

6. แทน อำเภอพนมสารคาม
7. แทน อำเภอสนามชัยเขต
8. แทน อำเภอแปลงยาว
9. แทน อำเภอราชสาส์น

ตัวที่ 2 เป็นรหัสโรงเรียน

1. แทน โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียน
ดีเด่น
2. แทน โรงเรียนที่ไม่เคยส่งเข้ารับการคัดเลือก
เป็นโรงเรียนดีเด่น

ช่องที่ 2 เป็นลำดับที่ของแบบสอบถามที่แจกให้กับโรงเรียนตามจำนวนครูในโรงเรียนนั้น

ช่องที่ 3 เป็นลำดับที่ของแบบสอบถามที่แจกไปทั้งหมด ตามจำนวนกลุ่มตัวอย่าง

01

05

แบบสำรวจคุณวุฒิและการศึกษาอบรม

- คำชี้แจง
1. โปรดเขียนเครื่องหมาย / ลงในช่องของสถานภาพของผู้ตอบ
 2. โปรดกรอกข้อมูลเกี่ยวกับคุณวุฒิและการศึกษาอบรม โดยกรอกข้อมูลในช่องว่างหรือเขียนเครื่องหมาย / ลงใน

สถานภาพของผู้ตอบ	รหัสตัวแปร
ผู้บริหารโรงเรียน หรือผู้ช่วยผู้บริหารโรงเรียน	01
ครูผู้สอน	05

รายการสำรวจ

1. วุฒิต่างการศึกษา

อนุปริญญา หรือต่ำกว่า

ปริญญาตรี

สูงกว่าปริญญาตรี

2. การเข้าร่วมประชุมสัมมนา

(หมายถึง การประชุมเชิงปฏิบัติการ หรือการสัมมนาทางวิชาการที่ทางโรงเรียน
กลุ่มโรงเรียน อำเภอ จังหวัด หรือหน่วยงานอื่น ๆ จัดขึ้น ไปรดับันทักไม่เกิน
5 ครั้ง นับตั้งแต่ครั้งล่าสุด)

ลำดับที่	พ.ศ.	เรื่อง
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

3. การเข้ารับการอบรม

(หมายถึง การอบรมทางวิชาการที่มีวัตถุประสงค์ให้ผู้ผ่านการอบรมนำความรู้ไปใช้
หรือปรับปรุงงานให้ดียิ่งขึ้น ไปรดับันทักไม่เกิน 5 ครั้ง นับตั้งแต่ครั้งล่าสุด)

ลำดับที่	พ.ศ.	เรื่อง
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

4. การศึกษาดูงาน

(หมายถึง การดูงานที่โรงเรียน กลุ่มโรงเรียน อำเภอ จังหวัด เป็นผู้จัดทำหรือ
การศึกษาดูงานโดยทุนจากทางราชการ ทั้งในประเทศและต่างประเทศ โปรดบันทึก
ไม่เกิน 5 ครั้งนับตั้งแต่ครั้งล่าสุด)

ลำดับที่	พ.ศ.	เรื่อง
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		

เกณฑ์การให้คะแนน

1. วุฒิทางการศึกษา ให้ 1 - 3 - 5 คะแนน ตามลำดับในแบบสำรวจ
2. การเข้าร่วมประชุมสัมมนา การเข้ารับการอบรม การศึกษาดูงาน ให้ตามรายการที่ผู้บันทึก
ตอบรายการละ 1 คะแนน

แบบสอบถาม

คำชี้แจง

โปรดพิจารณาว่าบุคลากรในโรงเรียน (ผู้บริหารหรือครูผู้สอน) มีการปฏิบัติงานหรือพฤติกรรมหรือมีความรู้สึกนึกคิดในเรื่องต่อไปนี้ในระดับใด โดยการเขียนเครื่องหมาย / ลงใน

ความหมายของคะแนน

- 5 คะแนน หมายถึง ระดับการปฏิบัติมากที่สุด
 4 คะแนน หมายถึง ระดับการปฏิบัติมาก
 3 คะแนน หมายถึง ระดับการปฏิบัติปานกลาง
 2 คะแนน หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อย
 1 คะแนน หมายถึง ระดับการปฏิบัติน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อที่	พฤติกรรมหรือความรู้สึกนึกคิดของผู้บริหาร/ครู	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
0	ผู้บริหารมีการจัดแบ่งสายงานในโรงเรียนได้ถูกต้อง เหมาะสม					
00	ท่านมีความพอใจในการปฏิบัติงานของผู้บริหาร					
	<u>02 ความสามารถของผู้บริหารในด้าน</u>					
1	การวางแผนปฏิบัติการในโรงเรียน					
2	การมอบหมายงานที่เหมาะสมกับบุคคล					

ข้อที่	พฤติกรรมหรือความรู้สึกนึกคิดของผู้บริหาร/ครู	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
3	การประเมินผลการปฏิบัติงาน					
4	การเป็นผู้นำ					
5	การตัดสินใจอย่างมีเหตุผล					
6	การติดต่อสื่อสาร					
7	การนิเทศงาน					
8	การพัฒนาและบำรุงรักษาอาคารสถานที่					
9	การพัฒนาบุคลากรในโรงเรียน					
10	การทำงานร่วมกับผู้อื่น					
	03 ความรับผิดชอบในหน้าที่การงานของผู้บริหาร					
11	พูดและทำในสิ่งที่ถูกต้องและเหมาะสมกับตำแหน่ง หน้าที่					
12	ติดตามผลงานที่ตนได้มอบหมายให้ไปทำ					
13	วางแผนเพื่อแก้ปัญหาการปฏิบัติงานไว้ ล่วงหน้า					
14	จัดแบ่งสายงานและสายการบังคับบัญชา ให้เกิดความคล่องตัวในการปฏิบัติงาน					
15	มอบหมายหน้าที่การงานให้แก่ผู้ใต้บังคับ บัญชาได้ตรงตามความรู้ความสามารถ และสายงาน					

ข้อที่	พฤติกรรมหรือความรู้สึกนึกคิดของผู้บริหาร/ครู	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
16	คอยดูแลให้คำปรึกษาแก่คณะครูในการปฏิบัติงาน อย่างใกล้ชิด ทั้งในด้านการเรียนการสอน และการอบรมนักเรียน					
17	รักษาสีทิวและผลประโยชน์ของคณะครูและ หน่วยงาน					
18	ปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงวิธีการทำงาน เมื่อเห็นว่าควรแก้ไขปรับปรุงหรือ เปลี่ยนแปลงให้เหมาะสม					
19	กระทำตนเป็นผู้นำของทุกคนในโรงเรียน อย่างแท้จริง					
20	ชักนำประชาชนให้เข้ามามีส่วนร่วมใน กิจกรรมของโรงเรียนและสร้าง ประโยชน์ให้แก่โรงเรียน					
04 ความมีมนุษยสัมพันธ์ของผู้บริหาร						
21	มีความสุภาพ อ่อนโยน และเอื้อเฟื้อ เผื่อแผ่					
22	พยายามเข้าใจความต้องการและ ปัญหาของครูแต่ละคน					
23	ยกย่องความรู้และความศรัทธาเริ่มของผู้อื่น					

ข้อที่	พฤติกรรมหรือความรู้สึกรบกวนใจของผู้บริหาร/ครู	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
24	ทำตนเป็นที่น่านับถือ					
25	มีความจริงใจต่อผู้อื่น และให้ความช่วยเหลือด้วยความบริสุทธิ์ใจ					
26	จำชื่อ และเรียกชื่อผู้อื่นได้อย่างแม่นยำ					
27	ต้อนรับผู้มาหาด้วยสีหน้ายิ้มแย้ม เพื่อให้เกิดความอบอุ่นและสบายใจ					
28	สามารถปรับตัวให้เข้ากับผู้ร่วมงานและชุมชน					
29	ให้ความร่วมมือ และช่วยเหลืองานของชุมชน					
30	ให้ครูได้ทำงานตามความสามารถและสนับสนุนให้ก้าวหน้าในหน้าที่การงาน					
	06 ความสามารถในการสอนของครู					
31	รู้และเข้าใจหลักสูตร					
32	เตรียมการสอนได้ตามหลักสูตร					
33	ดำเนินการสอนได้ตามที่เตรียม					
34	เลือกวิธีสอนได้เหมาะสม					
35	การแนะนำวิธีเรียนแก่นักเรียน					
36	การยอมรับฟังความคิดเห็นของเด็ก					
37	การใช้อุปกรณ์การสอน					
38	การสร้างบรรยากาศที่ดีในชั้นเรียน					

ข้อที่	พฤติกรรมหรือความรู้สึกนึกคิดของผู้บริหาร/ครู	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
39	การปกครองชั้น					
40	การวัดและการประเมินผลการเรียน					
	<u>07 ความรับผิดชอบในงานและ</u> <u>การเอาใจใส่ต่อนักเรียนของครู</u>					
41	การเตรียมการสอน					
42	การสนใจศึกษาหาความรู้อยู่เสมอ					
43	ความศรัทธาต่ออาชีพครู					
44	ความกระตือรือร้นที่จะทำหน้าที่ของตน ให้ดีที่สุด					
45	ความรับผิดชอบต่อการกระทำของตน					
46	เข้าใจความแตกต่างของนักเรียนแต่ละคน					
47	สังเกตและช่วยเหลือนักเรียนที่มีปัญหา					
48	ปลุกฝังให้นักเรียนเรียนรู้จักคิด และยอมรับ ฟังความคิดเห็นของนักเรียน					
49	อบรมความประพฤติและปลุกฝังค่านิยม อันดีงามให้แก่นักเรียน					
50	การติดต่อกับผู้ปกครองนักเรียน เพื่อสร้าง ความเข้าใจและร่วมมือกันในการอบรม สั่งสอนและแก้ปัญหานักเรียน					

ข้อที่	พฤติกรรมหรือความรู้สึกนึกคิดของผู้บริหาร/ครู	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	<u>08 ขวัญและกำลังใจของครู</u>					
51	ท่านมีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการทำงานต่าง ๆ ได้อย่างเต็มที่					
52	ครูทุกคนในโรงเรียนนี้ต่างก็ให้ความร่วมมือและตั้งใจทำงานรวมทั้งมีการประสานงานกันเป็นอย่างดี					
53	ครูทุกคนในโรงเรียนนี้ ได้รับการพิจารณาความดีความชอบที่เทียบกันโดยถือความสามารถในการทำงานของแต่ละคน					
54	ครูใหญ่ให้คำชมเชยเมื่อท่านปฏิบัติงานได้สำเร็จและเป็นผลดี					
55	ท่านมีความรู้สึกมั่นคงปลอดภัยในการทำงาน					
56	ครูใหญ่ให้ความสนใจสวัสดิภาพและความเป็นอยู่ของท่านเป็นอย่างดี					
57	บรรยากาศโรงเรียนนี้มีความสนิทสนมและเป็นกันเอง					
58	งานที่ท่านทำเหมาะสมกับบุคลิกภาพ ความรู้ความสามารถและความถนัดของท่าน					
59	ครูทุกคนในโรงเรียนนี้ได้รับมอบหมายหน้าที่ความรับผิดชอบอย่างยุติธรรม					

ข้อที่	พฤติกรรมหรือความรู้สึกนึกคิดของผู้บริหาร/ครู	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
60	ครูใหญ่ยอมรับฟังความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ ของคณะครูเสมอ					
	<u>10 การใช้หลักสูตร พ.ศ. 2521</u> <u>ของผู้บริหาร/ครูในรอบปีที่ผ่านมา</u>					
61	ศึกษาสาระสำคัญและแนวปฏิบัติในเอกสาร หลักสูตรด้วยตนเอง					
62	เข้ารับการอบรมเกี่ยวกับหลักสูตร					
63	กำหนดกิจกรรมการเรียนการสอนให้ ยืดหยุ่นได้					
64	ใช้สื่อการสอนที่ทำได้ในห้องอื่น					
65	ปรับเนื้อหาวิชาให้เหมาะสมกับสภาพห้องอื่น					
66	เตรียมการสอนโดยยึดแผนการสอนเป็นหลัก					
67	ใช้วิธีสอนหลาย ๆ วิธีตามความเหมาะสม ของเนื้อหาวิชา					
68	ให้นักเรียนมีส่วนร่วมทุกขั้นตอนของกิจกรรม					
69	ประเมินผลการเรียนตามระเบียบการประเมินผล					
70	จัดสภาพห้องเรียนให้ยืดหยุ่น เคลื่อนย้ายได้					

ข้อที่	พฤติกรรมหรือความรู้สึกรบกวนใจของผู้บริหาร/ครู	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
71	11 การนิเทศภายในโรงเรียนของผู้บริหาร จัดประชุมครูก่อนเปิดภาคเรียนเพื่อวางแผน ปฏิบัติงานในภาคเรียนต่อไป					
72	มีการประเมินผลการสอนของครูแต่ละคน					
73	จัดให้มีแผนปฏิบัติงานด้านการเรียนการสอน ในโรงเรียนทั้งในระยะสั้นและระยะยาว					
74	เชิญผู้เชี่ยวชาญหรือวิทยากรมาให้ความรู้ แก่ครูเกี่ยวกับหลักสูตร การใช้หลักสูตรและ เรื่องอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับแต่ละครู					
75	อบรมและแนะนำครูให้เข้าใจเรื่องเกี่ยวกับ การใช้หลักสูตร					
76	จัดหาเอกสารหลักสูตรให้ครูศึกษา					
77	ส่งเสริมครูให้ทำคู่มือประกอบการสอนและ สร้างแบบฝึกหัดเสริมทักษะการเรียน					
78	ตรวจตราครูที่บันทึกการสอน หรือควบคุม การสอนให้เป็นไปตามแผนการสอนอย่าง สม่ำเสมอ					
79	บริการจัดหาและอำนวยความสะดวกเรื่อง สื่ออุปกรณ์การสอน					
80	ติดตามผลการนิเทศการศึกษา					

ข้อที่	พฤติกรรมหรือความรู้สึกนึกคิดของผู้บริหาร/ครู	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	16					
	<u>ความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน</u>					
81	17 โรงเรียนได้เชิญผู้นำชุมชนและบุคคลสำคัญ ในท้องถิ่นมาร่วมปรึกษาหารือเพื่อวางแผน ปรับปรุงโรงเรียน					
82	คณะกรรมการการศึกษาได้เข้ามามีบทบาท ในการพัฒนาปรับปรุงโรงเรียน					
83	ผู้ปกครองมาร่วมการจัดกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ หรือมาชมการจัดนิทรรศการแสดงผลงานของ นักเรียน					
84	ชุมชนได้เสียสละแรงงาน เงิน วัสดุ ในการ ปรับปรุงโรงเรียน					
85	ครูและนักเรียนได้เข้าไปใช้แหล่งวิทยากรใน ชุมชน เพื่อศึกษาเกี่ยวกับงานอาชีพหรือ เรื่องราวเกี่ยวกับท้องถิ่น					
86	จัดทำเอกสาร สิ่งพิมพ์ เผยแพร่ข่าวสาร ของทางโรงเรียน					
87	บริการสถานที่ของโรงเรียนเป็นศูนย์กลาง ในการศึกษาหาความรู้และจัดกิจกรรม					

ข้อที่	พฤติกรรมหรือความรู้สึกนึกคิดของผู้บริหาร/ครู	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
88	บริการให้ยืมสิ่งของ เครื่องใช้ ไปใช้ในการจัดงาน ..					
89	รายงานผลการเรียน สุขภาพ ความประพฤติ ของนักเรียนให้ผู้ปกครองทราบ					
90	ผู้บริหารหรือครูได้ เข้า ไปมีส่วนร่วมใน การวางแผนและร่วมดำเนินงานพัฒนาชุมชน					
	<u>18 ความพร้อมของนักเรียน</u>					
91	นักเรียนมีอุปกรณ์การเรียนครบ					
92	นักเรียนมีอาหารกลางวันรับประทาน					
93	นักเรียนมาทันเวลาเรียนทุกวัน					
94	นักเรียนเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน ด้วยความเต็มใจ					
95	นักเรียนมีสุขภาพแข็งแรงสมบูรณ์ทั้ง ร่างกายและจิตใจ					
96	นักเรียนมาโรงเรียนสม่ำเสมอ					
97	นักเรียนปฏิบัติตามระเบียบวินัยของโรงเรียน					
98	นักเรียนขยันหมั่นเพียรและอดทนต่อ การทำงาน					
99	นักเรียนกระตือรือร้นในการแสวงหาความรู้ และประสบการณ์ใหม่ ๆ อยู่เสมอ					
100	นักเรียนสามารถเป็นผู้นำและผู้ตามที่ดีได้					

ข้อที่	พฤติกรรมหรือความรู้สึกนึกคิดของผู้บริหาร/ครู	ระดับการปฏิบัติ				
		5	4	3	2	1
	<u>19 ความร่วมมือของผู้ปกครอง</u>					
101	ผู้ปกครองมีอาชีพเป็นหลักฐานมั่นคง					
102	ผู้ปกครองสนใจการเรียนของบุตรหลาน					
103	ผู้ปกครองจัดหาอุปกรณ์ให้บุตรหลานได้ครบ					
104	ผู้ปกครองเข้าร่วมกิจกรรมของโรงเรียน สม่ำเสมอ					
105	ผู้ปกครองต้องการให้บุตรหลานเรียนต่อ					
106	ผู้ปกครองมีทัศนคติที่ดีต่อโรงเรียน					
107	ผู้ปกครองเห็นประโยชน์ของการศึกษา					
108	ผู้ปกครองให้ความช่วยเหลือโรงเรียนสม่ำเสมอ ...					
109	ผู้ปกครองมีความเป็นกันเองและคุ้นเคยกับคณะครู ..					
110	ผู้ปกครองพอใจในการปฏิบัติงานของคณะครู					

ภาคผนวก ค

แสดงผลการวิเคราะห์ตัวแปรเข้าสมการจำแนกกลุ่ม

ตาราง 9 แสดงผลการวิเคราะห์ตัวแปรเข้าสมการจำแนกกลุ่ม ชั้นที่ 1

ตัวแปรที่ได้รับเลือกเข้าสมการ	Fre	ตัวแปรที่ไม่ได้รับเลือก เข้าสมการ	Fen	
V18	343.89	V1	0.1212	.5809
		V2	16.0640	.5621
		V3	12.1010	.5567
		V4	8.2060	.5712
		V5	6.1518	.5737
		V6	7.6220	.5719
		V7	5.9643	.5739
		V8	5.4927	.5745
		V9	7.5813	.5720
		V10	3.2540	.5771
		V11	2.6769	.5778
		V12	12.845	.5658
		V13	14.907	.5634
		V14	17.388	.5606
		V15	1.7941	.5789
		V16	35.621	.5406
		V17	4.0440	.5762

V18 แทน การตกแต่งบริเวณโรงเรียน

ตาราง 10 แสดงผลการวิเคราะห์ตัวแปรเข้าสมการจำแนกกลุ่ม ชั้นที่ 2

ตัวแปรที่ได้รับเลือกเข้าสมการ	Fre	ตัวแปรที่ไม่ได้รับเลือก เข้าสมการ	Fen	
*V16	35.621	V1	.2016	.5404
V18	296.84	V2	16.293	.5227
		V3	12.525	.5267
		V4	6.9236	.5329
		V5	5.3304	.5346
		V6	6.3247	.5335
		V7	4.9889	.5350
		V8	4.6080	.5354
		V9	5.8856	.5340
		V10	2.5410	.5378
		V11	2.1082	.5382
		V12	9.2491	.5303
		V13	10.675	.5287
		V14	24.309	.5143
		V15	1.1682	.5393
		V17	2.2861	.5380

V16 แทน การจัดกิจกรรมนักเรียน

ตาราง 11 แสดงผลการวิเคราะห์ตัวแปรเข้าสมการจำแนกกลุ่ม ชั้นที่ 3

ตัวแปรที่ได้รับเลือกเข้าสมการ	Fre	ตัวแปรที่ไม่ได้รับเลือก เข้าสมการ	Fen	
*V14	24.309	V1	.2776	.5140
V16	42.761	V2	18.824	.4947
V18	196.94	V3	15.411	.4981
		V4	9.3898	.5043
		V5	5.5262	.5084
		V6	7.6484	.5061
		V7	6.8200	.5070
		V8	6.8809	.5069
		V9	7.6527	.5061
		V10	2.5004	.5116
		V11	2.6437	.5115
		V12	14.179	.4994
		V13	13.523	.5000
		V15	.9974	.5132
		V17	.0009	.5143

V14 แทน การจัดสภาพแวดล้อมที่เกื้อต่อการเรียน

ตาราง 12 แสดงผลการวิเคราะห์ตัวแปรเข้าสมการจำแนกกลุ่ม ชั้นที่ 4

ตัวแปรที่ได้รับเลือกเข้าสมการ	Fre	ตัวแปรที่ไม่ได้รับเลือก เข้าสมการ	Fen	
*V ₂	18.824	V ₁	.0103	.4946
V ₁₄	26.865	V ₃	.1163	.4945
V ₁₆	43.456	V ₄	.0048	.4947
V ₁₈	184.72	V ₅	.1884	.4945
		V ₆	.0480	.4946
		V ₇	.1665	.4945
		V ₈	.0021	.4947
		V ₉	.1147	.4945
		V ₁₀	1.5133	.4931
		V ₁₁	1.4353	.4932
		V ₁₂	2.1564	.3924
		V ₁₃	2.0072	.4926
		V ₁₅	.7602	.4939
		V ₁₇	.0640	.4946

V₂ แทน ความสามารถในการบริหารของผู้บริหาร

ตาราง 13 แสดงผลการวิเคราะห์ตัวแปรเข้าสมการจากเนกกลุ่ม ชั้นที่ 5

ตัวแปรที่ได้รับเลือกเข้าสมการ	Fre	ตัวแปรที่ไม่ได้รับเลือก เข้าสมการ	Fen	
V2	6.6775	V1	.0000	.4924
*V12	2.1564	V3	.0031	.4924
V14	28.421	V5	.1569	.4923
V16	40.788	V6	.9286	.4914
V18	185.46	V7	.1179	.4923
		V8	1.1813	.4912
		V9	.4653	.4919
		V10	.3453	.4921
		V11	3.2405	.4891
		V13	3.4678	.4888
		V14	.3562	.4920
		V15	.9194	.4915
		V17	.0049	.4924

V12 แทน ความพร้อมของนักเรียน

ตาราง 14 แสดงผลการวิเคราะห์ตัวแปรเข้าสมการจำแนกกลุ่ม ชั้นที่ 6

ตัวแปรที่ได้รับเลือกเข้าสมการ	Fre	ตัวแปรที่ไม่ได้รับเลือก เข้าสมการ	Fen	
V2	9.6361	V1	.0150	.4888
*V11	3.4678	V3	.1918	.4886
V12	4.1905	V4	.1148	.4887
V14	29.3490	V5	.3642	.4884
V16	40.8370	V6	.0038	.4888
V18	186.5300	V7	.5879	.4882
		V8	.0608	.4888
		V9	.0011	.4888
		V10	1.1131	.4877
		V13	1.3866	.4874
		V15	.9709	.4878
		V17	.0107	.4888

V11 แทน การให้บริการแก่ชุมชน

ตาราง 15 แสดงผลการวิเคราะห์ตัวแปรเข้าสมการจำแนกกลุ่ม ชั้นที่ 7

ตัวแปรที่ได้รับเลือกเข้าสมการ	Fre	ตัวแปรที่ไม่ได้รับเลือก เข้าสมการ	Fen	
V2	8.6295	V1	.0178	.4874
V11	4.4984	V3	.0790	.4873
*V12	.8829	V4	.1076	.4873
V13	1.3866	V5	.6064	.4868
V14	28.943	V6	.0003	.4874
V16	39.403	V7	.7890	.4866
V18	184.28	V8	.0881	.4873
		V9	.0684	.4873
		V10	1.8707	.4865
		V15	1.0967	.4863
		V17	.0374	.4874

V13 แทน ความร่วมมือของผู้ปกครอง

ตาราง 16 แสดงผลการวิเคราะห์ตัวแปรเข้าสมการจำแนกกลุ่ม ชั้นที่ 8

ตัวแปรที่ได้รับเลือกเข้าสมการ	Fre	ตัวแปรที่ไม่ได้รับเลือก เข้าสมการ	Fen
V2	10.508	V1	.0276
V11	4.1249	V3	.0852
V13	4.6989	V4	.0300
V14	28.146	V5	.4390
V16	39.948	V6	.0265
V18	183.60	V7	.4425
		V8	.0006
		V9	.1102
		V10	1.8873
		V12	.8829
		V15	1.0664
		V17	.4882

V12 แทน ความพร้อมของนักเรียน ซึ่งย้ายออกเมื่อชั้นที่ 8

ตาราง 17 แสดงผลการวิเคราะห์ที่ตัวแปรเข้าสมการจำแนกกลุ่ม ชั้นที่ 9

ตัวแปรที่ได้รับเลือกเข้าสมการ	Fre	ตัวแปรที่ไม่ได้รับเลือก เข้าสมการ	Fen	
V2	12.018	V1	.0557	.4863
*V10	1.8873	V3	.1934	.4862
V11	1.6530	V4	.0456	.4863
V13	6.0941	V5	.3074	.4860
V14	29.087	V6	.0383	.4863
V16	39.945	V7	.3013	.4860
V18	184.97	V8	.0172	.4863
		V9	.0040	.4864
		V12	.8683	.4855
		V15	1.0411	.4853
		V17	.1947	.4862

V10 แทน ความร่วมมือจากชุมชน

ตาราง 18 แสดงผลการวิเคราะห์ตัวแปรเข้าสมการจำแนกกลุ่ม ชั้นที่ 10

ตัวแปรที่ได้รับเลือกเข้าสมการ	Fre	ตัวแปรที่ไม่ได้รับเลือก เข้าสมการ	Fen	
V ₂	11.596	V ₁	.0542	.4852
V ₁₀	1.8603	V ₃	.2695	.4850
V ₁₁	1.7264	V ₄	.0561	.4852
V ₁₃	6.4181	V ₅	.2260	.4850
V ₁₄	28.860	V ₆	.0755	.4852
*V ₁₅	1.0411	V ₇	.3460	.4849
V ₁₆	38.995	V ₈	.0383	.4852
V ₁₈	177.80	V ₉	.0102	.4853
		V ₁₂	.8985	.4844
		V ₁₇	.1114	.4852

V₁₅ แทน การจัดการสวัสดิการนักเรียน

ภาคผนวก ง

รายชื่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียนที่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น

ลำดับที่	ชื่อโรงเรียน	สพอ./กิ่ง	จำนวน	
			ผู้บริหาร/ครู	นักเรียน
1	วัดชนะสงคราม	เมืองจะเข้ังเทรา	22	366
2	ตลาดเปรี้ง	เมืองจะเข้ังเทรา	9	125
3	วัดบางโรง	บางคล้า	9	188
4	วัดบางตลาด	บางคล้า	7	57
5	วัดพิพิธประสาทสุนทร	บ้านโพธิ์	16	267
6	วัดอินทาราม	บ้านโพธิ์	10	138
7	วัดเขาคิน	บางปะกง	9	163
8	สามัคคีราษฎร์บำรุง	บางปะกง	14	184
9	เฉลิมช่วงวิทยาทาน	บางน้ำเปรี้ยว	13	262
10	วัดสว่างอารมณ์	บางน้ำเปรี้ยว	16	273
11	บ้านเขาหินซ้อน	พนมสารคาม	19	406
12	วัดพงษาราม	พนมสารคาม	12	157
13	ไทยรัฐวิทยา 41	สนามชัยเขต	10	181
14	บ้านคลองอุดม	สนามชัยเขต	18	391
15	ตลาดบางบ่อ	แปลงยาว	18	314
16	วัดหัวสำโรง	แปลงยาว	28	396
17	วัดสะแกงาม	ราชสาส์น	9	90
18	วัดจรเข้ต้าย	ราชสาส์น	8	143
รวม	18 โรงเรียน	9 สพอ.	247	4101

โรงเรียนที่ไม่ได้รับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น

ลำดับที่	ชื่อโรงเรียน	สพอ./กิ่ง	จำนวน ลำดับที่	
			ผู้บริหาร/ครู	นักเรียน
1	วัดนครเนื่องเขต	เมืองฉะเชิงเทรา	20	221
2	สุเหร่าลาดน้ำขาว	เมืองฉะเชิงเทรา	7	105
3	วัดบ้านกล้วย	บางคล้า	9	107
4	บ้านปลายคลอง	บางคล้า	10	128
5	วัดแสนภูคาศ	บ้านโพธิ์	11	177
6	วัดคอนทราย	บ้านโพธิ์	14	164
7	วัดสามแยก	บางปะกง	9	144
8	แสมขาววิทยาคาร	บางปะกง	21	304
9	ตลาดคลอง 16	บางน้ำเปรี้ยว	20	411
10	วัดคลองเจ้า	บางน้ำเปรี้ยว	17	281
11	บ้านชำขวาง	พนมสารคาม	9	191
12	วัดหนองเสือ	พนมสารคาม	13	190
13	บ้านท่าซุง	สนามชัยเขต	13	201
14	บ้านท่าทองคำ	สนามชัยเขต	17	395
15	ทุ่งสะเดาประชาสรรค์	แปลงยาว	18	239
16	วัดอ่าวช้างไล่	แปลงยาว	18	303
17	วัดน้ำฉ่ำ	ราชสาส์น	7	50
18	บ้านท่าโพธิ์	ราชสาส์น	7	67
รวม	18 โรงเรียน	9 สพอ.	240	3678

ปัจจัยที่ส่งเสริม โรงเรียนประถมศึกษาให้ได้เข้ารับการคัดเลือกเป็นโรงเรียนดีเด่น
ในจังหวัดฉะเชิงเทรา

บทคัดย่อ
ของ
สำเนา พรหมสุวรรณ

เสนอต่อมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต วิชาเอกการบริหารการศึกษา

มกราคม 2536